МИХАЈЛО И. ПУПИН
MICHAEL I. PUPIN

МИХАЈЛО И. ПУПИН
MICHAEL I. PUPIN

МИХАЈЛО И. ПУПИН
MICHAEL I. PUPIN

„СТУДИО БЕЧКЕРЕК“ И МУЗЕЈ ВОЈВОДИНЕ
"STUDIO BEČKEREK" AND MUSEUM OF VOJVODINA

САДРЖАЈ
CONTENTS

УВОД 6
INTRODUCTION

ИДВОР 9
IDVOR

ДЕТИЊСТВО 15
CHILDHOOD

ШКОЛОВАЊЕ У ПАНЧЕВУ 21
SCHOOLDAYS IN PANČEVO

ПРАГ 29
PRAGUE

ПРВЕ ГОДИНЕ У АМЕРИЦИ 35
FIRST YEARS IN AMERICA

ПОВРАТАК У ЕВРОПУ 47
BACK TO EUROPE

НАУЧНИК И ПЕДАГОГ 57
SCIENTIST AND EDUCATOR

ПАТЕНТИ 83
PATENTS

НАЈЗНАЧАЈНИЈА ДЕЛА 89
MAJOR WORKS

НАЦИОНАЛНО-ПОЛИТИЧКЕ АКТИВНОСТИ 99
NATIONAL/POLITICAL ACTIVITIES

ПРИЗНАЊА И ПОЧАСТИ 131
HONORS AND TRIBUTES

ПУПИН КРОЗ ПРИЗМУ САВРЕМЕНИКА 139
PUPIN AS SEEN BY HIS CONTEMPORARIES

УВОД

Михајло И. Пупин је један од најпознатијих светских научника и проналазача с краја 19. и почетка 20. века. Рођен је 9. октобра 1854. у банатском селу Идвору. У потрази за знањем и спознајом „вечне истине“ рано се отиснуо из родитељског дома. Пут га је водио у неизвесност, од Панчева, преко Прага, до Америке, где је студирао на Колумбија универзитету, а затим поново у Европу – на Кембриџ и Берлински универзитет. На Колумбија универзитет у Њујорку вратио се као академски грађанин. Ту је радио од 1889. до 1929. године – као педагог и научник. У том периоду је патентирао своја 34 изума и тиме дао непроцењив допринос светској индустријској револуцији. Највећи број његових открића везан је за област електронике и телекомуникација. Као изванредан научник, Пупин је радо приман у најеминентније стручно-научне организације и институције у Америци. На Колумбија универзитету и многим другим светским универзитетима, који су му додељивали почасне докторате, био је омиљен и као педагог. За свој стручни и научни рад одликован је највећим признањима и медаљама.

Личност Михајла И. Пупина веома је комплексна. О томе сведочи његов необичан животни пут – од банатског чобанчета до научника светског гласа, који је он сам најбоље представио у аутобиографији *From Immigrant to Inventor* (1923). Иако се знањем успињао као „златним лествицама у небеса“, ни у тренуцима највеће славе и богатства није заборавио родни Идвор, где је научио како се поштују духовне и моралне вредности сопственог народа. Његово основно начело било је борба за право, правду и слободу. Због емотивне везаности за родни крај и свој народ, целог живота је био његов велики добротвор. На Мировној конференцији у Паризу (1919) показао се као изузетан дипломата, који је дао велики допринос успостављању граница Краљевине СХС. О његовом животу и раду постоје бројни материјални докази, као и богата архивска грађа, сачувана у неколико научних и културних институција у земљи и иностранству.

Пупинова биографија и његов допринос цивилизацијском напретку већ деценијама представљају изазов за многе научнике који се баве електротехником, физиком и телекомуникацијама, историјом, историјом уметности, публицистиком и др. За расветљавање Пупинове личности и његовог дела нарочито је значајан симпозијум организован у октобру 1979. године у Идвору поводом 125. годишњице његовог рођења. Поред многих стручних саопштења, на овом скупу је установљен датум Пупиновог рођења – 9. октобар 1854. У дотадашњој стручној литератури и разним енциклопедијама могли су се наћи различити датуми његовог рођења, као што су 27. септембар, 4. и 8. октобар 1858. Претпоставља се да је до грешке дошло због прерачунавања са јулијанског на грегоријански календар, према којем је Пупин рођен 27. септембра.[1] Тадашњи идворски парох је погрешио при исписивању Пупинове крштенице, потребне за венчање 1888. у Лондону. Уместо датума рођења, парох Адам Дудварски је уписао датум Пупиновог крштења, а то је, по јулијанском календару, био 4. октобар. Што се године рођења тиче, исти парох је уместо 1854. уписао 1858. годину.[2] На поменутом симпозијуму је одлучено и то да се, уместо дотадашњег *Михаило*, користи име *Михајло*.

Иако данас постоји обиље литературе и грађе у вези са животом и радом овог великана, он је и даље неисцрпна инспирација за све оне који не могу остати равнодушни пред непроцењивим богатством духа Михајла И. Пупина.

INTRODUCTION

Michael I. Pupin was one the world's most famous scientists and inventors in late 19th and early 20th century. Born in the Banat village of Idvor on October 9, 1854, he left his parents' home at an early age, in search of knowledge and 'eternal truth'. His road was one of uncertainty, which took him from Pančevo, via Prague to America where he studied at Columbia University, then back to Europe, to the universities in Cambridge and Berlin. It was with a degree that he returned to Columbia University, to work there as professor and scientist from 1889 to 1929. During that period, he obtained patents for 34 of his inventions, thus contributing invaluably to the global industrial revolution. Most of his inventions fall within electronics and telecommunications. As an outstanding scientist, Pupin was gladly granted membership in the most eminent American organizations/institutions of fellow-professionals and scientists. At Columbia and other universities worldwide that awarded him honorary doctorates, he was also a favorite lecturer. His professional and scientific work earned him some highest recognitions and medals.

Michael I. Pupin's personality was extremely intricate. His unique life history – of a child tending cattle in Banat becoming a world-famous scientist – was best described by no one else but himself, in the autobiographical book *From Immigrant to Inventor* (1923). Although the knowledge he was gaining led him up "the golden ladder… to heaven", even the moments of greatest fame and wealth could not suppress his memories of Idvor, his birthplace where he had learned how to respect the spiritual and moral values of his own people. His fundamental principle was to struggle for the law, justice and freedom. Emotional ties to his native land and people turned him into a great benefactor to these. At the Paris Peace Conference (1919), he proved to be an adroit diplomat who greatly influenced the demarcation of the borders of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. There are voluminous evidence and archival materials testifying to his life and opus, kept in several scientific and cultural institutions, both in Serbia and abroad.

Pupin's biography and his contribution to civilizational progress have for decades been challenging scientists pursuing electrical engineering, physics and telecommunications, history, art history, and those writing about these. The symposium organized at Idvor in October, 1979, on the occasion of Pupin's 125th birth anniversary, was of particular importance to casting light on both his personality and his work. In addition to numerous technical reports, the gathering resulted in the ascertaining of the accurate date of Pupin's birth – October 9, 1854. Until then, various related reading and encyclopedias offered different dates of his birth, e.g. September 27, October 4 and October 8, 1858. It is assumed that the confusion arose due to the switch from Julian to Gregorian calendar (September 27 O.S. corresponds to October 9 N.S.)[1] Idvor's parish priest at the time erroneously filled in Pupin's birth certificate when he asked for it in 1888, prior to his marriage in London. What Revd. Adam Dudvarski wrote down was not the day of birth but one of baptism, and – in Julian calendar – it was October 4. As to the year of birth, the parish priest put down 1858 instead of 1854.[2] Another important decision was made at the said symposium, too: the first name of the scientist should in Serbian read *Mihajlo* instead of the previously frequent *Mihailo*.

Despite the abundant reading and other research material related to the great scientist available today, Michael I. Pupin still inspires those who cannot feel indifferent to the immeasurable range of his spirit.

Михајло И. Пупин као дипломац Колумбија универзитета, 1883 (Музеј Војводине, инв. бр. 3777)

Michael I. Pupin as Columbia University graduate, in 1883 (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3777)

ИДВОР
IDVOR

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Идвор се први пут спомиње као насеље у другој половини 17. века, када је насељен Србима из крајева под турском влашћу. Првобитно насеље било је нешто северније од данашњег. У њему је подигнута мала црква, а становало се у земуницама. Након велике епидемије куге (1736–1737) стотинак становника је напустило стари Идвор и населило се у данашње село.

The earliest mention of Idvor as a village dates from the second half of the 17th century, when the Serbs arriving from the Turkish-ruled regions settled there. The original settlement lied somewhat north of the present-day village. The people lived in subterranean dwellings, yet erected a small church. Following a large-scale plague epidemics (1736-7), about one hundred of the inhabitants moved to the extant village site.

Аутентична кућа у којој је рођен Михајло И. Пупин била је од набоја и мала, какве су биле све граничарске куће у то време. Она је срушена након смрти Олимпијаде Пупин, а њене кћери су плац продале, после чега је неколико пута мењао власнике. Власништво Дома културе у Идвору постао је 1979. године.

The original house in which Michael Pupin was born was small and made of adobe, like all frontiersmen's houses at the time. It was pulled down after Olimpijada Pupin's death; the lot was sold by her daughters and its owners changed several times. In 1979, it became property of Idvor's Culture Hall.

У 18. веку се Идвор налазио у оквиру аустријске Војне границе, која је формирана као одбрамбени појас Хабзбуршке монархије од Турака. Граничари, сељаци – ратници, добијали су од аустријске власти одређене привилегије, а заузврат су имали обавезу да ратују за интересе Хабзбуршке монархије. Идвор је у оквиру Војне границе припадао Земаљској милицији. Од 1764. године је био под управом Српског граничарског пука, а од 1773. под управом Немачког граничарског пука. Након укидања Војне границе (1869), Идвор је прикључен Торонталској жупанији (1872), а његово становништво је изгубило дотадашње привилегије. Тај значајан политички догађај био је узрок огромног незадовољства граничара.

In the 18th century, Idvor was within the territory of Austria's Military Frontier established as a defensive belt against the Ottoman Empire on the southern border. The frontiersmen were peasants granted some privileges by the Habsburgs in exchange for going to the wars the Monarchy waged. Idvor belonged to the Land Militia, part of the Frontier. From 1764, it was under the administration of the Serbian Frontier Regiment, taken over by the German Frontier Regiment in 1773. When the Frontier was dismantled (1869), Idvor was incorporated in the (Hungarian) Torontál County (1872), and the inhabitants were deprived of their earlier privileges. This major political event caused great dissatisfaction among the frontiersmen.

Српски граничар
Serbian frontiersman

Развојачење Војне границе оставило је велику горчину и у души младог Михајла Пупина. Он ће се дуго сећати тих догађаја и много година касније забележити:
Љубав народа према земљи у којој је живео почела је да јењава и најзад се угасила. А кад та љубав нестане и држава мора умрети. То сам научио од неписмених сељака у Идвору.[3]

Привреда Војводине, а посебно Баната, нагло се развијала у другој половини 19. века. Након укидања феудалних односа (1848) и Аустро-угарске нагодбе (1867) дошло је до продора капиталистичких друштвених односа у Војводину.

The abolishment of the Military Frontier left a lasting bitterness in the soul of young Michael Pupin. For a long time he remembered the situation, and many years later wrote down:
The love of the people for the country in which they lived began to languish and finally died. When that love dies, the country also must die. This was the lesson which I learned from the illiterate peasants of Idvor. [3]

The economy of Vojvodina and the Banat sub-region especially, saw an upswing in the second half of the 19th century. When the feudal system was abolished (1848) and the Austro-Hungarian Compromise reached (1867), capitalism developed in Vojvodina which focused on agriculture: the traditional system of noblemen's *fideikomis*-based property and church-owned latifundia provided extremely favourable conditions for capitalist agriculture.

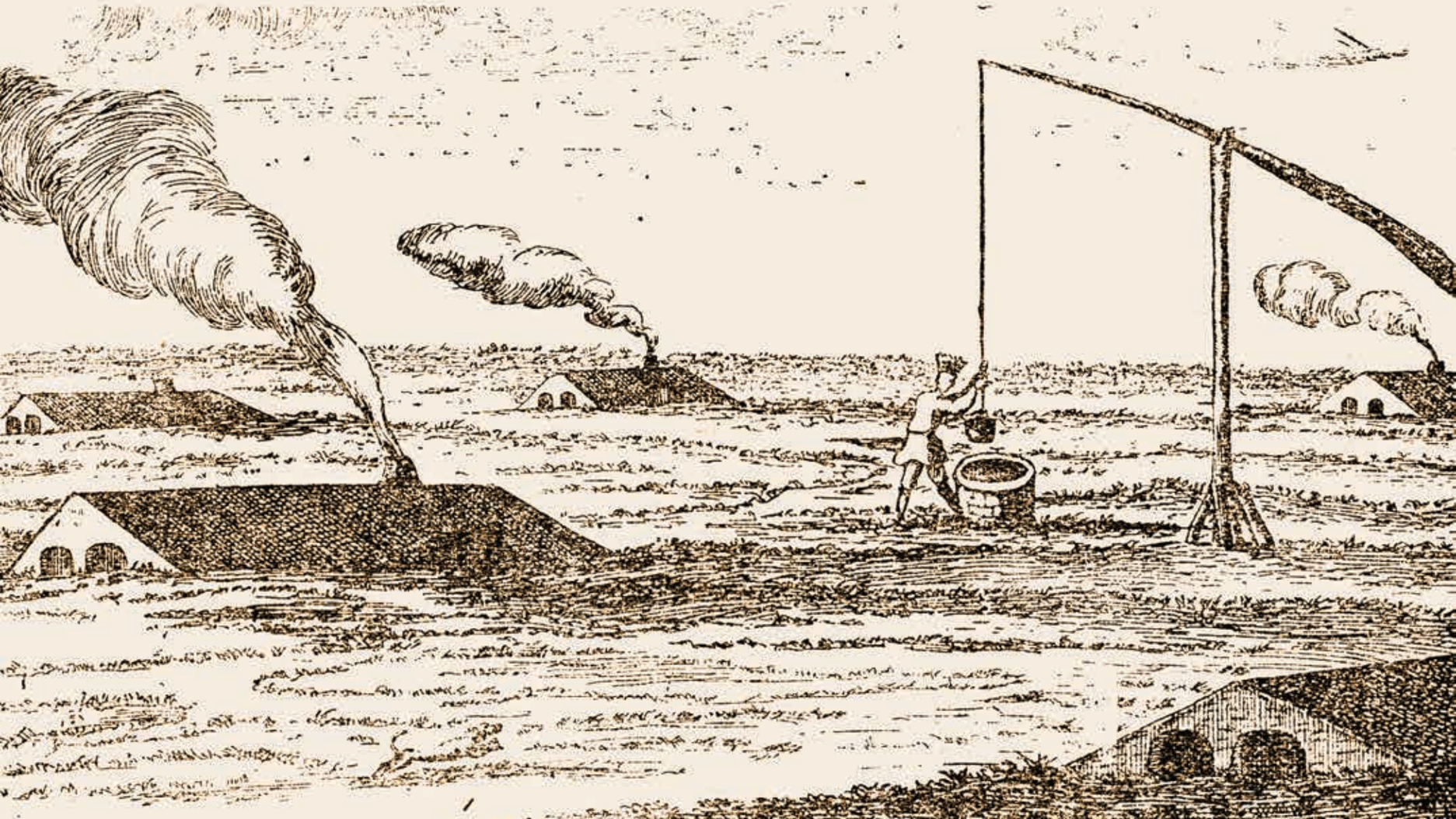

Стари споменик у Идвору
(Музеј Војводине, инв. бр. 3751)

Old monument in Idvor
(Museum of Vojvodina, Inv. No. 3751)

С обзиром на то да је на овом простору био очуван систем племићких фидеикомиса и црквених латифундија, он је пружао нарочито повољне услове за развој капиталистичке пољопривреде. Осим тога, велики број богатих земљопоседника је знатно увећао своје поседе након регулисања река Бегеја, Тамиша и Дунава, а изградња речног и железничког саобраћаја је омогућила извоз пољопривредних производа у иностранство. Развој капиталистичких односа на селу довео је до убрзаног раслојавања сељаштва. Веома мали број сељака је могао да узима земљу у закуп и да укрупњава своје поседе, док је већи део сиромашио. Повећавао се број надничара, који су зарађивали једва толико да би прехранили породицу. Процес пауперизације био је присутан и код занатлија и трговаца. Такво стање условило је исељавање великог броја становника из Војводине у прекоокеанске земље – Канаду и Америку, и напуштање огњишта предака.

Besides, a large number of rich landowners considerably expanded their estates when the rivers Begej, Tamiš and Danube were regulated; the boom in waterway and railway traffic enhanced exports of agricultural products. In rural areas, capitalism led to a greater gap between rich and poor peasants, for just a small number of them were able to rent fields and/or expand their property while others got impoverished. The number of day laborers increased, and their earnings could hardly provide enough food for their families. Craftsmen and merchants were stricken by pauperization, too. The situation resulted in a great many people of Vojvodina leaving their ancestors' homeland and emigrating overseas, to Canada and America.

ДЕТИЊСТВО
CHILDHOOD

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

У таквим друштвено-политичким и економским околностима је 9. октобра 1854. рођен Михајло И. Пупин, од оца Константина, српског граничара, и мајке Олимпијаде, неписмене сељанке изузетно бистрог ума и велике животне мудрости. Од десеторо њихове деце (пет синова и пет кћери) дечје болести су преживели само Михајло и његове три сестре – Љубица, Персида и Христина. Као најмлађе дете, Пупин је одрастао окружен посебном родитељском љубављу и бригом. Ипак, од најранијег детињства је навикаван на рад и дисциплину, а васпитаван је у духу строгих патријархалних односа оног времена, какви су владали и у породици банатског граничарског официра Константина Пупина.

The above-described socio-political and economic conditions prevailed when Mihajlo Pupin was born to Serbian frontiersman Konstantin and his wife Olimpijada, an illiterate yet singularly shrewd and wise peasant woman. The couple had ten children (five boys and five girls) born, but only four survived children's diseases: Mihajlo and his three sisters – Ljubica, Persida and Hristina. As the youngest of them, Mihajlo grew up under particular parental care and love. However, work and discipline characterized his early years, as well as the strict patriarchal spirit in the family of Konstantin Pupin, frontier officer in Banat.

Олимпијада Пупин 1880. Према запису на фотографији, то је једини до сада познати снимак Пупинове мајке. (Музеј Војводине, инв. бр. 3753)

Olimpijada Pupin in 1880. The record on the photo suggests that it is the sole photo of Pupin's mother known. (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3753)

Родослов породице Пупин

Geneaology of the Pupin family

Стара школа у Идвору
Old school building in Idvor

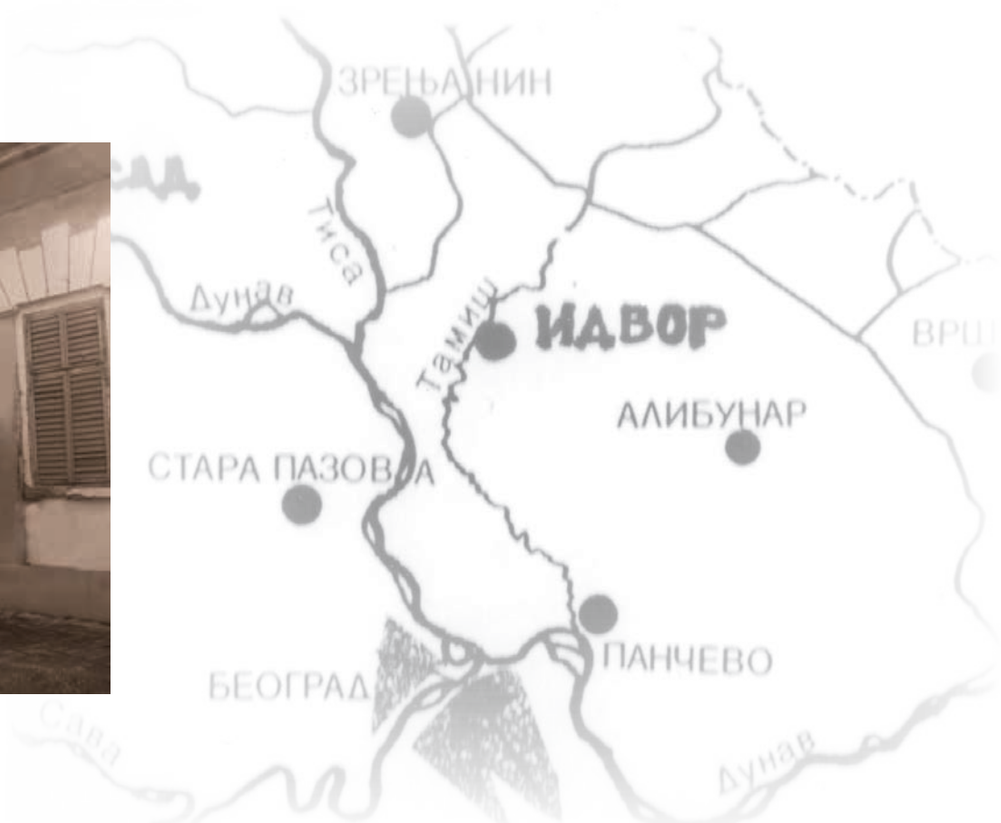

Банатски пашњак (Музеј Војводине, инв. бр. 3828)
Banat pastureland (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3828)

Осим поменутих вредности, које ће га пратити кроз цео живот, из родитељског дома је понео дух православља и љубав према српској традицији.

Као дете, Пупин је највише времена проводио на банатским пашњацима чувајући волове. Нека искуства из тих дана су му много година касније послужила као инспирација у научном раду. Једно од њих му је помогло у решавању проблема везаних за јачину звука:

Сваки дечак је имао брицу, нож са дугом дрвеном дршком. Тај нож би се забадао дубоко у земљу, затим би се ударањем по његовој дршци производио звук, а дечаци су лежећи на земљи, прислоњеним ухом, имали задатак да одреде правац и растојање звучног извора. Вежбајући, постали смо стручњаци за ову врсту сигнализације. Запазили смо да се звук много брже простире кроз земљу него кроз ваздух, и да чврста земља боље преноси звук од растресите узоране земље.[4]

Феномен звука, светлости и електрицитета Пупину ће дуго бити питање без одговора.

Like the spirit of Orthodox faith and love for the Serbian tradition, those values of his parental home remained his own throughout his lifetime.

As a child, Pupin spent plenty of time on the pasture watching over grazing oxen. Many years later, some of the experiences of those days inspired his scientific insights; here is one that helped his thinking about the issues of sound volume and transmission:

Each boy had a knife with a long wooden handle. This knife was stuck deep into the ground. A sound was made by striking against the wooden handle, and the boys, lying down and pressing their ears close to the ground, had to estimate the direction and the distance of the origin of the sound. Practice made us quite expert in this form of signalling. We knew at that time that the sound travelled through the ground far better than through the air, and that a hard and solid ground transmitted sound much better than the ploughed-up ground.[4]

For a long time to come, the phenomena of sound, light, and electricity were awaiting Pupin's explanations.

Идворска улица (Музеј Војводине, инв. бр. 3751)
A street in Idvor (Museum of Vojvodina, Inv. No.3751)

ШКОЛОВАЊЕ У ПАНЧЕВУ

SCHOOLDAYS IN PANČEVO

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Прота Васа Живковић (1819–1891)
Revd. Vasa Živković (1819–1891)

Прва знања из матерњег језика, писмености и рачунања Пупин је стекао у основној школи у Идвору. Иако несташан и немаран у извршавању школских обавеза, својом интелигенцијом и ширином интересовања скренуо је пажњу учитеља, али и родитеља, нарочито мајке, који су сматрали да идворска средина и основна школа не могу задовољити интелектуалне способности и потребе малог Мише. Зато се 1868. године уписао у панчевачку Вишу реалку. У тој школи је, уз помоћ добрих професора, а нарочито професора физике Симона Коса, открио своје склоности ка природним наукама. Значајну улогу у Пупиновом образовању, али и моралној и материјалној помоћи током школовања у Панчеву, имао је прота Васа Живковић, који му је био и професор.

The first lessons of mother tongue, writing and reckoning were taken by Pupin when he started to attend the primary school in Idvor. The playful boy displaying negligence in school duties stood out in terms of intelligence and range of interests, thus drawing the attention of his teacher and parents, especially his mother; they realized that the Idvor milieu and primary school could not satisfy the intellectual capacities and needs of the little Misha. Therefore, in 1868, he enrolled in the Higher Real Gymnasium at Pančevo where, supported by the teachers, and especially by physics instructor Simon Kos, he discovered his aptitude for natural sciences. One man on the school staff played a great role in Pupin's education, as well as in ensuring moral and material support during the schooldays in Pančevo – protopresbyter Vasa Živković, who was also his teacher.

У време Пупиновог школовања Панчево је било град у којем су радиле многе значајне личности културног и јавног живота. Међу њима је, свакако, био већ поменути прота Васа Живковић, један од најпознатијих песника тога доба, народни трибун и просветитељ. Он је већ за време Пупиновог школовања био стожер Српства у Војводини, члан Српске народне слободоумне странке и личност значајна за развој целокупног културно-просветног и духовног живота Панчева у 19. веку. Поред њега, у то време су своју културно-политичку активност у овом граду развијали: Јован Јовановић Змај, браћа Каменко и Павле Јовановић – који штампају лист *Панчевац*, адвокат и народни трибун др Светислав Касапиновић, градски физикус др Константин Пејчић – блиски пријатељ Теодора Павловића.[5]

Разгледница Панчева, крај 19. века
A post card of Pančevo, late 19th cent.

In the time when Pupin went to school there, Pančevo was a town where many distinguished people of cultural/public life lived. Revd. Vasa Živković was one of these: a poet and educator championing his people's interests. While Pupin attended school there, the man was the pivot man of Serbdom in Austro-Hungary-ruled Vojvodina, a member of the Serbian National Freethinking Party, and a figure playing a major part in the overall cultural, educational and spiritual life in the 19th-century Pančevo. Other leading figures of the town's cultural and political scene included: great poet Jovan Jovanović Zmaj, brothers Kamenko and Pavle Jovanović who published the newspaper *Pančevac*, lawyer and national tribune Dr. Svetislav Kasapinović, City Physician Dr. Konstantin Pejčić (close friend of Teodor Pavlović[5]).

Панчево је, после развојачења, добило статус самосталног града (1873). Након Аустро-угарске нагодбе, мађарска владајућа класа је спроводила мађаризацију, коју је озваничила познатим *Законом о народностима* из 1868. године. Све те чињенице нам делимично расветљавају друштвено-политичке прилике и дух Панчева у време Пупиновог школовања, које је изненада прекинуто, и то не његовом вољом, већ стицајем околности.

With the abolishment of military community, Pančevo gained civil municipal autonomy (1873). But following the 1867 Austro-Hungarian Compromise resulting in the Dual Monarchy, Magyarization was imposed through the 1868 Nationalities Law. The said facts cast some light on the circumstances within which Pupin's education in Pančevo was discontinued, not by his own will.

Уписница у Панчевачку реалку са Пупиновим именом, за школску 1871–72 (Историјски архив у Панчеву, фонд Гимназија)

Pančevo Real Gymnasium enrollment certificate with Pupin's name, schoolyear 1871–72 (Pančevo Historical Archives)

Професорски колегијум у Панчевачкој реалци: 1. прота Васа Живковић; 2. католички катехета Зајтлер; 3. ђакон Бранко Рајић; 4. непознато; 5. проф. Книр; 6. проф. Мајер; 7. проф. Слезак; 8. проф. Самуел Кос; 9. Јевченик, директор; 10. проф. Тонобауер; 11. проф. Клеклер; 12. проф. Когелман; 13. проф. Софка; 14. проф. Гаспарини; 15. проф. Грасел; 16. Пастор Шнебергер; 17. непознато; 18. послужитељ Јанковић.

Staff of the Pančevo Real Gymnasium: 1. Revd. Vasa Živković; 2. Catholic catechist Seitler; 3. Deacon Branko Rajić; 4. unknown; 5. Prof. Knirr; 6. Prof. Meyer; 7. Prof. Slezak; 8. Prof. Samuel Kos; 9. Headmaster Jewchenik; 10. prof. Tonobauer; 11. Prof. Kleckler; 12. Prof. Kogelmann; 13. Prof. Sofka; 14. Prof. Gasparini; 15. prof. Grassel; 16. Pastor Schneeberger; 17. unknown; 18. janitor Janković.

Пупин се још у Идвору упознао са националним тежњама Срба у Војводини. Дошавши у Панчево, сусрео се са идејама које је заступао Светозар Милетић. Оне су имале великог утицаја на формирање политичке свести младог Пупина. Када је у пролеће 1872. организована бакљада поводом посете Светозара Милетића Панчеву, Михајло је, у тренутку националног заноса, узвикнуо:

Никада нећемо служити војску цара Фрање Јосифа!

While still at Idvor, Pupin became familiar with the nationalist aspirations of the Serbs in Vojvodina. Having arrived in Pančevo, he learned of the ideas of the Serbian political leader Svetozar Miletić, which greatly influenced his political attitude in formation. During the torch procession organized in Pančevo in the spring of 1872, on the occasion of Miletić's visit to the city, Mihajlo – overwhelmed with nationalist zeal – shouted:

We'll never serve in Francis Joseph's army!

Панчевачка реалка, коју је похађао Михајло И. Пупин (Музеј Војводине, инв. бр. 3829)
The Pančevo Real Gymnasium attended by Michael I. Pupin (Museum of Vojvodina Inv. No. 3829)

Само захваљујући залагању проте Васе Живковића и Симона Коса, власти су Пупину дозволиле да остане у панчевачкој школи. Други инцидент се догодио на првомајској прослави исте године, када је примећено да Пупин гази аустријску заставу. Захваљујући залагању професора проте Васе Живковића, ни тада није искључен из школе, али је прота сугерисао Пупиновим родитељима да га упуте на даље школовање у Праг (1872).

It was only owing to the efforts of Vasa Živković and Simon Kos that the authorities permitted Pupin's further attendance of the Pančevo school. Another incident took place during the May Day festivity in the same year, when Pupin was spotted while treading on Austria's flag. Although – again, thanks to Vasa Živković – he was spared expulsion from the school, the priest/teacher suggested to the Pupins that it would be advisable to send their son to Prague for further schooling.

За Бенџамина Френклина је Пупин први пут чуо у панчевачкој школи и био је фасциниран његовим експериментом о настанку муње и грмљавине, који је извео уз помоћ кључа и змаја.

As for Benjamin Franklin, Pupin heard of the great man for the first time at the school in Pančevo and got immediately fascinated by his experiment with the key and a kite telling about the nature of lightning and thunderbolt.

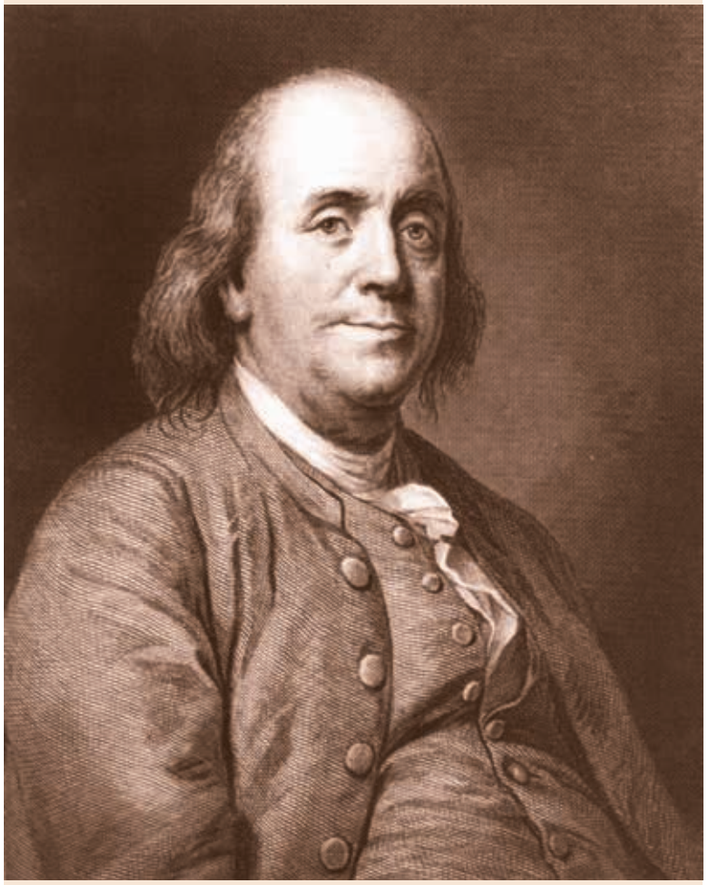

Бенџамин Френклин (1706–1790), амерички државник, филозоф, физичар и писац

Benjamin Franklin (1706–1790), American statesman, philosopher, physicist and author

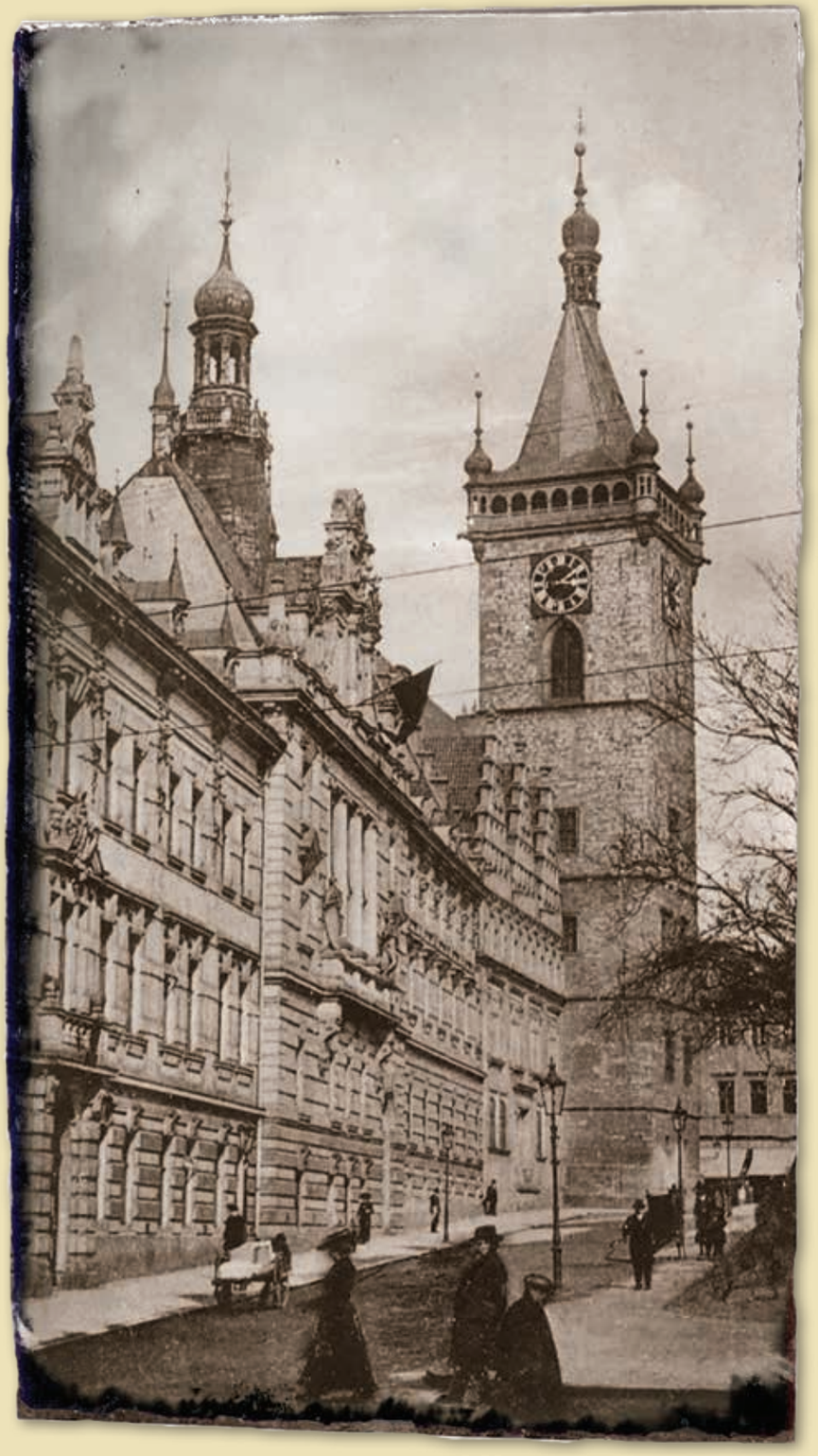

ПРАГ
PRAGUE

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Пошто Пупинови родитељи нису имали средстава за његово даље школовање у Прагу, он је 1872. године Српској православној црквеној општини упутио молбу за доделу стипендије.

Суочен са материјалним тешкоћама и разним конфликтним ситуацијама насталим због хладног германског односа према Словенима, Пупин није радо похађао школу у Прагу, те није ни извршавао своје школске обавезе. Тешко је прихватао и нови менталитет. Да би могао платити неугледан и запуштен стан и сиротињску храну, напорно је радио. Своје прве утиске при сусрету са вршњацима у Прагу Пупин је овако описао:

Када су дознали да долазим са српске Војне границе, нестало је неповерења и знао сам на каквом сам терену. Немачки дечаци су се охладили према мени, а чешки су ме поздравили на свом језику и пригрлили ме када сам им одговором на свом језику доказао не само да их разумем, већ да очекујем да и они разумеју српски поздрав.[6]

As Pupin's parents could not afford a school in Prague for their son, he applied for a stipend to the Serbian Orthodox Church Community in 1872.

Coping with financial difficulties and some conflict-rousing situations caused by the icy German attitude to the Slavs, Pupin was not too happy about the Prague school and therefore showed some negligence with regard to school-related rules. The mentality of his new environment was hard to adopt. He had to work hard in order to pay for the humble and woebegone quarter and poor food. Here is a description of his first impressions about his agemates in Prague:

When they found out that I hailed from the Serb military frontier, all uncertainty vanished, and I knew exactly where I stood. The German boys became very cold, the Czech boys greeted me in their own tongue and hugged me when by my Serbian answer I proved not only that I understood them but also that I expected them to understand my Serbian greeting.[6]

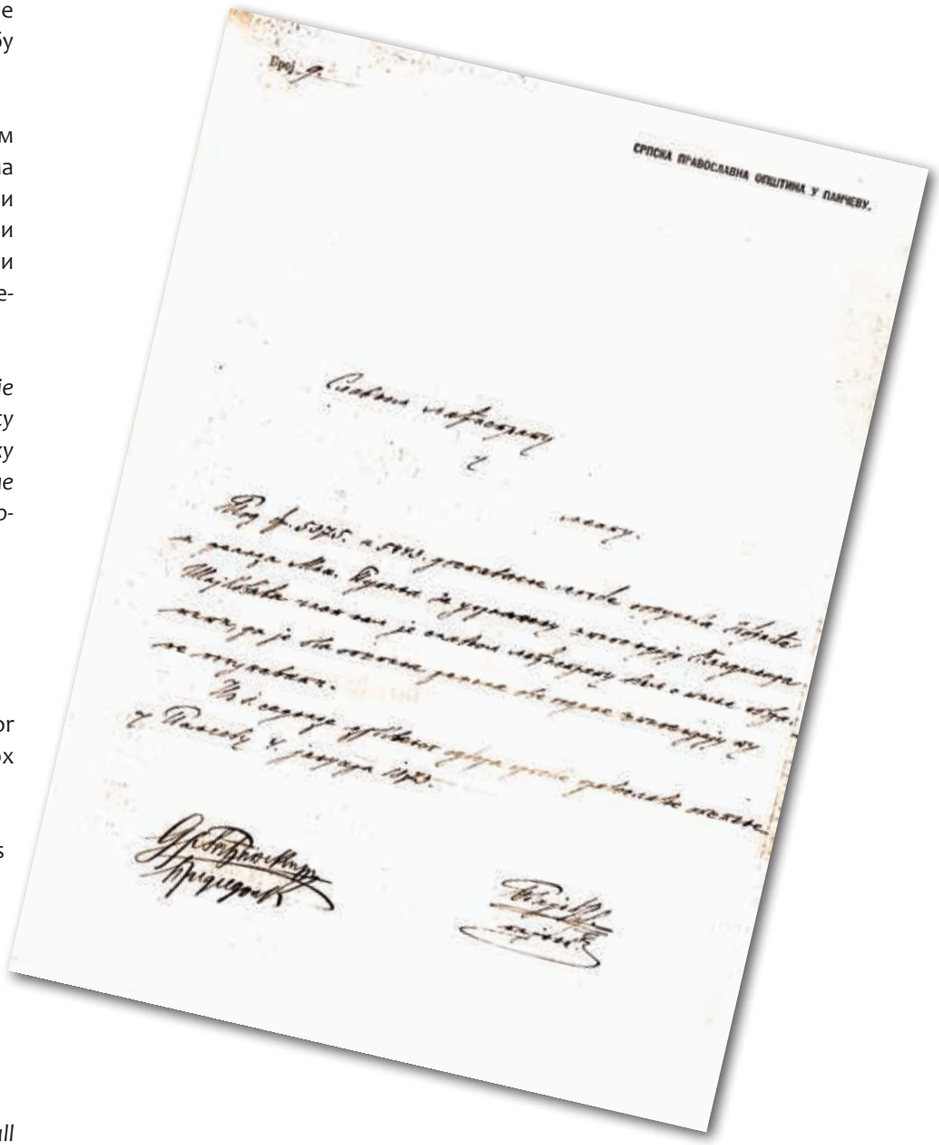
СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ОПШТИНА У ПАНЧЕВУ.

Писмо Српске православне општине упућено Магистрату у Панчеву у коме се говори да Општина није у могућности да Пупину додели стипендију за 1873. годину (Историјски архив у Панчеву, ФПЖ)

Letter of the Serbian Orthodox Community to the Magistracy of Pančevo stating that the Community could not award scholarship for the year 1873 to M. Pupin (Pančevo Historical Archives, VŽF)

Према Пупиновом мишљењу, сви ти млади људи су, у суштини, били националисти и настојали су да га привуку у своје редове, што су на крају и успели. Зато је тек тада одлучио да великим панславистима Ригеру и Палацком уручи писма са препорукама проте Васе Живковића. Ригера је овако описао: *Личио је на мог оца: црн, озбиљан, уздржан, снажне грађе, дивног сјаја у очима...* Ово је један од веома ретких записа које је оставио о свом оцу, иако можемо претпоставити да је управо од оца, граничарског официра, наследио карактерне особине и навике као што су осећај за ред, рад, дисциплину и одговорност. Много година касније је, управо због тих својих особина, стекао симпатије и наклоност огромног дела америчке јавности. Како никада није успео да се прилагоди германском менталитету, који је владао у том граду, након вести о очевој смрти Пупин је одлучио да прекине школовање у Прагу. Тада се нашао пред дилемом да ли да се врати у Идвор, или да настави пут ка новим сазнањима; определио се за овај други, много тежи пут. Школу је напустио без сведочанства. Последње личне ствари је продао и 12. марта 1874. године се, са мало новца, укрцао на брод „Вестфалију“, кренувши за Америку.

Одлучан у својој намери и наизглед одважан и спреман да се суочи са неизвесношћу, он је, ипак, био само један уплашени младић, изгубљен у бескрају океана. Много година касније ће се сетити тог путовања:

Многе ноћи сам провео на исељеничком броду прибијен уз топли димњак. У току дана, осећао сам се снажан и јак, али ноћу моје срце је узнемирено треперило када сам усамљен у страшном мраку стајао уз димњак и назирао беле пенушаве врхове таласа. Само чврста вера у Бога и уверење да ће услишити молитве моје мајке, дала ми је снаге да савладам страх и да се храбро суочим са страхотама разбеснелог океана.[7]

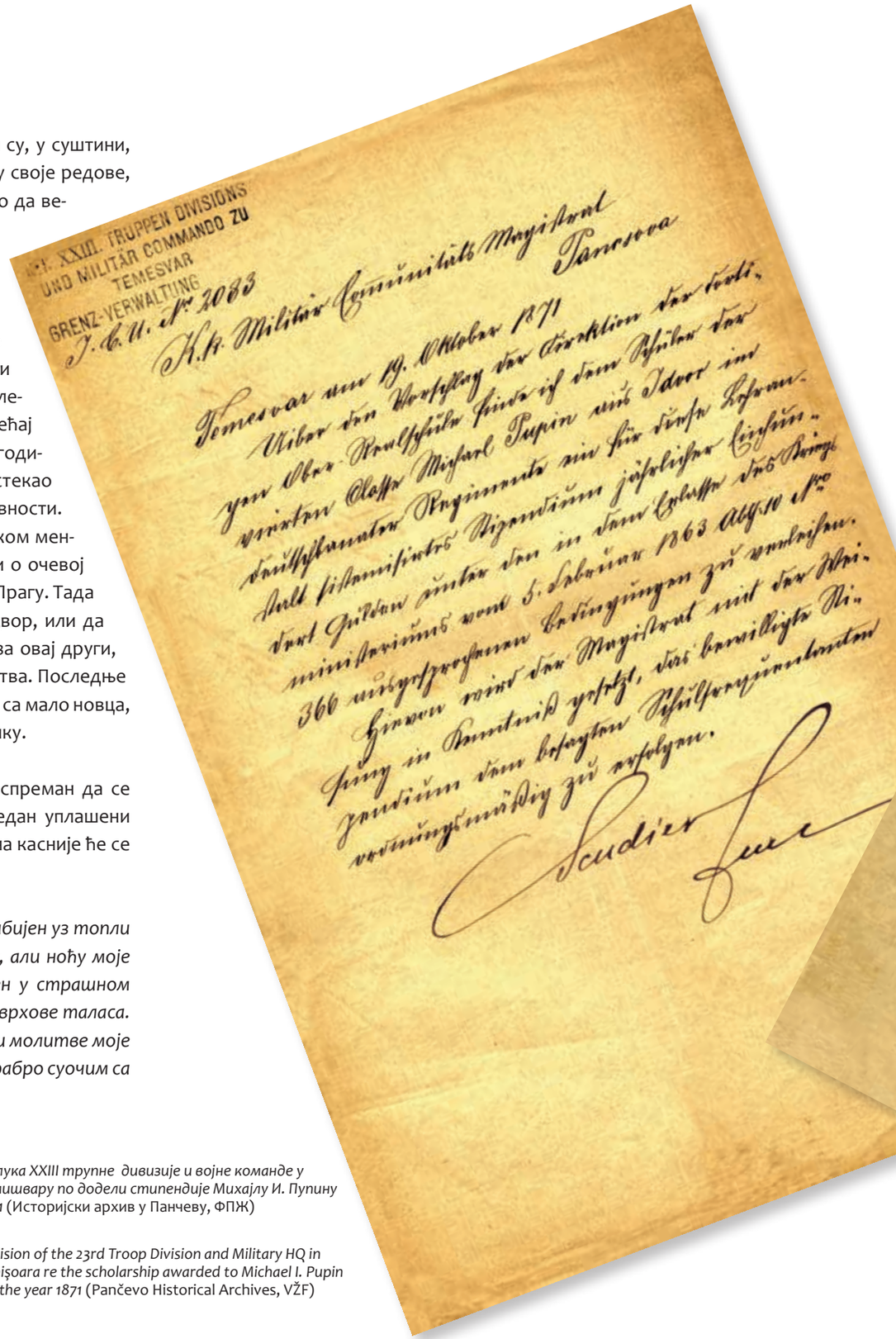
K.K. XXIII. TRUPPEN DIVISIONS
UND MILITÄR COMMANDO ZU
TEMESVAR
GRENZ-VERWALTUNG
J. C. U. Nr. 2083

Temesvar am 19. Oktober 1871

Pančeva

K.k. Militär Communitäts Magistrat

Über den Vorschlag der Direktion der Volks-
und Ober-Realschule sind dem Schüler der
vierten Classe Michael Pupin aus Idvor im
Kaiserthum Österreich-Ungarn für diese Schul-
Jahr 366 unverzinsliche jährliche Einsch-
ministerium vom 5. Februar 1863 Abschn. Nro
Pupin in Pančevo ertheilt, der Familie Pu-
Hiemit wird der Magistrat mit der Ver-
pflichtung zu verständigen.

Scudier

Одлука XXIII трупне дивизије и војне команде у Темишвару по додели стипендије Михајлу И. Пупину 1871 (Историјски архив у Панчеву, ФПЖ)

Decision of the 23rd Troop Division and Military HQ in Timişoara re the scholarship awarded to Michael I. Pupin for the year 1871 (Pančevo Historical Archives, VŽF)

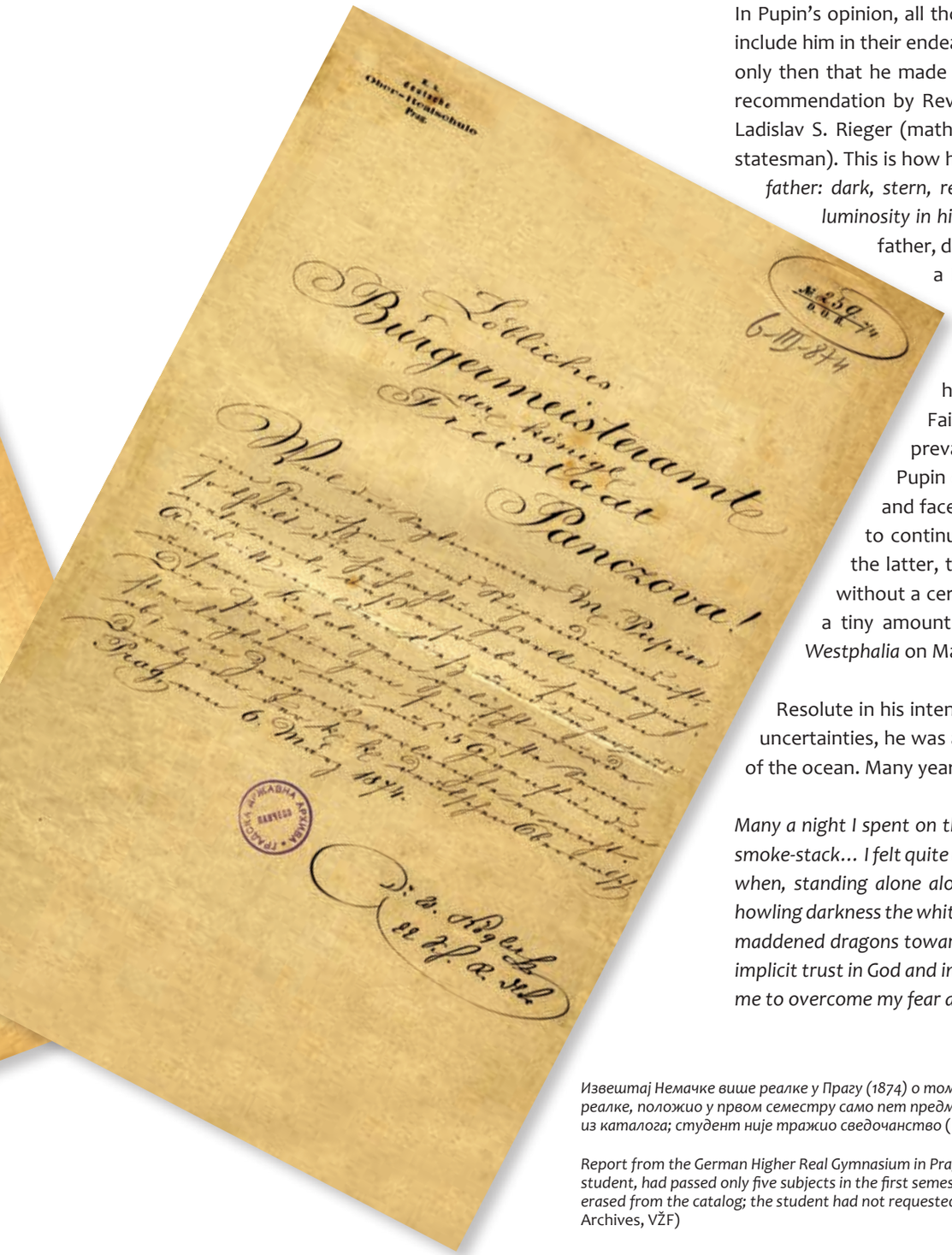

In Pupin's opinion, all those youngsters were nationalists who tended to include him in their endeavors, which they eventually succeeded in. It was only then that he made up his mind and finally handed in the letters of recommendation by Revd. Vasa Živković to the great Czech Panslavists Ladislav S. Rieger (mathematician) and František Palacký (historian and statesman). This is how he depicted the former one: *Rieger looked like my father: dark, stern, reserved, powerful of physique, with a wonderful luminosity in his eyes.* This is also one of the few records on his father, despite the assumption that it was from his father, a Frontier officer, that he inherited his character traits and habits such as the sense of order, work and discipline, as well as responsibility. And those were the very qualities which earned him the favourable attitude of the American public. Failing to adapt himself to the German mind-set prevailing in Prague, and hearing of his father's death, Pupin decided to discontinue his education in that city and faced a dilemma: either to go back home to Idvor or to continue his walk along the road of knowledge; it was the latter, the harder one, he chose. And he left the school without a certificate; having sold out his last belongings, with a tiny amount of money in his pocket, he embarked on *the Westphalia* on March 12, 1874 and sailed out to America.

Resolute in his intent and seemingly intrepid and ready to tackle the uncertainties, he was actually a fearful young man, lost in the vastness of the ocean. Many years thereafter, he recalled the trip:

Many a night I spent on the deck of that immigrant ship hugging the warm smoke-stack… I felt quite brave and strong in the daytime; at night, however, when, standing alone alongside of the smoke-stack, I beheld through the howling darkness the white rims of the mountain-high waves speeding on like maddened dragons toward the tumbling ship, my heart sank low. It was my implicit trust in God and in his regard for my mother's prayers which enabled me to overcome my fear and bravely face the horrors of the angry seas.[7]

Извештај Немачке више реалке у Прагу (1874) о томе да је Михајло Пупин, седмошколац те реалке, положио у првом семестру само пет предмета, да је иступио из школе и да је брисан из каталога; студент није тражио сведочанство (Историјски архив у Пачеву, ФПЖ).

Report from the German Higher Real Gymnasium in Prague (1874) stating that Mihajlo Pupin, 7th-form student, had passed only five subjects in the first semester, left the school and therefore had been erased from the catalog; the student had not requested a related certificate. (Pančevo Historical Archives, VŽF)

ПРВЕ ГОДИНЕ У АМЕРИЦИ
FIRST YEARS IN THE AMERICA

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Ступивши 25. марта 1874. године на тло своје „друге домовине“, Пупин се поново нашао пред великим тешкоћама. Са пет центи у џепу, без икаквог заната у рукама и без познаника храбро је започео борбу за опстанак. Прихватао је разне, често тешке физичке послове. Почео је да ради као кочијаш и чувар мазги на фарми у Делаверу, где је научио прве речи енглеског језика, а потом је у Мериленду обрађивао поља засејана дуваном.
У аутобиографији се Пупин сећа једне, за њега непријатне ситуације са фарме у Делаверу, када му је газдарица најискреније саветовала да се што пре одрекне српских назора, јер ће тако пре постати прави Американац. Одговор који је уследио говори о изузетно јаким националним и традиционалним осећањима дубоко усађеним у духовни свет Михајла И. Пупина у најранијем детињству. О томе сведочи следећи запис:

Побегао сам са Војне границе зато што су цареви те земље хтели да ме помађаре; из Прага сам побегао јер сам се противио аустријском германизму; побећи ћу и из Делавер Ситија, ако се од мене очекује, како је рекла Ваша добра мајка, да одбацим своје српске назоре и постанем Американац. Моји српски назори су моја мајка, моје родно место, моја српска православна црква и мој српски језик. Ко од мене очекује да се одрекнем својих српских назора, то је исто као да ми одузима живот.[8]

Један од огласа поморских компанија с краја 19. века

Advertisement of an overseas transportation company from late 19th century

Острво Елис – место где су сви усељеници најпре пролазили ригорозну контролу (Музеј Војводине, инв. бр. 3768)

Ellis Island in the Port of New York and New Jersey – Immigrant Inspection Station (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3768)

Кип слободе, Њујорк

The Statue of Liberty, New York City

Stepping onto the ground of his "adopted country" on March 25, 1874, Pupin was to face huge difficulties once again. With five cents in his pocket, no acquaintances and no training in any trade, he bravely started his struggle for survival. It implied a variety of jobs, including heavy physical labor. At a farm in Delaware he drove and took care of a team of mules, learning some English vocabulary, then moved to Maryland to be a farmhand in cotton fields.

In his autobiography, Pupin recalls an unpleasant episode from the Delaware farm, when the superintendant's wife advised him to give up his Serbian views and become a true American as soon as possible. His response communicated to her daughter tells about the strength of the nationalist and traditionalist feelings deeply rooted in Michael I. Pupin's spiritual world since his early childhood:

I ran away from the military frontier because the rulers of the land wanted to transform me into a Hungarian;
I ran away from Prague because I objected to Austrian Teutonism; I shall run away from Delaware City also if, as your good mother suggested, I am expected to drop my Serbian notions and become an American. My mother, my native village, my Serbian Orthodox faith, and my Serbian language and the people who speak it are my Serbian notions, and one might as well expect me to give up the breath of my life as to give up my Serbian notions.[8]

Људи напретка, *слика из Куперове библиотеке у Њујорку* (Музеј Војводине, инв. бр. 3775)

Men of Progress, *painting from New York's Cooper Library* (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3775)

Првих петнаест долара је тешко зарадио, али су му они омогућили да оде у Њујорк, где је наставио трагање за једнодневним пословима. Убрзо је открио Библиотеку Куперове уније. Желећи да буде један од студената Универзитета у Принстону или Колумбија универзитета, Пупин је постао њен редовни посетилац. Када је, напокон, добио посао чиновника у фабрици бисквита, могао је да похађа вечерње курсеве у Библиотеци. Данонoћно се припремао за пријемни испит, у чему му је помагао немачки досељеник Билхарц, врсни зналац грчког и латинског језика, античке историје и књижевности.

His first fifteen-dollar saving was a hard-earned money, but it enabled him to leave for New York. There, pursuing daytime labor, Pupin discovered the Cooper Union Library and became a regular there, in the hope that he might become a university student of Princeton or Columbia. The new clerical post in a cracker factory enabled him to attend evening courses at the Library. He studied days and nights in order to take entrance examinations, wherein he enjoyed help of his German roommate Bilharz who displayed a remarkable knowledge of Greek and Latin languages, ancient history and literature.

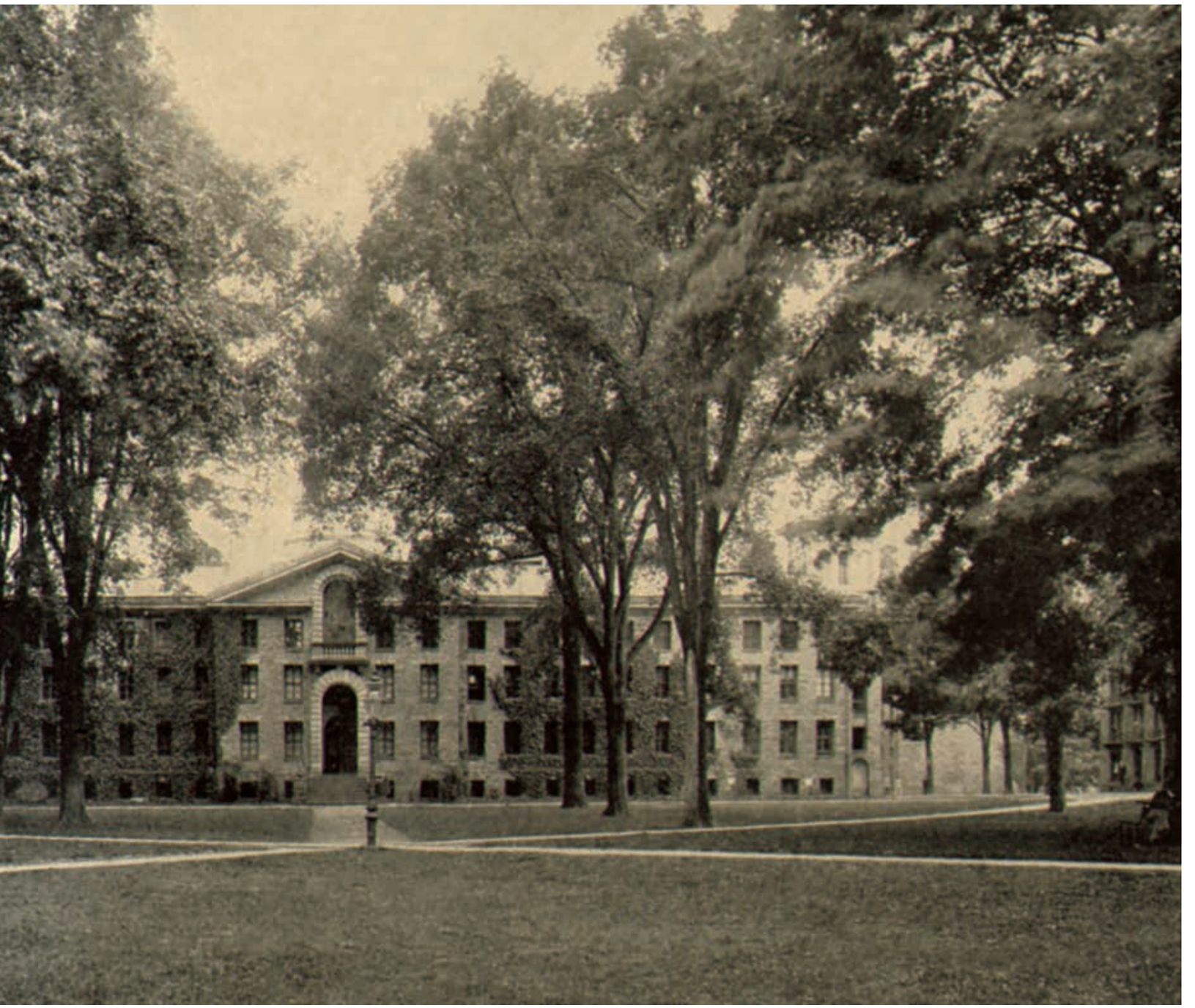

Универзитет у Принстону, где је Пупин у првим својим америчким данима, испод једног бреста, јео скроман доручак и сањао да једног дана уђе у овај храм науке. Сан му се остварио након четрдесет година, када је први позван да одржи предавање о Аустријском ултиматуму Србији, 1914 (Музеј Војводине, инв. бр. 3776)

Princeton University, place where Pupin, in his early American days, used to eat his small breakfast under an elm tree, dreaming of being inside this temple of science. His dream came true forty years later, in 1914, when he was invited to hold a lecture on Austria's War Ultimatum to Serbia (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3776)

Студент Колумбија универзитета
Student of Columbia University

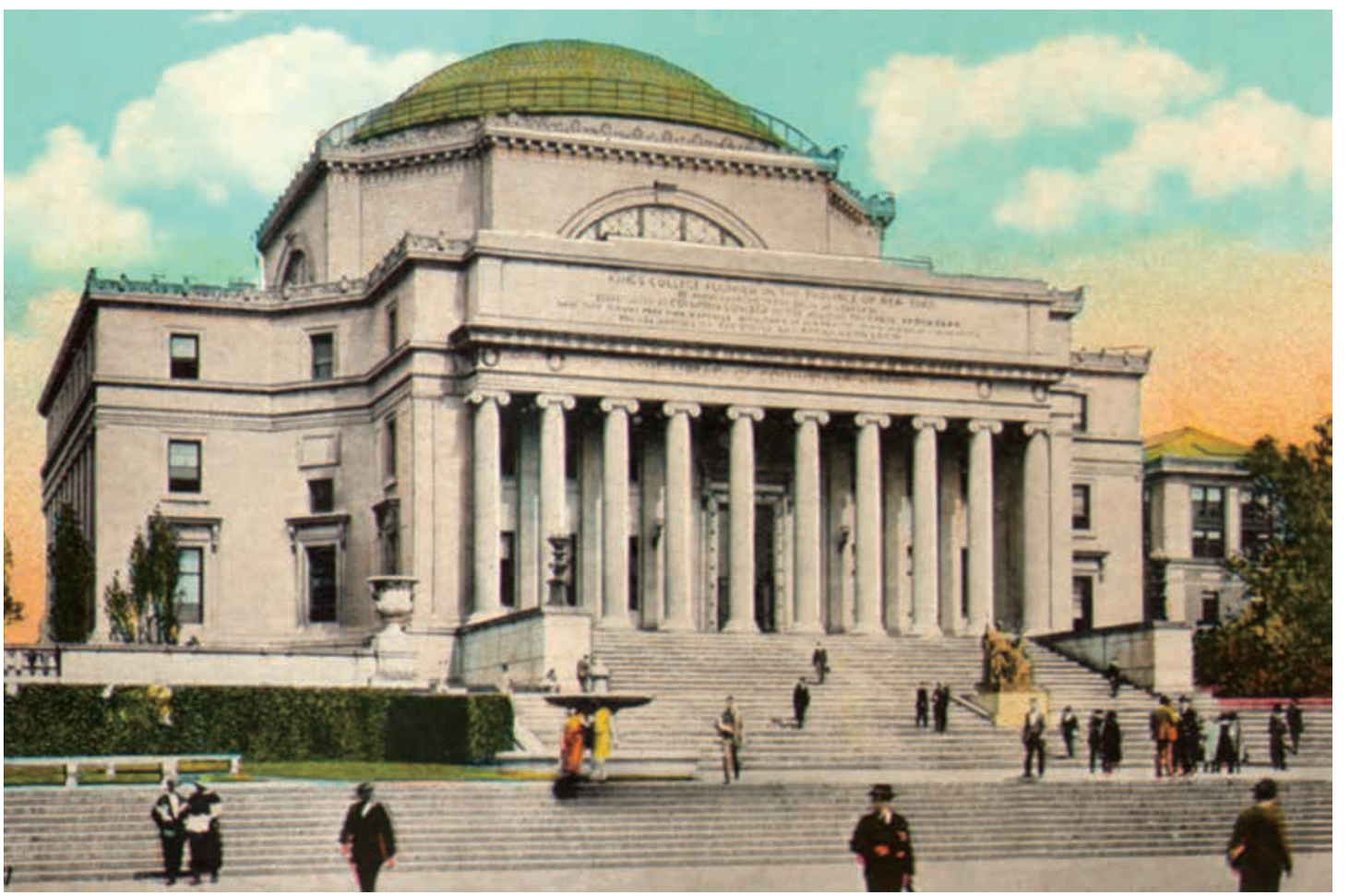

Библиотека Колумбија универзитета (Музеј Војводине, инв. бр. 3810)
The Library of Columbia University (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3810)

Пупинов данонoћни рад и темељне припреме за упис на студије резултирали су одлично положеним пријемним испитом на Колумбија универзитету у јесен 1879. Тада је имао 25 година, богато животно искуство и кристално јасан циљ. Испит је положио са одличним успехом, те је ослобођен плаћања школарине. То је био почетак остваривања сна некадашњег идворског чобанчета, које је на време схватило суштину америчког друштва и начин опстанка у овој земљи, што је најбоље сам објаснио:

Играј игру! Каква фантастична фраза ... Ни један странац не може да разуме ову земљу, ако не зна право значење ове фразе, коју сам први пут чуо од младића са Колумбија колеџа. Нико не може превести ову фразу тако да репродукује њену концизност, а да у исто време задржи њено значење ... Играти игру, према најбољим традицијама земље која ми је понудила све своје могућности, била је увек идеја американизма. Али колико је усељеника у ову земљу успело да схвати и разуме ову поруку?[9]

Pupin's round-the-clock work and thorough preparations resulted in excellent performance at Columbia's entrance exams in the fall of 1879. He was 25 years old, with a rich life experience and a crystal-clear goal. With highest achievement at the exam, he was granted tuition-free status. That was the initial step in an Idvor herdsboy's dream coming true; for, the boy had timely understood the character of the American society and its survival ways:

"Play the game," what a wonderful phrase! ... No foreigner can understand this country who does not know the full meaning of this phrase, which I first heard from a Columbia College youngster. No foreign language can so translate the phrase as to reproduce its brevity and at the same time convey its full meaning. ... To "play the game" according to the best traditions of the land which offered me all of its opportunities was always my idea of Americanization. But how many immigrants to this land can be made to understand this?[9]

Пупин је био међу најбољим студентима. Пошто није имао довољно средстава за егзистенцију, слабијим студентима је држао часове из грчког језика и математике. На наговор словеначке породице Луканић, чији су му пријатељство и помоћ много значили, на студијама се почео бавити веслањем. У том спорту је, такође, постизао изузетне резултате. Успеси остварени на више поља подигли су углед овом досељеничком чобанчету. Почетак његовог бављења спортом везан је за рвање, када је пристао да се суочи са представником бруцоша у овом спорту, кога је победио. Пупин се са поносом сећао тих тренутака, јер су његови другови са колеџа тог дана наздрављали у част „Михајла Србина“.

Школовање на Колумбија универзитету трајало је три године. Тада је живео у колиби на обали реке Пасеик у Њу Џерзију, о којој је бринула једна стара Данкиња. Трошкове становања Пупин је надокнађивао тако што је старици редовно тестерисао дрва. То му је одговарало и због тога што је стицао одличну кондицију за такмичење у веслању. Пупин је завршио студије као најбољи у генерацији; добио је Тиндалову стипендију, која му је омогућила даље школовање на Универзитету у Кембриџу. Одлуку да студира физику донео је јер није пронашао одговор на питање које га је мучило још у Идвору: „Шта је светлост?“ Одлазећи из њујоршке луке, на путу према Европи, рекао је:

Михајло Пупине, највеће благо које си донео собом пре девет година у њујоршку луку, било је твоје сазнање, дубоко поштовање и дивљење за најбоље традиције твоје расе, а друго највеће благо које сада носиш собом из те луке је твоје знање, дубоко поштовање и дивљење за велике традиције твоје друге домовине.[10]

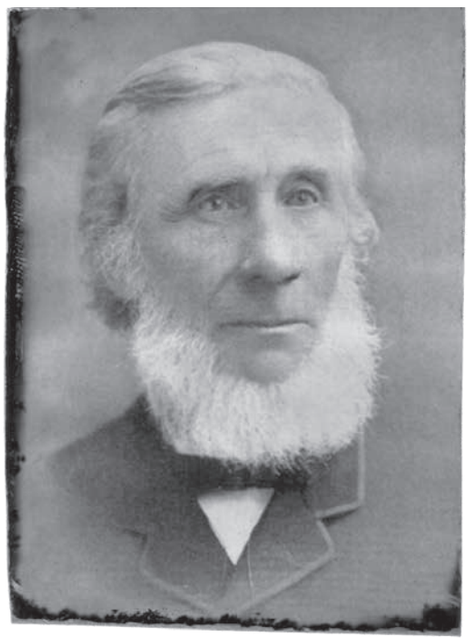

Џон Тиндал (1820–1893), ирски физичар
(Музеј Војводине, инв. бр. 3786)

John Tyndall (1820–1893), Irish physicist
(Museum of Vojvodina, Inv. No. 3786)

Pupin was one of the best students, and, short of money for normal life, he undertook instructing inferior students, holding Greek and math lessons. Taking the advice of his friends, the Slovene Lukanitch family whose amity and support meant a lot to him, he went in for rowing at the university. His accomplishment in the sport was high and earned him additional esteem. Yet his sporting endeavors had begun with wrestling, when he won a match against a freshman opponent. On the day of that victory, his fellow-students drank with the toasts to ”Michael the Serbian”.

Pupin’s studies at Columbia University took three years. He lived in a cottage on the Passaic riverside in New Jersey; the place was taken care of by an old Danish woman who let him pay off for the shelter by sawing kindling-wood. The effort helped him gain utmost fitness for the rowing contests. When he graduated as the generation’s best, he was granted Tyndall Scholarship for the further studies at the University of Cambridge in England. He decided to study physics there, for he had not yet reached the answer to the question he had posed to himself as early as in Idvor years: ”What is Light?” Sailing out of the New York harbor, Europe-bound, he said to himself:

Michael Pupin, the most valuable asset which you carried into New York harbor nine years ago was your knowledge of, and profound respect and admiration for, the best traditions of your race… the most valuable asset which you are now taking with you from New York harbor is your knowledge of, and profound respect and admiration for, the best traditions of your adopted country.[10]

ПОВРАТАК У ЕВРОПУ
BACK TO EUROPE

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Кембриџ је велики храм посвећен трагању за вечном истином; он је испуњен сликама светаца науке. Размишљање о њиховим делима омогућиће ти да разговараш са духом „вечне истине“. [11]

Cambridge is a great temple consecrated to the eternal truth: it is filled with icons of the great saints of science. The contemplation of their saintly work will enable you to communicate with the spirit of eternal truth.[11]

Школовање у Кембрицу
Studies at Cambridge

Џејмс Максвел (1831–1879),
професор експерименталне физике на Кембрицу

James Clerk Maxwell (1831–1879), professor
of Experimental Physics at Cambridge

У време Пупиновог школовања Универзитет у Кембрицу био је један од највећих универзитета у свету и центар математичких наука у Енглеској. У њему су се школовали највећи светски научници (Исак Њутн[12] и Џејмс Максвел[13]). Након успешно завршених студија на Колумбија универзитету, Михајло И. Пупин је постао студент Универзитета у Кембрицу. То је био први Пупинов повратак на тло Европе од тренутка када се отиснуо у нови свет.

Први сусрет са Кембрицом није оставио нарочити утисак на Пупина. Напротив, он је, чини се, био помало разочаран, и то пре свега због сазнања да Максвел није више међу живима, те да неће имати привилегију да слуша његова чувена предавања.

Из Кембрица је посетио Лондон, а затим је извесно време провео у Швајцарској, у Луцерну. Идући према свом крајњем одредишту – родном Идвору, Пупин је своје путовање по Европи усмерио ка Аустроугарској, задржавши се у Бечу и Будимпешти.

In the time of Pupin's studies at Cambridge, this university was one of the world's greatest, and the center of mathematical science in England. Some of the most famous scientists had been educated there, e.g. Isaac Newton[12] and James Maxwell[13]. With a diploma from Columbia, Pupin arrived there, and it was his first visit to Europe since the departure for the New World.

Michael Pupin was not impressed much by Cambridge at first; on the contrary, it seems that he was somewhat disappointed, especially when he learned that Maxwell had died, which meant that he would not have the privilege of attending his famed lectures. From Cambridge, Pupin visited London, then spent some time in Luzern, Switzerland. Getting ever closer to his native Idvor, he mapped out his European 'route' toward Austro-Hungary, with stays at Vienna and Budapest.

Дунавским бродом је наставио пут према Београду и Панчеву. Угледавши прелепе пределе своје земље, обузеле су га снажне емоције. У Панчеву се прикључио поворци која је преносила посмртне остатке Бранка Радичевића из Беча у Сремске Карловце. У том граду, за који су га везивала дивна сећања на прве године школовања, поново се сусрео са својим добротвором и учитељем, протом Васом Живковићем, а одатле се фијакером упутио ка родном Идвору.

Време проведено у родном крају пробудило је у њему снажне емоције према народним обичајима, српској традицији и живописним банатским пејзажима. Мудра Олимпијада Пупин осетила је емотивну устрепталост свога сина, због чега га је из Идвора испратила речима:

Обузели су те пусти младалачки снови, али ћеш се отрезнити када се вратиш у Кембриџ и схватиш да је све ово био само младалачки сан који си уснио у својој доколици у учмалом Идвору. Оне праве, велике ствари чекају на тебе у Кембриџу.[14]

Поглед на Београд са реке Саве
A view of Belgrade from the Sava river

A trip aboard a Danubian ship followed, toward Belgrade and Pančevo. In Pančevo, he joined the procession organized for the translation of the relics of Branko Radičević, great Romantic poet, from Vienna to Sremski Karlovci. The town invoked sweet memories of his schooldays, and he met his benefactor and teacher Vasa Živković again. From there, he travelled home, to Idvor, by coach. The time spent in his native village revived in him strong emotions for the local folk customs, Serbian tradition and picturesque landscapes. The ever wise Olimpijada Pupin, feeling her son's quivering heart, gave him a sober farewell advice:

You are dreaming now some of the idle dreams of youth, but when you return to Cambridge you will wake up again and see that all this was a pleasant dream only, which you saw in your restful hours in drowsy Idvor. The real things are waiting for you at Cambridge.[14]

Желећи да савлада Максвелову теорију светлости и коначно да одговор на питање шта је то светлост, Пупин се посветио изучавању математике. Уписао се на Краљевски колеџ (King's College), где је слушао предавања професора Раута, лорда Рејлија[15] и Стоукса[16]. Убрзо је схватио сву моћ, али и слабост математичког приступа решавању проблема који се тичу физике, као и значај лабораторијског рада у процесу истраживања. Након седам месеци проведених у Кембрицу, Пупин је део распуста провео у Француској. Ту је дошао до Лагранжове књиге *Аналитичка механика*, а затим се поново запутио у родни Идвор. Током лета је изучавао Лагранжову књигу и поново се напајао лепотама банатских пејзажа, топлином и простодушношћу његових мештана и сваком пором свог бића се трудио да упије дух родног краја, који ће током целог живота носити дубоко у себи.

Eager to master Maxwell's Theory of Light and reach a final answer to the question "What is Light?", Pupin devoted himself to mathematics. He enrolled in King's College in order to attend the lectures of Professor Routh, Lord Rayleigh[15] and Dr. Stokes[16]. It did not take long before he grasped the full potential, yet also the weak spots, of the mathematical approach to the issues of physics. Moreover, he realized how important laboratory work was in the reasearch processes. After seven months at Cambridge, Pupin went to France during the summer vacation; there, he came into possession of the book *Mécanique analytique* by Joseph Louis Lagrange, then travelled to his native Idvor again. Pupin spent that summer studying Lagrange's work and appreciating the beauties of Banat's landscapes, the warm-hearted and good-natured attitude of the local people, his every pore absorbing the spirit of his native land which he carried deep in his soul as long as he lived.

Докторске студије у Берлину

Doctoral studies in Berlin

Херман фон Хелмхолц (1821–1894) немачки физиолог, физичар, математичар и психолог

Hermann von Helmholtz (1821–1894), German physiologist, physicist, mathematician and psychologist

Стекавши довољно искуства у експерименталном раду, а по препоруци великог научника Џона Тиндала[17], наследника Мајкла Фарадеја[18], Пупин је наставио школовање на Берлинском универзитету у Немачкој, код професора Хермана фон Хелмхолца[19]. Под његовим руководством је написао докторску дисертацију *Осмотски притисак и његов однос према слободној енергији*, коју је успешно одбранио 1889. године.

Having gained considerable experience in experimental research, and upon a recommendation of the great scientist John Tyndall[17], successor to Michael Faraday[18], Pupin continued his education in Germany, with Professor Hermann von Helmholz[19] of the University of Berlin. It was under Professor's mentorship that he wrote his doctoral thesis *Osmotic Pressure and Its Relation to Free Energy*, and successfully defended it in 1889.

После Бизмарка и старог цара, он [Херман фон Хелмхолц] *је у то време био највећи човек Немачке империје.*

М. И. Пупин

Next to Bismarck and the Old Emperor he [Hermann von Helmholz] *was at that time the most illustrious man in the German Empire.*

M. I. Pupin

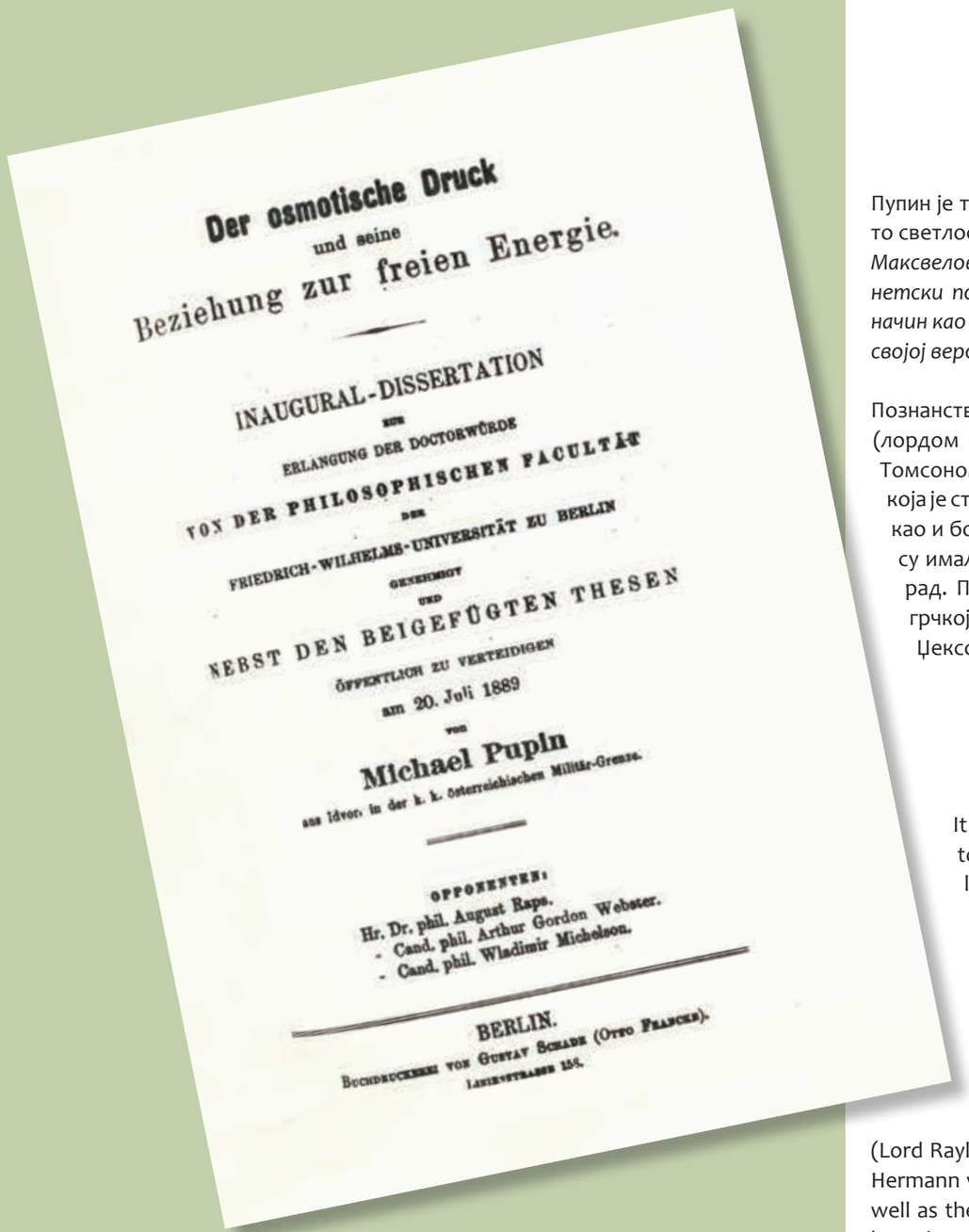

Der osmotische Druck
und seine
Beziehung zur freien Energie.

INAUGURAL-DISSERTATION
ZUR
ERLANGUNG DER DOCTORWÜRDE
VON DER PHILOSOPHISCHEN FACULTÄT
DER
FRIEDRICH-WILHELMS-UNIVERSITÄT ZU BERLIN
GENEHMIGT
UND
NEBST DEN BEIGEFÜGTEN THESEN
ÖFFENTLICH ZU VERTEIDIGEN
am 20. Juli 1889
von
Michael Pupin
aus Idvor, in der k. k. österreichischen Militär-Grenze.

OPPONENTEN:
Hr. Dr. phil. August Raps.
" Cand. phil. Arthur Gordon Webster.
" Cand. phil. Wladimir Michelson.

BERLIN.
Buchdruckerei von Gustav Schade (Otto Francke).
Lützowstrasse 15b.

Пупинова докторска дисертација, коју је одбранио у Берлину 1889.

Pupin's doctoral dissertation, defended at Berlin in 1889

Пупин је тек у Берлину нашао одговор на питање шта је то светлост. Ту је спознао и следеће:
Максвелови прорачуни су показали да се електромагнетски поремећаји простиру кроз изолаторе на исти начин као и светлост, и да је, према томе, светлост, по својој вероватноћи електромагнетски поремећај.[20]

Познанства са најеминентнијим европским научницима (лордом Рејлијем, Џорџом Стоуксом, Џозефом Џоном Томсоном, Херманом фон Хелмхолцем и Кирхофом), која је стекао током школовања у Енглеској и Немачкој, као и богато искуство у научноистраживачком процесу имали су великог утицаја на његов каснији научни рад. Пре него што се вратио у Њујорк, Пупин се у грчкој цркви у Лондону венчао са Саром Катарином Џексон (1888).

It was only in Berlin that Pupin found an answer to his question regarding Light, as well as the following:
Maxwell's calculation showed that electromagnetic disturbances are propagated through insulators in the same manner as light is propagated, and that, therefore, light is in all probability an electromagnetic disturbance.[20]

The acquaintances Michael Pupin gained during the years spent in England and Germany (Lord Rayleigh, Sir George Stokes, Joseph John Thomson, Hermann von Helmholtz and Gustav Robert Kirchhoff), as well as the rich European experience in research, made a huge impact on his later work. Prior to his return to New York, Pupin married Sarah Katherine Jackson; the wedding ceremony took place in London's Greek church in 1888.

Господину стисцу Вечету
за пријатну успомену
одата
М. М. Шушић.

НАУЧНИК И ПЕДАГОГ
SCIENTIST AND EDUCATOR

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Студентски дом Колумбија универзитета (Музеј Војводине, инв. бр. 3822)
Student dormitory of Columbia University (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3822)

Проналасци старе и на њих се надовезују нови и како су то дела стваралачког духа смртних људи и они сами су смртни. Али закони по којима се крећу звезде и планете, и по којима су се одувек кретале, нису променљиви: ти закони не старе па су, према томе, бесмртни, они су део „вечне истине“.[21]

Академску каријеру Пупин је започео као предавач на Одсеку за електротехнику Рударске школе при Колумбија универзитету, где је у континуитету радио до 1929. године. Најпре је предавао математичку физику, затим науку о топлоти, хидраулику и динамику, и то као ванредни професор, а 1901. године је постао професор електромеханике. Осим педагошким, Пупин се бавио и научним радом. Он је постао управник Лабораторије „Феникс“ на Колумбија универзитету (1903).

Једна од зграда Колумбија универзитета (Музеј Војводине, инв. бр. 3817)
One of the Columbia University buildings (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3817)

Зграда у којој је Пупин имао лабораторију (Музеј Војводине, инв. бр. 3813)
The building wherein Pupin had a laboratory (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3813)

Дворана филозофије на Колумбија универзитету (Музеј Војводине, инв. бр. 3814)
Philosophy Hall at Columbia University (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3814)

Inventions grow old and are suppressed by other inventions, and, being the creation of the constructive schemes of mortal man, are themselves mortal. But the laws which the stars and planets obey and have always obeyed in their paths through the heavens are unchangeable; they never grow old, and therefore are immortal; they are a part of the eternal truth.[21]

Pupin embarked on his academic career as a lecturer at the School of Mines, Department of Electrical Engineering, which was within Columbia University where he continually worked until 1929. At first, he taught mathematical physics, then thermal science, hydraulics and dynamics, in the capacity of an associated professor; in 1901, he became professor of electromechanics. In addition to professorhip, Pupin pursued scientific research and became head of Columbia's Phoenix Physical Laboratory (1903).

Портрет Михајла И. Пупина, када је био председник Универзитетског клуба у Њујорку 1932. Пупин је био први председник Универзитетског клуба рођен ван САД. Портрет се налази у клупској дворани (Музеј Војводине, инв. бр. 2396).

Michael I. Pupin's portrait from the time when he presided New York University Club (1932); he was the first man to hold the post born outside of the U.S.A. The portrait is placed in the Club Hall (Museum of Vojvodina, Inv. No. 2396).

Као педагог, Пупин је своје студенте освајао ширином знања, људским и научним поштењем, односом према традицији, богатством језика и лепотом израза, добротом и строгошћу. Био је изузетно снажна личност, која никога није остављала равнодушним. Један од његових ученика – Исидор Раби, добитник Нобелове награде, присуствовао је прослави 125. годишњице Пупиновог рођења у његовом родном Идвору (1979) и том приликом се присетио свог професора:

Био је племенит и срећан човек. Поседовао је готово невероватан магнетизам. Када би ушао у салу или у лабораторију, осећало се да се атмосфера променила. А када би изашао – као да је неко искључио светло. Веома, веома ретка особа ... Могао је да говори о било којој теми, а увек да буде радо слушан. Непосредан са студентима, трудио се да говори и о ономе чега нема у уџбеницима. Студенти су се ради тога радо уписивали на електротехнику...[22]

As an educator, Pupin had an appealing charm to his students, owing to his broad knowledge, personal and scientific honesty, attitude to tradition, rich vocabulary and gracious phrasing, kindness and strictness. His strong personality would leave no one indifferent. One of his disciples, Nobelist Isidor Rabi, attended the celebration of Pupin's 125th birth anniversary in the scientist's native Idvor (1979) and spoke about his professor:

He was a noble and fortunate man. He possessed an almost unbelievable magnetism. When he entered a hall or laboratory, one could feel the whole atmosphere changing. And when he went out – it was as if somebody had turned off the lights. An extremely, extremely rare person… He could discuss any subject yet be gladly listened to. Straightforward with his students, he made efforts to speak about things one could not find in text-books. That is why students felt good about enrolling in electrical engineering studies...[22]

Први проналасци
First inventions

Пупинови први научни радови односе се на пролазак струје кроз разређене гасове. Као стручњак за електрицитет, он је брзо стекао углед у научном свету. У Бостону је 1890. године, на позив Института америчких електроинжењера, одржао предавање на тему наизменичних струја. Оно је имало снажног одјека у стручној јавности и помогло је победи Теслиног система наизменичних струја над Едисоновим системом једносмерних струја, али је Пупину донело низ неприлика на Колумбија универзитету.

The first scientific papers by Michael Pupin dealt with electricity transfer through rarefied gases. In scientific circles, he soon gained reputation as an expert in electricity. In 1890, upon an invitation by the American Institute of Electrical Engineers, he delivered a lecture on alternating currents in Boston. It strongly echoed among professionals and aided the supremacy of Tesla's system of alternating currents over Edison's system of direct currents, yet caused some troubles for Pupin at Columbia University.

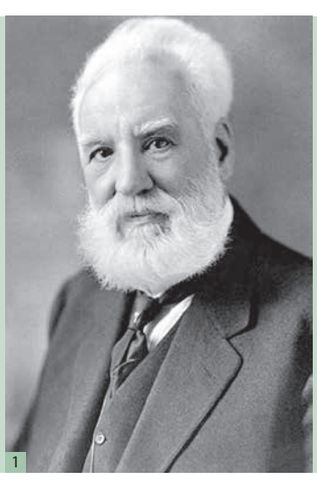
1

2

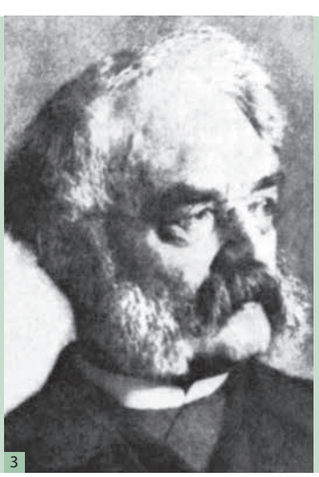
3

1 *Александар Грејам Бел (1847–1922)*
Alexander Graham Bell (1847–1922)

2 *Гуљелмо Маркони (1874–1937)*
Guglielmo Marconi (1874–1937)

3 *Ернст Вернер фон Сименс (1816–1892)*
Ernst Werner von Siemens (1816–1892)

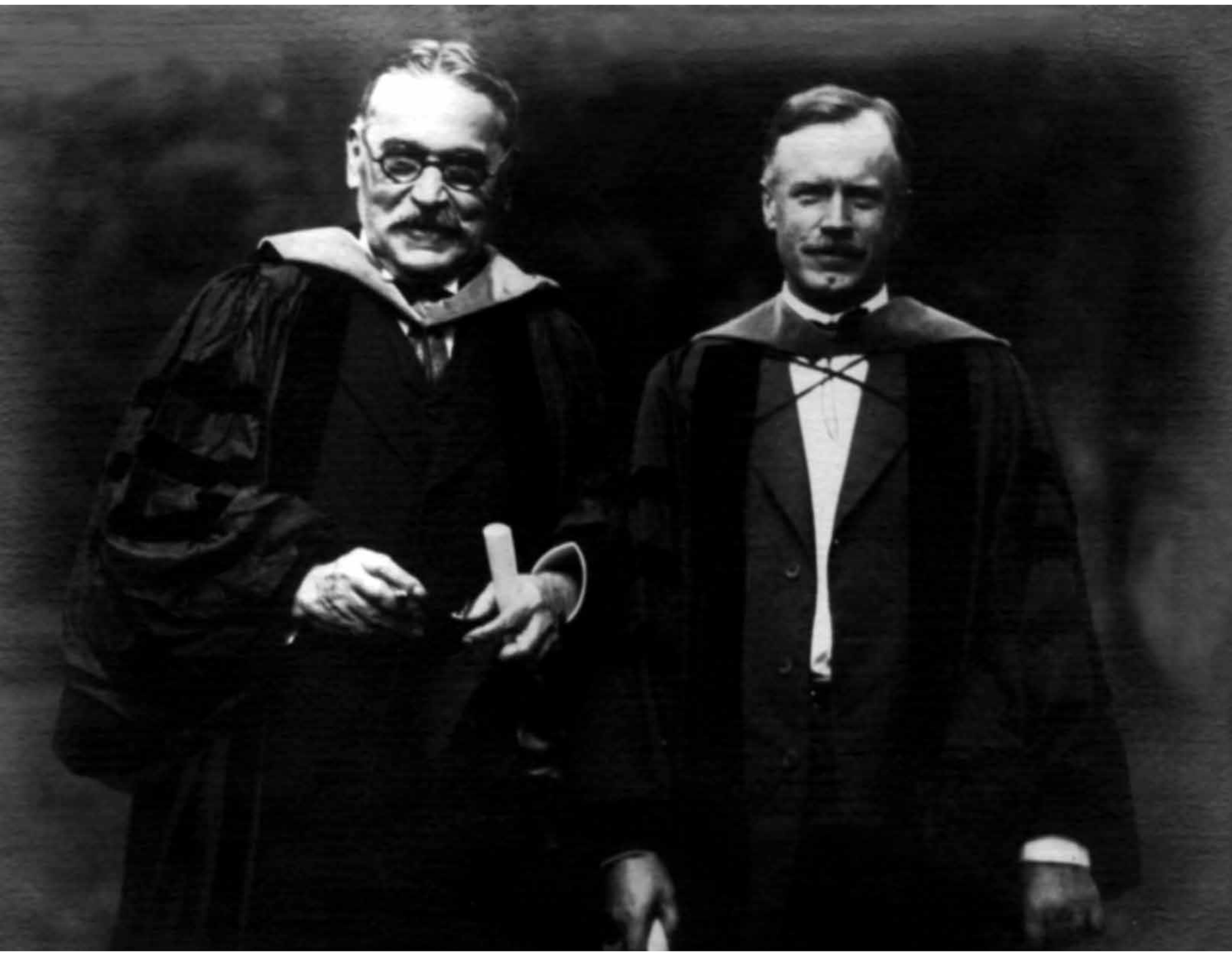

Михајло И. Пупин са председником Кењон колеџа (Музеј Војводине, инв. бр. 3805)
Michael I. Pupin with President of Kenyon College (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3805)

Банатски гајдаш
A Banat bagpiper

Један од његових првих проналазака везан је за примену електричне резонанције. Пупин је овај проналазак назвао „електрично саглашавање“ – по сећању на банатског гајдаша:

Највише ме је занимало усаглашавање или „штимовање“ гајди. Нисам ни сањао да ћу неколико година касније тај исти посао обављати електричним колима. Операцију подешавања назвао сам електричним саглашавањем, а тај израз је касније био опште прихваћен у телеграфији без жица. Али нико не зна да су и функционисање и њено име вукли порекло од српског гајдаша кога сам слушао неких двадесетак година пре него што сам дошао до свог изума 1892. године.[23]

One of his first inventions concerned applying electrical resonance. Pupin named the invention ”electrical tuning”, inspired by his reminiscence of the Banat bagpiper:

The operations which the bagpiper called adjustment and tuning of the bagpipes commanded my closest attention. I never dreamed then that a score of years later I should do a similar operation with an electrical circuit. I called it ”electrical tuning”, a term which has been generally adopted in wireless telegraphy. But nobody knows that the operation as well as the name were first suggested to me by the Serbian bagpiper, some twenty years before I made the invention in 1892.[23]

На основу овог изума, касније су разрађени електрични филтери неопходни за вишеканални пренос у телеграфији и телефонији. Пупин је дошао до закључка да би се принцип „саглашавања“ могао применити у процесу издвајања струја различитих фреквенција, а посебно у вишеструкој хармоничној телеграфији. Принцип електричне резонанције применио је у многим својим патентима: резонантном мерном колу, електричном преносу помоћу резонантних кола, селективним радио-пријемницима, антенама итд. Његова идеја вишеструке телеграфије нашла је широку примену након проналаска електронске цеви. Тај принцип, усавршен сазнањима Пупинових наследника, и данас се примењује у тзв. мултиплексној телефонији и телеграфији.

This invention served as a basis for later elaboration of electric filters necessary for multichannel transmission in telegraphy and telephony. Pupin concluded that the 'tuning' principle could be relied on in the process of separation of currents having differing frequencies, especially in multiple harmonic telegraphy. The principle of electrical resonance was built into a number of his patents: resonance circuits, electrical wave transmission by resonance circuits, selective radio-receivers, antennas etc. When electronic tube was invented, his idea of multiple telegraphy found way to broad-scale application, and the principle – developed by his succesors – is still in use in the so-called multiplex telephony and telegraphy.

Михајло И. Пупин са Албертом Ајнштајном (Музеј Војводине, инв. бр. 3807)
Michael I. Pupin with Albert Einstein (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3807)

Пупинови калемови (детаљи са сталне изложбе у Идвору)
Pupin coils (details from the permanent exhibition in Idvor)

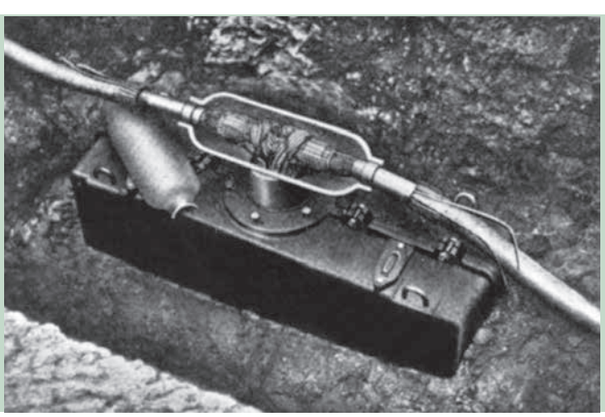

Кутија са Пупиновим калемовима укопана у земљу (израда Сименс и Халске, Берлин)

Box with Pupin coils inserted in the ground (manufactured by Siemens-Halske, Berlin)

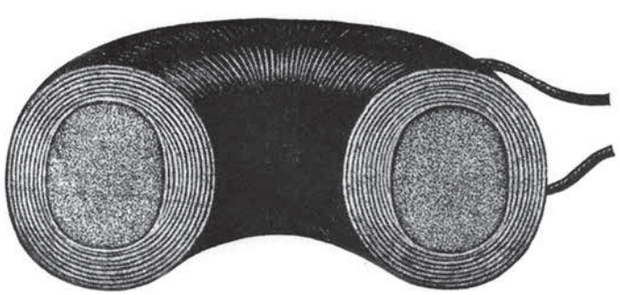

Цртеж Пупиновог калема
A sketch of Pupin coil

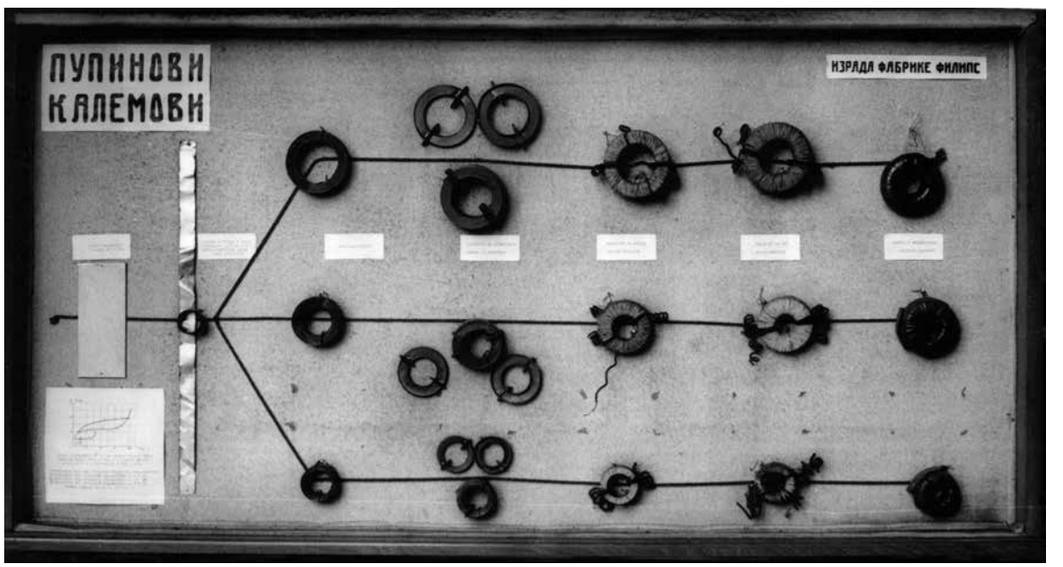

Пупинови калемови (детаљ са сталне изложбе у Идвору)
Pupin coils (detail from the permanent exhibition in Idvor)

Пупин је конструисао апарат који је из произведене струје могао да издвоји сваку појединачну хармоничну струју, тзв. резонатор. То је, у ствари, значило да се по једном каблу могло истовремено отпремити више телеграма, а не један, као што је то било пре примене резонатора. Исти тај резонатор данас налазимо на сваком радио-апарату и телевизору. Иако је већ 1894. године Пупин затражио да се овај изум патентира, у томе је успео тек након осам година. О проблему реализације научне идеје касније је и сам говорио:

Уопште, тешко је обичним речима описати једну нову замисао, а да она не буде протумачена на разне начине. Онај који дође до тог новог појма, обично има више муке с тим да увиди зашто га свет не разуме, него са проналажењем те нове истине.[24]

Pupin constructed an apparatus which could separate each of the harmonic currents – the resonator; this implied the possibility to dispatch several telegrams, and not just one as until then, via a single cable. The same resonator has remained part of radio and TV sets until the present day. Pupin filed the invention as early as in 1894, but it took him eight years to get the letters patent. Here is a comment of his on the problem of realization of a scientific idea:

It is generally very difficult to define by a general statement a new abstraction, so that no misunderstandings of any kind can arise. The originator of a new concept of that kind finds, as a rule, that it is much more difficult to find out why other people do not understand him than it was to discover the new truths.[24]

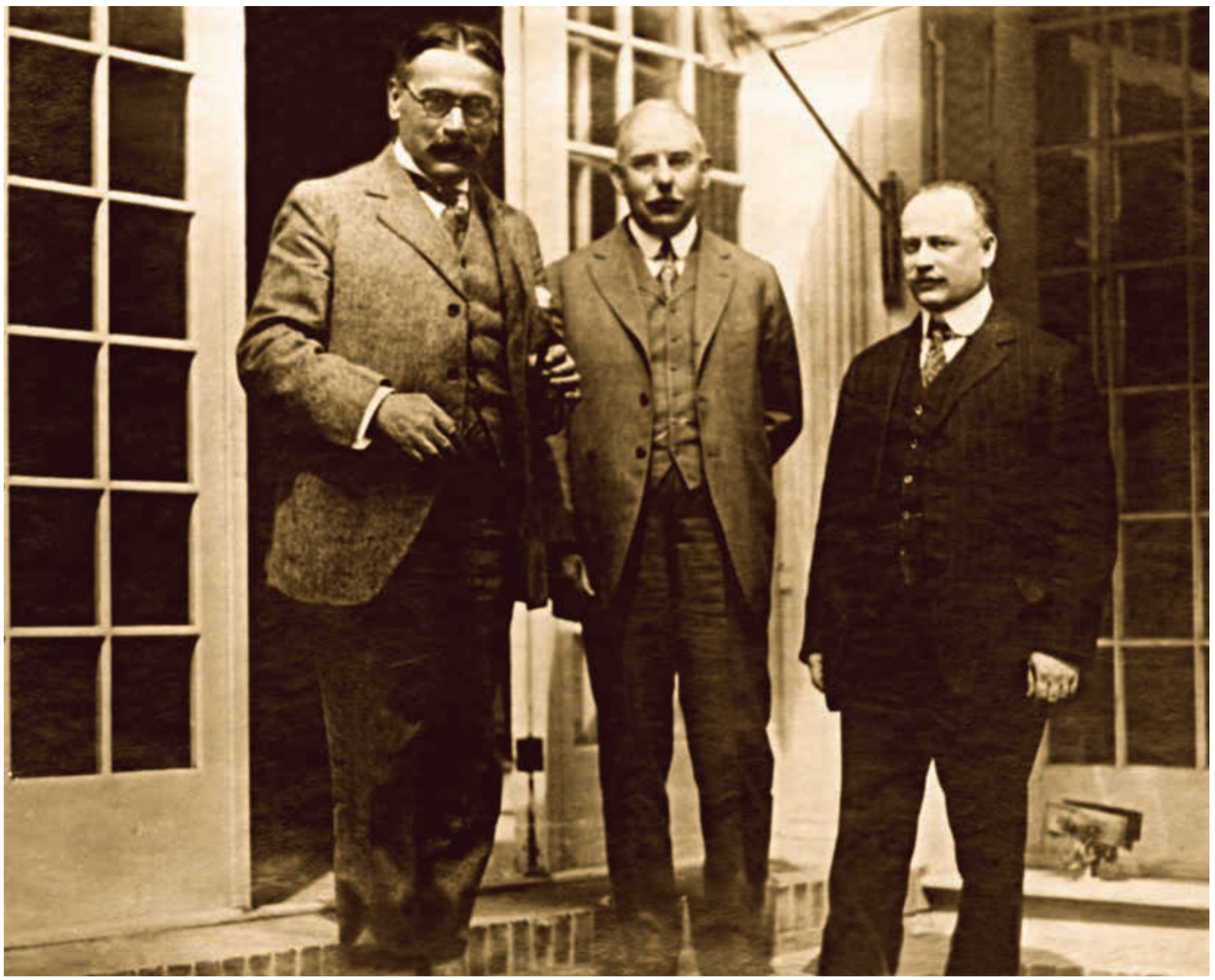

Михајло И. Пупин са Џорџом Вестинхаусом и Магнусом В. Александером (Музеј Војводине, инв. бр. 3801)
Michael I. Pupin with George Westinghouse and Magnus W. Alexander (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3801)

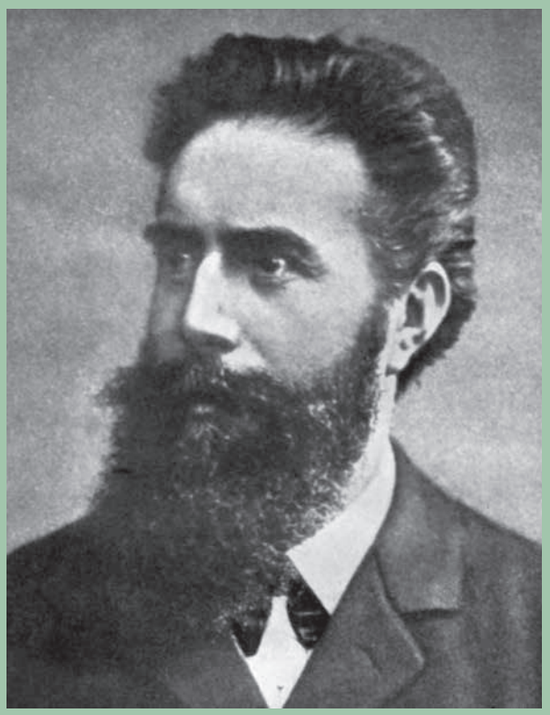

Вилхелм Конрад Рендген (1845–1923)
Wilhelm Conrad Röntgen (1845–1923)

Крајем 1895. године немачки научник Вилхелм Конрад Рендген је открио непознате зраке који пролазе кроз дрво, папир, изолаторе и тање метале остављајући трагове на фотографској плочи. Заинтригиран тим открићем, Пупин је помоћу својих вакуум цеви успео да произведе икс зраке и већ 2. јануара направи прве успешне снимке у САД. Уз помоћ флуоресцентног застора, који је стављао испред филма, скратио је време експозиције – од једног сата на неколико минута. Своја сазнања о икс зрацима објављивао је у стручним часописима, а 6. априла 1896. године је одржао предавање на Њујоршкој академији наука, формулишући своје откриће:

Свако тело изложено дејству рентгенских зрака, зрачи из себе те исте зраке.

Први рендгенски снимци шаке
First X-rays of human hand

Toward the end of 1895, the German scientist Wilhelm Conrad Röntgen discovered some unknown rays that penetrated wood, paper, insulators and thin metals, to leave an impression on the photographic plate. Intrigued thereby, Pupin managed – by his vacuum tubes – to produce X-rays and, as soon as on January 2, 1896, to obtain the first successful photographs in the United States. Using a fluorescent screen placed on the plate, he reduced exposure from an hour to a few seconds. His insights regarding X-rays were published in several scientific journals, and on April 6, 1896, he communicated the following sum-up to the New York Academy of Sciences:

Every substance when subjected to the action of X-rays becomes a radiator of these rays.

Михајло И. Пупин са Фондилером и Кенделом
(Музеј Војводине, инв. бр. 3803)

Michael I. Pupin with Fondiler and Kendall
(Museum of Vojvodina, Inv. No. 3803)

Михајло И. Пупин са директором Белове телефонске компаније
(Музеј Војводине, инв. бр. 3802)

Michael I. Pupin with the Director of Bell Telephone Company
(Museum of Vojvodina, Inv. No. 3802)

Михајло И. Пупин са председником Комершал кабловске компаније поводом полагања новог кабла за бржу прекоморску телеграфију (Музеј Војводине, инв. бр. 3804)

Michael I. Pupin with President of the Commercial Cable Company on the occasion of laying down the novel cable for faster overseas telegraphy (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3804)

Живот у Норфолку и рад на новим патентима

У току истраживања Рендгенових икс зрака Пупин се разболео. Упалу плућа добио је у априлу 1896. године. Негујући га, његова супруга се, такође, разболела и подлегла овој болести. Разочаран и усамљен, остао је са малом кћерком Варваром. Тада је напустио Њујорк и населио се у Норфолк, у држави Конектикат. То је био веома тежак период за Пупина, којег ће се дуго овако сећати:

Живот ми никада није изгледао тако безнадежан као тог страшног пролећа 1896. године. Али желео сам да живим, јер сам имао ћерку коју је требало одгојити. Ово је, у ствари, било једино због чега сам желео да живим. Све друго изгубило је интерес или ми је било сувише далеко да бих га домашио.[25]

Након опоравка посветио се решавању најтежих проблема који се тичу телефоније на даљину. Разрадио је нову математичку теорију преноса осцилација кроз жицу са распоређеним масама; на основу тог решења је дошао до потребних величина у аналогном електричном моделу вода са периодично уметнутим индуктивностима. То значи да је на строго математички одређеним размацима дугих линија (код телефонских каблова на свака 2, а код ваздушних телефонских линија на сваких 8 до 10 км) уметао индуктивне калемове, који се састоје од гвоздених прстенова око којих је намотана жица. Ови умеци названи су Пупинови калемови, а сама теорија пупинизација. То епохално откриће (1899) веома брзо је нашло пут до примене. У САД је патент откупила Америчка телефонско-телеграфска компанија, а у Европи немачка фирма „Сименс“.

Пупин са контраадмиралом Ендрјусом (Музеј Војводине, инв. бр. 3797)
Pupin with Rear Admiral Andrews (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3797)

Norfolk home and work on new patents

During his investigation of Roentgen's rays, Pupin fell ill. In April, 1896, he was stricken by pneumonia and his wife, nursing him, caught the disease to die of it. Shocked and lonely, Pupin was left widowed, with his little daughter Varvara. They moved from New York to Norfolk, Connecticut. Those were extremely hard days for Michael Pupin:

Life never looked so hopeless as it did during that awful spring of 1896. But I wanted to live, because I had a little daughter to bring up. That, in fact, was the only thing that I wanted to live for; everything else seemed either devoid of interest, or much beyond my reach.[25]

After recovery, Pupin focused on the most difficult issues of long-distance telephony: he worked out a novel mathematical theory of oscillation transmission with distribution of amount, which further led him to the calculation of amounts in the analog electrical model of line equipped with lumps of inductance. Which means that at the calculated distances (at every second kilometer on telephone cables, and at 8-10 km distance on aerial telephone lines) he inserted inductance coils made up of iron rings around which wire was wound. The inserted lumps were named Pupin coils, and the theory was referred to as Pupinization. The epoch-making invention (1899) quickly found way to practice. For the United States, the patent was bought off by the American Telephone and Telegraph Company, while German "Siemens" got the rights for Europe.

Пупинова ћерка Варвара
Pupin's daughter Varvara

Михајло И. Пупин са владиком Николајем Велимировићем и доктором Џоном А. Кингсберијем и његовом породицом (Музеј Војводине, инв. бр. 3800)

Michael I. Pupin with Bishop Nikolaj Velimirović and Dr. John A. Kingsberry with family (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3800)

Пупинов дом био је стециште најеминентнијих интелектуалаца из света науке, културе и политике, али и отворен за све становнике живописног Норфолка.

Pupin's home was a gathering place of most eminent intellectuals in the fields of science, culture and politics, its door ever open for all his fellow townspeople of the picturesque Norfolk.

Михајло И. Пупин са владиком Николајем Велимировићем (Музеј Војводине, инв. бр. 3799)

Michael I. Pupin with Bishop Nikolaj Velimirović (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3799)

Пре бих ризиковао да изгубим добар глас у свету Колумбијског универзитета, него у круговима ових добрих људи из Норфолка, мог америчког Идвора.

I would sooner have risked losing the good opinion of the trustees of Columbia University than that of the good people of Norfolk, my American Idvor.

Већ 1911. године било је у употреби 125.000 Пупинових калемова на 85.000 миља ваздушних и 170.000 миља кабловских линија. После петнаест година тај број је износио 1.250.000 калемова на 1.600.000 миља кабловских и 250.000 миља ваздушних водова.[26]

Након продаје патената везаних за телефонију, Пупин је Марконијевој[27] америчкој компанији продао патент који се односио на метод подешавања кола у резонанцу и електролитички детектор.

Име Михајла И. Пупина постало је познато у САД и Европи. Осим теоретским истраживањима и радом на практичној примени система телефонске комуникације између авиона, Пупин се са групом научника Колумбија универзитета током Првог светског рата (1917) бавио развијањем система за детекцију подморница, односно трансмисијом путем подводних каблова, што је омогућило конструисање сонара. Тиме је омогућено откривање подморница које су нападале савезничке и америчке бродове у Атлантском океану.

As soon as in 1911, 125,000 Pupin coils were in use, covering cable lines in the length of 85,000 miles on aerial lines plus 170,000 miles of cabled lines. Fifteen years later, the respective numbers read 1.250,000 coils on 1.600,000 miles (cable) and 250,000 miles (aerial).[26]

Following the sale of his telephony-related patent rights, Pupin made a deal with Marconi[27] Company of America for his wireless inventions.

The name of Michael I. Pupin gained renown in both the United States and Europe. In addition to theoretical research and the project of applying telephone communication between aeroplanes, Pupin – with a group of fellow-scientists from Columbia University – devoted some efforts to develop a detection system to enable submarine location during World War One (1917), applying transmission by underwater cables; this led to the construction of the sonar, which facilitated detection of the German submarines attacking the Allies'/American vessels in the Atlantic.

Пупин са породицом и пријатељима у фијакеру на путу за Идвор (1919)

Pupin with his family and friends in a fiacre, on the way to Idvor (1919)

Осим теоријским истраживањима, Пупин је велики значај придавао практичном раду. Боравећи у Енглеској и Немачкој видео је најсавременије лабораторије и открио велике могућности у процесу истраживања. Зато се са много енергије залагао за реформе у образовању и савременији приступ научноистраживачком раду. Стога је при Колумбија универзитету основао своју лабораторију. Та лабораторија је у почетку била скромно опремљена. Савремена лабораторија, која данас носи његово име, изграђена је 1927. године. У њој је Пупин изумео своја 34 патента из области телеграфије, телефоније и радиотехнике (од 1894. до 1934. године).

Apart from theoretical research, Pupin always considered practical work of high importance. In England and Germany he had seen cutting-edge laboratories and discovered great opportunities in research work. In consequence, he put a lot of his energy in advocating education reforms and more adequate approach to scientific explorations. He established a laboratory of his own at Columbia University, with much of equipment remaining unaffordable at the moment. The modern laboratory now bearing his name was founded in 1927. It was there (1894-1934) that Pupin made his 34 patented inventions in the fields of telegraphy, telephony and radio-engineering.

Паја Јовановић, Портрет госпођице Пупин са ружом у руци *(1902)*

Paja Jovanović, A Portrait of Miss Pupin Holding a Rose *(1902)*

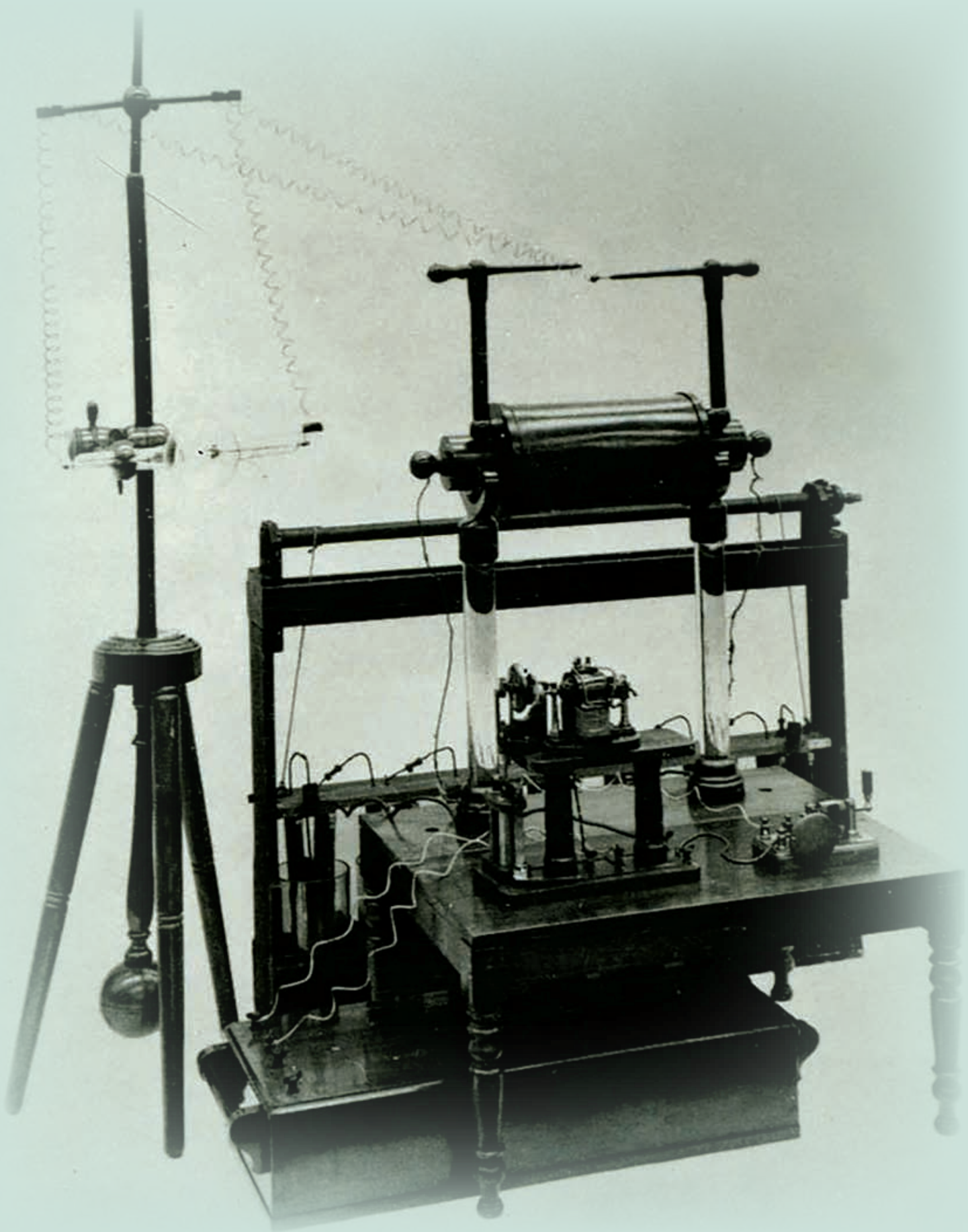

ПАТЕНТИ
PATENTS

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

1894

519,346: Апарат за телеграфски или телефонски пренос – 8. мај
519,347: Трансформатор за телеграфске, телефонске или друге електричне системе – 8. мај

519,346: Apparatus for telegraphic or telephonic transmission – May 8
519,347: Transformer for telegraphic, telephonic or other electrical systems – May 8

1900

640,515: Техника развођења електричне енергије наизменичним струјама – 2. јануар
640,516: Електрични пренос резонантним колима – 2. јануар
652,230: Техника смањења слабљења електричних таласа и апарати за то – 19. јун
652,231: Метод смањења слабљења електричних таласа и апарати за то – 19. јун

640,515: Art of distributing electrical energy by alternating currents – Jan. 2
640,516: Electrical transmission by resonance circuits – Jan. 2
652,230: Art of reducing attenuation of electrical waves and apparatus therefor – June 19
652,231: Method of reducing attenuation of electrical waves and apparatus therefor – June 19

1902

697,660: Машина за намотавање – 15. април
707,007: Вишеструка телеграфија – 12. август
707,008: Вишеструка телеграфија – 12. август
713,044: Метода за произвођење асиметричних струја из симетричних наизменичних електромоторних сила – 4. новембар
713,045: Апарати за произвођење асиметричних струја из симетричних наизменичних електромоторних сила – 4. новембар

697,660: Winding machine – Apr. 15
707,007: Multiple telegraphy – Aug.12
707,708: Multiple telegraphy – Aug. 12
713,044: Method of producing asymmetrical currents from symmetrical alternating electromotive forces – Nov. 4
713,045: Apparatus for producing asymmetrical currents from symmetrical alternating electromotive forces – Nov. 4

1904

768,301: Бежично електрично сигналисање – 23. август
761,995: Апарат за смањење слабљења електричних таласа – 7. јун

768,301: Wireless electrical signaling – Aug. 23
761,995: Apparatus for reducing attenuation of electrical waves – June 7

1906

821,741: Телеграфија – 29. мај

821,741: Telegraphy - May 29.

1920

1,334,165: Пренос електричних таласа – 16. март
1,336,378: Антена са расподељеним позитивним отпором – 6. април

1,334,165: Electric wave transmission – March 16
1,336,378: Antenna with distributed positive resistance – April 6

1921

1,399,877: Звучни генератор – 3. децембар
1,388,441: Вишеструка антена за пренос електричних таласа – 23. децембар

1,399,877: Sound generator – Dec. 3
1,388,441: Multiple ntenna for electrical wave transmission – Dec. 23

1922

1,415,845: Импеданца која се селективно супротставља примљеним електричним осцилацијама – 9. мај
1,416,061: Радио-пријемни систем високе селективности – 16. мај

1,415,845: Selectively opposing impedance to received electrical oscillations – May 9
1,416,061: Radio–receiving system having high selectivity – May 16

1923

1,466,909: Таласни проводник – 29. мај
1,452,833: Апарат за селективно појачавање – 24. април
1,446,769: Апериодични пилот- проводник – 27. фебруар

1,466,909: Wave conductor – May 29
1,452,833: Selective amplifying apparatus – April 24
1,446,769: Aperiodic pilot conductor – Feb. 27

1924

1,488,514: Апарат за селективно појачавање – 1. април
1,494,803: Електрично подешавање – 20. мај
1,502,875: Радиофонски пријемник – 29. јул

1,488,514: Selective amplifying apparatus – Apr. 1
1,494,803: Electrical tuning – May 20
1,502,875: Tone producing radioreceiver – July 29

1925

1,541,845: Преношење електричних таласа – 16. јун
1,561,278: Систем за сигнализацију таласима – 10. новембар
1,561,279: Цевни појачивач за изједначавање (снаге) – 10. новембар

1,541,845: Electrical wave transmission – June 16
1,561,278: Wave signalling system – Nov. 10
1,561,279: Equalizing vacuum-tube amplifier – Nov. 10

1926

1,571,458: Електромагнетно произвођење једносмерне струје без флуктуација – 2. фебруар

1,571,458: Electromagnetic production of direct current without fluctuations – Feb.

1928

1,657,587: Електрични импулсни генератор – 31. јануар

1,657,587: Electrical pulse generator – Jan. 31

1931

1,834,735: Индуктивна вештачка линија – 1. децембар
1,811,368: Телеграфски систем – 23. јун

1,834,735: Inductive artificial line – Dec. 1
1,811,368: Telegraph system – June 23

1934

1,983,774: Систем за напајање вакуумских цеви – 11. децембар

1,983,774: Supply system for vacuum tubes – Dec. 11

Постављање Пупинових каблова у Потсдаму код Берлина
Installation of Pupin coils at Potsdam near Berlin

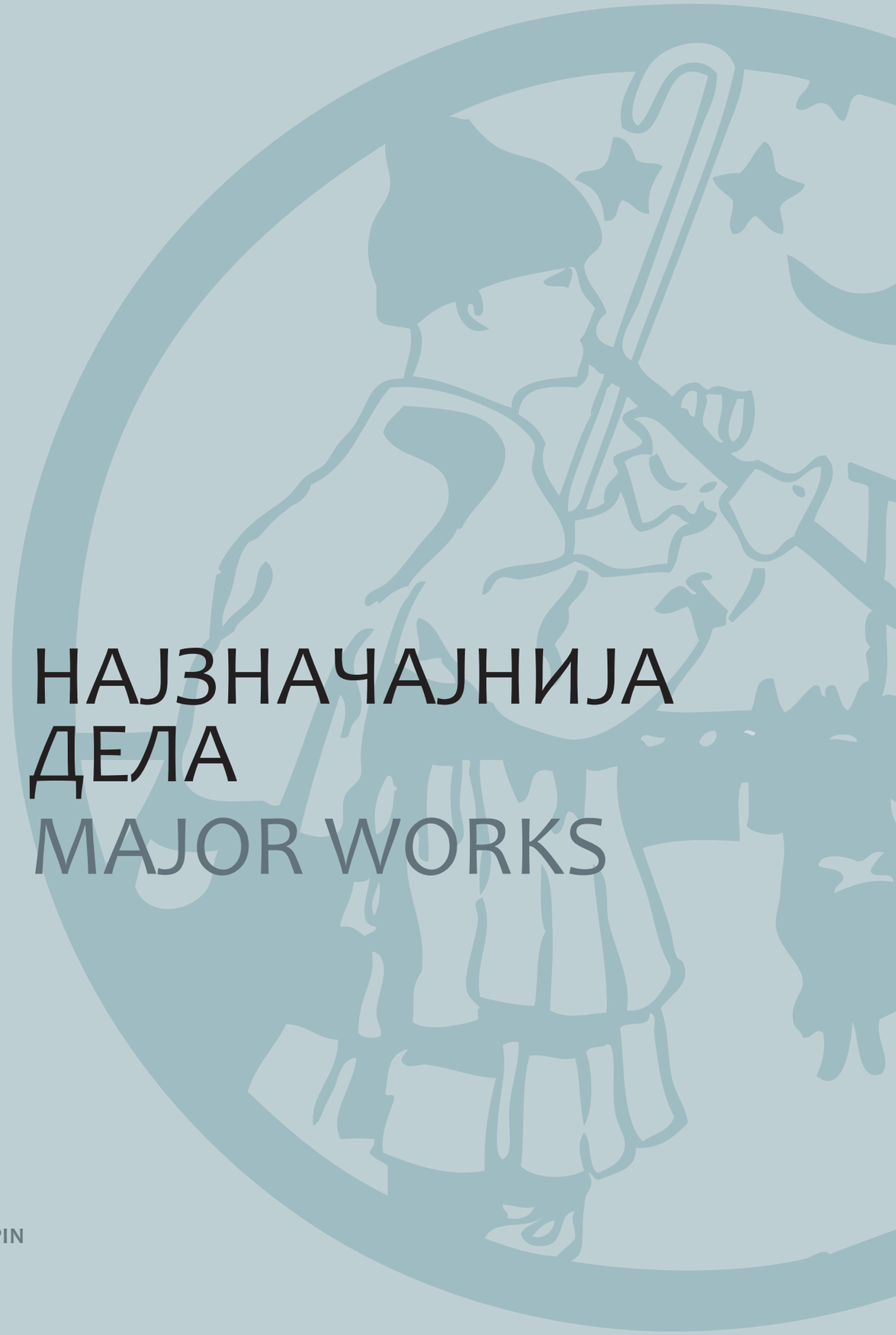

НАЈЗНАЧАЈНИЈА ДЕЛА
MAJOR WORKS

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Захваљујући поменутим научним достигнућима, Пупин је постао велики ауторитет у свету науке. Биран је на чело највиших научних, стручних и друштвених институција и носилац је највиших признања и одликовања.

Михајло И. Пупин није био познат само као научник већ и као писац. Он је аутор многих стручних и научних радова, као и три књиге: једне аутобиографије и две публикације стручног карактера.

Магазин *Scribners* објавио је Пупинову биографију у неколико наставака и изазвао велико интересовање америчке јавности. Отуда и иницијатива поменутог листа да те написе објави у виду аутобиографије. У САД је поменута аутобиографија објављена 1923. године. Читалачка публика ју је веома добро примила, а већ наредне године је добила Пулицерову награду у категорији „биографије и аутобиографије".

За шест година је штампано шеснаест издања и преведена је на неколико светских језика. Оригиналан назив књиге је *From Immigrant to Inventor*. На српском језику је штампана 1929. и 1979. године – под називом *Са пашњака до научењака*. Српски превод издала је Матица српска у Новом Саду. Године 1996. Матица српска и Завод за уџбенике објавили су нови превод, академика Александра Маринчића. Превод првог издања ове књиге са енглеског на српски језик Пупин је поверио браћи Јевтић из Великог Бечкерека. Друга Пупинова књига – *The New Reformation*: *From Physical to Spiritual Realities* (*Нова реформација: од физичке до духовне стварности*), објављена 1924, стручног је карактера, док његова трећа књига – *Romance of the Machine* (*Романса машине, 1930*), представља социјално-филозофску студију и сведочи о Пупину не само као о врсном научнику већ и као о човеку изузетно широког образовања. Међутим, он је сматрао да *изузетни људи стварају изузетна дела, али судбина једног народа није одређена пролазним деловањем једнога, или чак неколицине изванредних људи, већ неодољивом снагом традиција тога народа*.[28]

Вођен том мишљу, Пупин је дао огроман допринос очувању традиције свог народа.

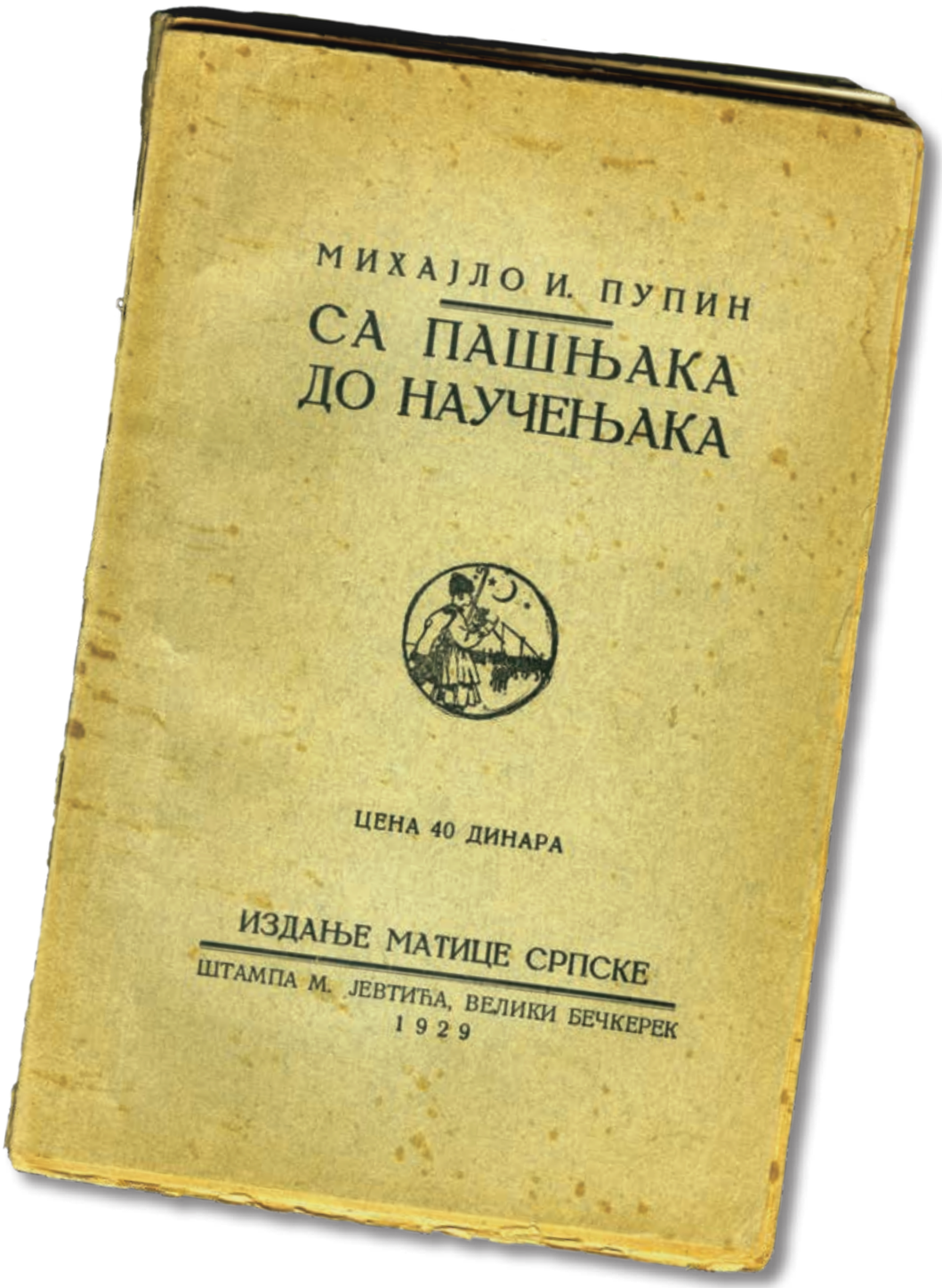
МИХАЈЛО И. ПУПИН
СА ПАШЊАКА ДО НАУЧЕЊАКА
ЦЕНА 40 ДИНАРА
ИЗДАЊЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ
ШТАМПА М. ЈЕВТИЋА, ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК
1929

Owing to his abovesaid scientific achievements, Pupin became a great authority in the scientific circles. He was elected to head highest-ranking scientific, professional and societal institutions, and became an awardee of highest prizes and decorations.

Michael I. Pupin was famous not only as a scientist but also as an author. In addition to a great number of scientific and technical writings, he wrote three books: an autobiography and two publications discussing technical/scientific progress.

Scribner's Magazine published a serialized version of Pupin's biography, which roused enormous interest in American public. Hence the magazine's suggestion that Pupin should publish the articles in the form of an autobiography; it was materialized as a book published in 1923. The readership responded most favourably, and next year the book won Pulitzer Prize in biography/autobiography category.

Within the following six years, it saw 16 editions, plus translations into several languages. The first translation into Serbian, which Pupin entrusted to the Jevtić brothers of Veliki Bečkerek, was published by Novi Sad's Matica Srpska (1929, 1979). In 1990's, a new translation appeared by Aleksandar Marinčić, Member of the Serbian Academy of Sciences and Arts.

Pupin's second book, *The New Reformation: From Physical to Spiritual Realities* (Serbian title: *Nova reformacija – Od fizičke do duhovne stvarnosti*), surveying the history of science, came out in 1927, while the third one, *Romance of the Machine* (*Romansa mašine*, 1930), was a socio-philosophical study which testified of Pupin's remarkably broad education. Yet to his mind, *extraordinary men can do extraordinary things, but the course of a nation's destiny will always be guided not by transient efforts of one or even of several extraordinary men of a given period, but by the persistent powers of the nation's traditions.*[28]

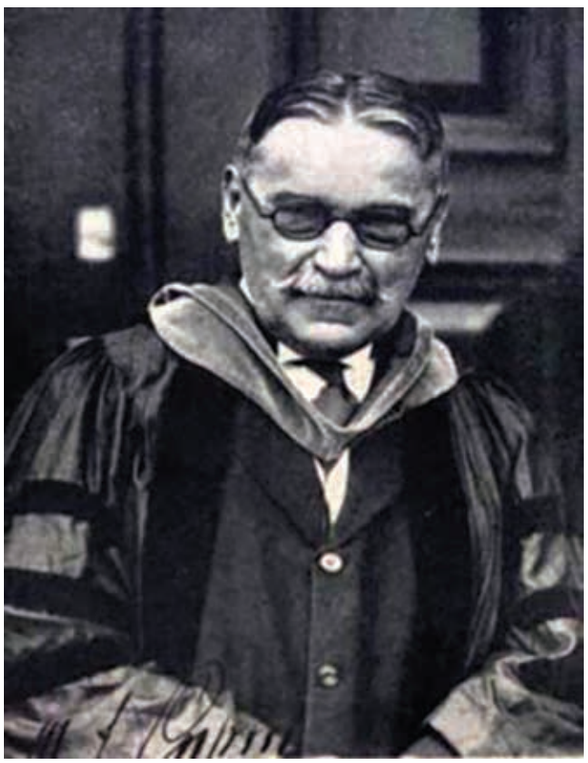

РЕКТОР УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

И

Декан техничког факултета

потврђују својим потписима на овој диплому и универзитетским печатом,

да је савет техничког факултета на својој седници од 9 фебруара 1929. једногласном одлуком,

подарио титулу

ПОЧАСНОГ ДОКТОРА ТЕХНИЧКИХ НАУКА,

са свима законским правима везаним за ту титулу

ГОСПОДИНУ

МИХАИЛУ И. ПУПИНУ,

професору колумбија универзитета у њујорку

одарујући му тиме заслужену признањем за његов научни и технички рад на пољу физике и електротехнике, који многи изванредно много за културни напредак човечанства, као и за морални престиж његове завичајне отаџбине.

Декан
Техничког факултета,

Ректор Универзитета,

Диплома почасног доктора техничких наука коју је Михајлу И. Пупину доделио Технички факултет Универзитета у Београду 1929. године

Diploma of the honorary doctorate in engineering sciences conferred to Michael I. Pupin by the Faculty of Engineering, Belgrade University, in 1929

Пупинова аутобиографска књига *Са пашњака до научењака* приказана је у часопису *Гласник Историјског друштва у Новом Саду* (друга свеска, трећа књига, за месец јун 1930). Текст завређује да буде пренет у целини због чињенице да је аутор један од највећих српских писаца, Милош Црњански:

Каткад се тзв. лепа књижевност, замишљених живота, догађаја и судбина, чини скоро бесмислена, нарочито, када се упореди са књигама чији је садржај истинит доживљај, патња која се збиља збила.

Талас омиљености мемоара, књига чији су писци гледали збиља велике догађаје, постепено се вратила и данас. У европској књижевности даје се видно место преписци једног Бизмарка, аналима пропадања једне државе, или дневнику, једног тешког подузећа. Живот Франклинов, признања и записи једног Боливара, или сличних људи, свакако, имају вредност и највећих и најчувенијих романа.

Зато нам је нарочито пријатно да скренемо пажњу наших читалаца на једну одличну књигу записаног живота великог, модерног, радног човека, једног од наших најчувенијих исељеника, човека науке и проналазака који је у моћном, америчком свету, достојно оличавао наш народ.

Књига д-ра Михајла Пупина је живот Михајла Пупина, који је цео наш народ знао по чувењу, пратио са дивљењем. Од такве књиге живота очекује се, разуме се, наук који треба да нам каже реч спокојства и реч пута на чијем крају чека смисао. Књига Михајла Пупина не остаје тиме дужна, она се враћа, са врхунаца успеха и туђине, своме пореклу, родном крају. Означава као полазну вредност и снагу свог извора, радиност и смиреност, сиромаштво и непролазну ведрину свог Идвора, нашег села у Банату, родног места Пупиновог. Пуног тајних и вечних снага, што су писцу, ове књиге помогле, да начини пут од пашњака до живота научника, једног од најчувенијих научника и практичних помагача свету, на пољу електротехнике, у Америци.

Написав своју књигу у оригиналу, енглески, Пупин је успео да је напише свим добрим одликама англо саксонског начина, ведрином, једноставношћу и топлим, скоро мистичним излагањем лепоте једног живота. Његова биографија једна је од одличних књига, написаних на нашем језику и чита се у сласт, као некад, ваљда, књига о животу Доситеја. Зато би цео наш народ требао да је упозна и Матица је збиља позвана да се око тога потруди.

Одмах у почетку ове велике књиге, у којој је обрачун са једним животом који се чини као сан, од пашњака до раскоши знања и славе, Пупин своди сву пажњу на своје родно место, на традиције наше, истичући свој Идвор, своју мајку, своје сељаке једном простом речитошћу, непоквареном књижевним амбицијама, што ће на сваког читаоца утицати снажно. Описи и слике које су ту сачуване у нашој земљи: равница, земљана села, волшебна, плава Авала у даљини, жетва, старци, певачи, нарочито пак портрет мајке Пупинове, чине част уводу у књигу, и да је писана са књижевним намерама.

Pupin's autobiographical book *From Immigrant to Inventor* was reviewed in the periodical *Glasnik Istorijskog društva u Novom Sadu* ('Journal of the Novi Sad Historians' Society', 1930, June issue) by Miloš Crnjanski, one of the greatest Serbian authors.

There are times when the so-called belles lettres, literature of fictional lives, events and destinies, may seem to lack sense, especially when compared to the books dealing with true experiences, with sufferings that took place in reality.

The wave of popularity of memoirs, the books whose authors have actually eye-witnessed great events, is being revived nowadays. The European literature spotlights the correspondence of a Bismarck, the annals of a country under disintegration, or a diary of a painstaking enterprise. The life history of Franklin, the avowals and writings of a Bolívard, or of people resembling these, are certainly as valuable as the greatest and most famous of novels.

For that reason it is with particular pleasure that we can draw the attention of our readers to an excellent book recording the life of a great, modern, laborious man, one of our most renowned emigrants, a man of science and inventions who worthily represented our nation in the powerful circles of America.

Dr. Michael Pupin's book is the life history of Mihajlo Pupin whom the whole of our nation got to know by word of mouth and regarded with admiration. Such a book of life is, understandably, expected to provide a lesson shaped as a message of comfort and a message of a journey offering sense in the end. Mihajlo Pupin's book leaves no debts unpaid; from the summit of success and a strange world, it comes back to the origin, to the native homeland. Sourcing the value and power of its rootage, it specifies the diligence and calmness, poverty and ceaseless serenity of Idvor, our village in Banat, Pupin's birthplace. The place imbued with secret and eternal powers which aided the writer of this book on his path from immigrant to inventor, to one of the most famous scientists and practical improver of the world – in the field of electrical engineering, working there in America .

Having written his book in English originally, Pupin managed to compose it with all the advantages of the Anglo-Saxon manner, with serenity, ease and warm, almost mystical rendition of the beauty of a human life. His biography is one of the outstanding books in our language offering delight, like the book about Dositej's life must have done once. That is why all our people should be familiar with it, and Matica is obliged to carry out the task.

At the very beginning of the book, settling accounts with his life that looks like a dream unwinding from the pastureland to the lustre of learning and glory, Pupin focuses his full attention to his native village, to our tradition, spotlighting his Idvor, his mother, his fellow-peasants with an easy eloquence unimpaired by any literary aspirations, which makes a strong impression on every reader. The descriptions and pictures preserved of our country thereby – the plains, the villages surrounded with fields, the magnificent blue Mt. Avala in the distance, harvesting, old men, singers, and especially the portrait of Pupin's mother – would be prized as an introduction to the book even if it had been written as a literary enterprise.

Та иста речитост, ведрина, сликовитост налазе се и на даљим поглављима ове ванредне књиге, при опису првих година живота у Америци (личност немачког богослова Билхарца, или ложача Џима, описи Њујорка а нарочито при опису, првог повратка у Европи, у Идвор, на Универзе Кембрица, Берлина итд.)

Оно што је најбоље у њему, и онда када већ осваја места у научном свету Америке, Пупин сматра да је: родна, српска духовна традиција, закони Идвора, душа његовог сеоског дома и ведрина тог живота. Ни пред највећим умовима енглеских и немачких универзитета, које описује одлично, Пупин не крије да осећа, да мисли тим старим, одмереним равничарским начином. Његова реч „као гуска у магли", задивљује својом сликовитошћу странца и Пупин се жури да је протумачи и да уз то, одушевљено, проговори и о свом родном крају, где је ту изреку научио. И више, када се сећа свог врло значајног изума у електротеници, који је у свету познат под именом „пупинизованих линија", сасвим озбиљно и скромно тврди да је до њега дошао размишљањем и сећањем на детињство у родном крају. Чувајући говеда, на банатском пашњаку, ноћу, сељанчићи су дозивали једно друго и јављали се једно другом на тај начин што су, на извесном отстојању забадали ножеве у земљу и куцали по дршкама бритви притиснув уво на земљу која је одлично преносила таласе гласа.

Пишући тако скоро би рекли екстатичном љубављу за свој родни крај, свој успон у науци, Пупин је у другом делу своје књиге написао многе сјајне стране о американским научницима својим и њиховим радовима, на пољима електричних снага. Тај део књиге неће остати без дивног утицаја на душу сваког нашег ђака до чијих руку ова књига буде дошла. Он је као ванредно једно, дубоко, светло, песничко дело.

У сваком случају, својом књигом Михајло Пупин, син сељака из Идвора, моћни господар електричних изума, претседник најотменијег америчког универзитетског клуба итд., који је речју, делом и капиталом толико задужио наш народ и свој родни крај, показао се и као писац у најбољем светлу. Његова књига, његов живот, за нашу омладину, ванредна књига, дело је трајно, као она књижевна дела античка која су била писана мудрошћу једног великог, радног живота, те се о њима могло говорити само са дивљењем.

Милош Црњански

That same eloquence, serenity, picturesqueness permeate the further chapters of this extraordinary book, those recounting the first years in America (the personality of the German theologian Bilharz, or Jim the fireman, descriptions of New York and especially the description of his first visit back to Europe, to Idvor, to the Universities of Cambridge, Berlin etc.).

What Pupin considers to be the worthiest in him, even in the time when he was gaining reputation in America's scientific circles, includes: the native Serbian tradition, the rules of Idvor, the spirit of his rural home and the serenity of life therein. Facing the greatest minds of the English and German universities he describes in a brilliant way, Pupin did not hide that his feelings and brains were set in that old, balanced and lowlanders' way. His wording "like a goose in fog" is admirable as a stranger's picturesque style, and Pupin hurriedly interprets it while also, with enthusiasm, he tells about his native land where he once learned the saying. Even more admirable are his memories of the major invention of his in electrical engineering, the one known as "Pupinized lines", when he with utmost seriousness and modesty claims that he accomplished it by thinking of his boyhood in his native village. Looking after cattle on Banat's pastureland, by night, the young peasants were communicating and signalling each other by sticking their knives deep into the ground at certain distances, then striking against wooden handles with their ears pressed close to the soil which remarkably transmitted the sound waves.

Writing with such, one could say, ecstatic love for his native land, and his rise in science, it is in the second part of the book that Pupin has written many splendid pages about American scientists, their and his own research work in the field of electrical power. That part of the book shall not fail to echo in the soul of every student here who happens to hold this book in his hands. It equals an extraordinary, profound, enlightening piece of poetry.

At any rate, by this book of his, Mihajlo Pupin – son of an Idvor's peasant, the mighty lord of electrical inventions, president of the stateliest university club in America etc., who has by his word, work and capital obliged our nation and his native land so much – has asserted himself as a man of letters to his best advantage. His book, his life… An excellent book for our young people, the work is of lasting value, just like those great literary achievements of antiquity that used to be written out of the wisdom gained through great lives lived in diligence, so that one could only speak of them with admiration.

Miloš Crnjanski

Урош Предић,
Портрет Михајла И. Пупина, 1919 (*Свечана сала Матице српске у Новом Саду*)

Uroš Predić,
A Portrait of Mihajlo Pupin, 1919 (*Hall of Ceremony, Matica Srpska, Novi Sad*)

НАЦИОНАЛНО–ПОЛИТИЧКА АКТИВНОСТ

NATIONAL/POLITICAL ACTIVITIES

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

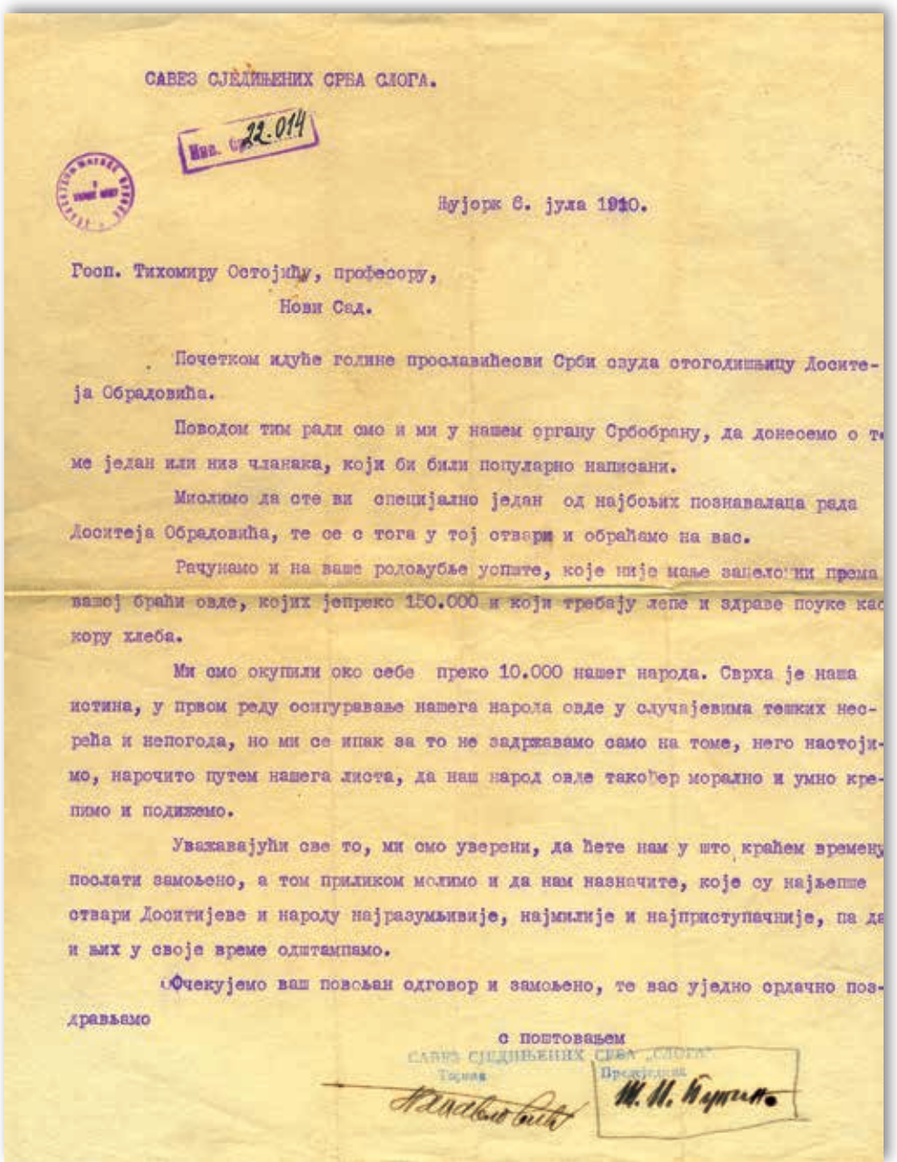

САВЕЗ СЈЕДИЊЕНИХ СРБА СЛОГА.

Инв. бр. 22.014

Њујорк 6. јула 1910.

Госп. Тихомиру Остојићу, професору,
Нови Сад.

Почетком идуће године прославићесви Срби овуда отогодишњицу Доситеја Обрадовића.

Поводом тим ради смо и ми у нашем органу Србобрану, да донесемо о т ме један или низ чланака, који би били популарно написани.

Миолимо да сте ви специјално један од најбољих познавалаца рада Доситеја Обрадовића, те се с тога у тој отвари и обраћамо на вас.

Рачунамо и на ваше родољубље уопште, које није мање заинтересовано према нашој браћи овде, којих јепреко 150.000 и који требају лепе и здраве поуке кас кору хлеба.

Ми смо окупили око себе преко 10.000 нашег народа. Сврха је наша потина, у првом реду осигуравање нашега народа овде у случајевима тешких несрећа и непогода, но ми се ипак за то не задржавамо само на томе, него настојимо, нарочито путем нашега листа, да наш народ овде такође морално и умно крепимо и подижемо.

Уважавајући све то, ми смо уверени, да ћете нам у што краћем времену послати замољено, а том приликом молимо и да нам назначите, које су најљепше отвари Доситијеве и народу најразумљивије, најмилије и најприступачније, па да и вих у своје време одштампамо.

Очекујемо ваш повољан одговор и замољено, те вас уједно срдачно поздрављамо

с поштовањем

САВЕЗ СЈЕДИЊЕНИХ СРБА „СЛОГА"
Тајник
Председник
М. И. Пупин

Једно од Пупинових писама упућено Тихомиру Остојићу у име Савеза сједињених Срба „Слога" у Њујорку
One of Pupin's letters to Tihomir Ostojić, written on behalf of the Federation of United Serbs Sloga, *New York*

Одрастао под туђинском влашћу и одгајан у духу српске традиције, Михајло И. Пупин је био емотивно везан за огњиште својих предака и за народ из којег је поникао. Патриотизам је потврђивао током целог живота.

Као Србин са америчким држављанством и један од 400 најпознатијих и најзаслужнијих грађана САД, Пупин је почетком 20. века неуморно радио на повезивању и организовању свих исељених Јужних Словена. Његова национално-политичка активност нарочито долази до изражаја након анексије Босне и Херцеговине (1908), када је дао велики допринос америчкој осуди овог гнусног чина Аустроугарске према српском народу. Исте године је постао председник Српског народног централног одбора у Америци и председник Словенског усељеничког друштва у Њујорку. Један је од оснивача Савеза сједињених Срба „Слога" (1909). Као генерални конзул Краљевине Србије (1911–1920), он је био први српски дипломата у САД. Средином марта 1920. године влада Краљевине СХС га је разрешила дужности генералног конзула и на то место поставила инжењера Владислава Савића. Пупин је доживотно задржао звање почасног генералног конзула у Њујорку.

Пупинов родни дом у Идвору
Pupin's home in Idvor

Having grown up under alien rule and in the spirit of the Serbian tradition, Michael I. Pupin was emotionally attached to his ancestors' homeland and the people he hailed from. Throughout his life, he found many ways to manifest his patriotism.

As a Serb and naturalized American who had become one of the 400 most distinguished citizens of the United States, Pupin invested great efforts into unifying and organizing the South Slav immigrants in his adopted country. His national/political activity came into public focus in 1908, upon the Austro-Hungarian annexation of Bosnia-Herzegovina, and the U.S.A. condemned the act. In the same year, he became President of the Serbian National Central Committee of the Serbs' organizations in America and Chairman of the Slavonic Immigrant Society; moreover, he was one of the founders of *Sloga*, the Federation of United Serbs (1909), who also became the first Serbian diplomat in the U.S.A. in the capacity of the Consul General of the Kingdom of Serbia (1911-20). In mid-March of 1920, the Government of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes absolved him from the office of Consul General (Eng Vladislav Savić succeded him) and named him a Life Honorary Consul in New York.

Михајло И. Пупин је 25. новембра 1912. године, уочи избијања балканских ратова, одржао познати говор на збору пред Савезом цркава у Њујорку. Том приликом је указао на опасност од аустроугарске акције на Балкану у корист Турске, као и на последице које би таква акција произвела. Пупин је тада тражио од америчке јавности подршку за праведну борбу српског и осталих балканских народа, што ће касније чинити све чешће и на разне начине. Као председник ССС „Слога“, он је 1913. послао 58.000 долара у Србију и Црну Гору, а остала српска удружења и појединци из САД још 80.000 долара.[29]

On the eve of the outbreak of the Balkan Wars, on November 25, 1912, Michael I. Pupin held his famed speech before the Council of Churches in New York. He pointed out the danger of Austro-Hungary's action in the Balkans which benefited Turkey, as well as the possible consequences. On that occasion, and many times later, he appealed on the Americans to support the just struggle of Serbian and other Balkan peoples. As President of the Federation of United Serbs "Sloga" ('Concord'), he sent $ 58,000 to Serbia and Montenegro, while other Serbian oranizations and individuals from the States sent additional $ 80,000.[29]

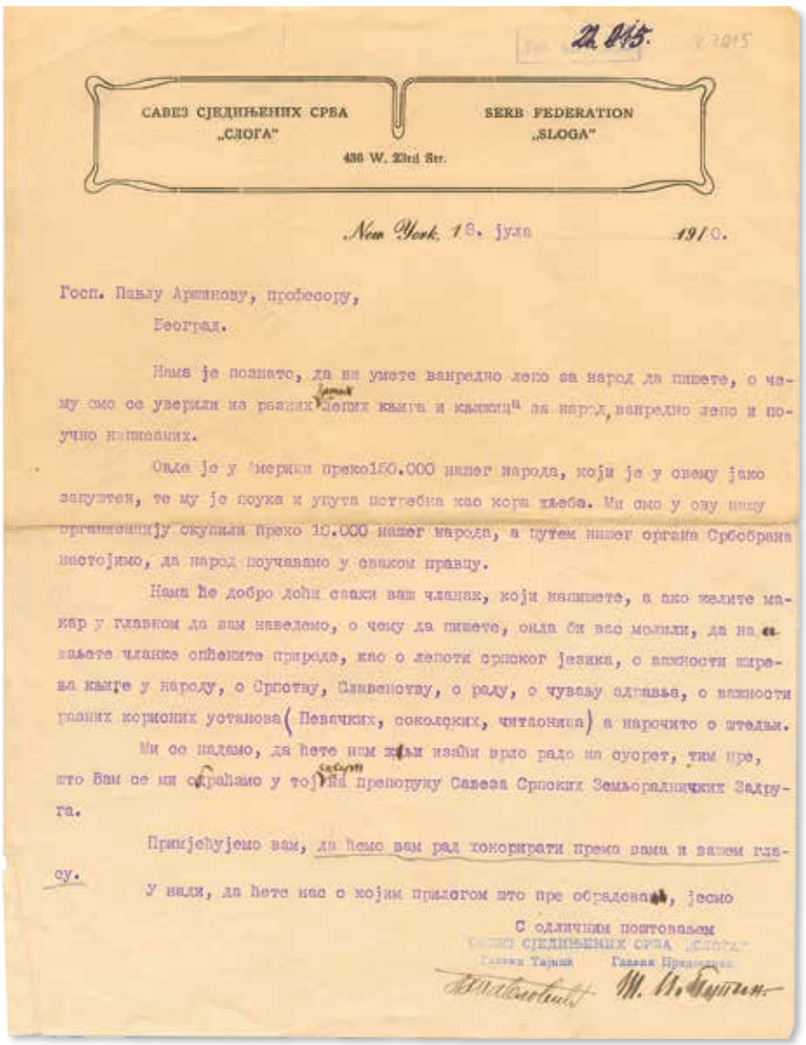

САВЕЗ СЈЕДИЊЕНИХ СРБА „СЛОГА“ — SERB FEDERATION „SLOGA“
436 W. 23rd Str.

New York, 18. јула 1913.

Госп. Павлу Аршинову, професору,
Београд.

Нама је познато, да ви умете ванредно лепо за народ да пишете, о чему смо се уверили из разних лепих књига и књижица за народ, ванредно лепо и поучно написаних.

Овде је у Америци преко 150.000 нашег народа, који је у овему јако запуштен, те му је поука и упута потребна као хоће хлеба. Ми смо у ову нашу организацију окупили преко 10.000 нашег народа, а путем нашег органа Србобрана настојимо, да народ поучавамо у сваком правцу.

Нама ће добро доћи сваки ваш чланак, који напишете, а ако желите макар у главном да вам наведемо, о чему да пишете, онда би вас молили, да на ваљете чланке опћенитe природе, као о лепоти српског језика, о важности читања књге у народу, о Српству, Словенству, о раду, о чувању здравља, о важности разних корисних установа (Певачких, соколских, читаоница) а нарочито о штедњи.

Ми се надамо, да ћете нам жељи изићи врло радо на сусрет, тим пре, што Вам се ми обраћамо у тој на препоруку Савеза Српских Земљоделничких Задруга.

Примјећујемо вам, да ћемо вам рад хонорирати према вама и вашем раду.

У нади, да ћете нас о којим прилогом што пре обрадовати, јесмо

С одличним поштовањем
САВЕЗ СЈЕДИЊЕНИХ СРБА „СЛОГА“
Главни Тајник — Главни Предсједник
М. И. Пупин

Пупиново писмо упућено Павлу Аршинову у име Савеза сједињених Срба „Слога“

Pupin's letter to Pavle Aršinov, written on behalf of the Federation of United Serbs Sloga/Concord

Број 1157.

САВЕЗ СЈЕДИЊЕНИХ СРБА СЛОГА

У

СЈЕДИЊЕНИМ ДРЖАВАМА АМЕРИКЕ

Овим се потврђује, да је

Марко Марков

члан Савеза Сједињених Срба Слога, српске добротворне организације, који је уредан.

Да издаје потпоре на молбу или у случајевима чланови и да материјалне потпоре чланове у болести или случајевима тешких повреда, којима се опасно бавају за рад. Овим тога Савез ће своје чланове васпитавати да остану добри Срби, да буду вредни иваљани људи и радници; посредоваће им надаље налажење корисног рада, уопште бринуће се о њима и њиховом моралном и материјалном напретку, то тиме уједно допринесити и томе, да буду корисни амерички грађани; што ће се бринути и недостатних Срба, који су у Америци и који у Америку долазе. Све ће бринути Савез по могућности у заједници и са осталим српским установама.

Издано и потврђено печатом Савеза сједињених Срба Слога у Њујорку дана 1. Октобра Хиљаду Деветстотина петнаесте год.

Главни Тајник: Урош Р. Дучић

Главни Председник: М. И. Пупин.

Приступница организацији Савез сједињених Срба „Слога" (Музеј Војводине, инв. бр. 5895)

Form of admission to the Federation of the United Serbs Sloga/Concord (Museum of Vojvodina, Inv. No. 5895)

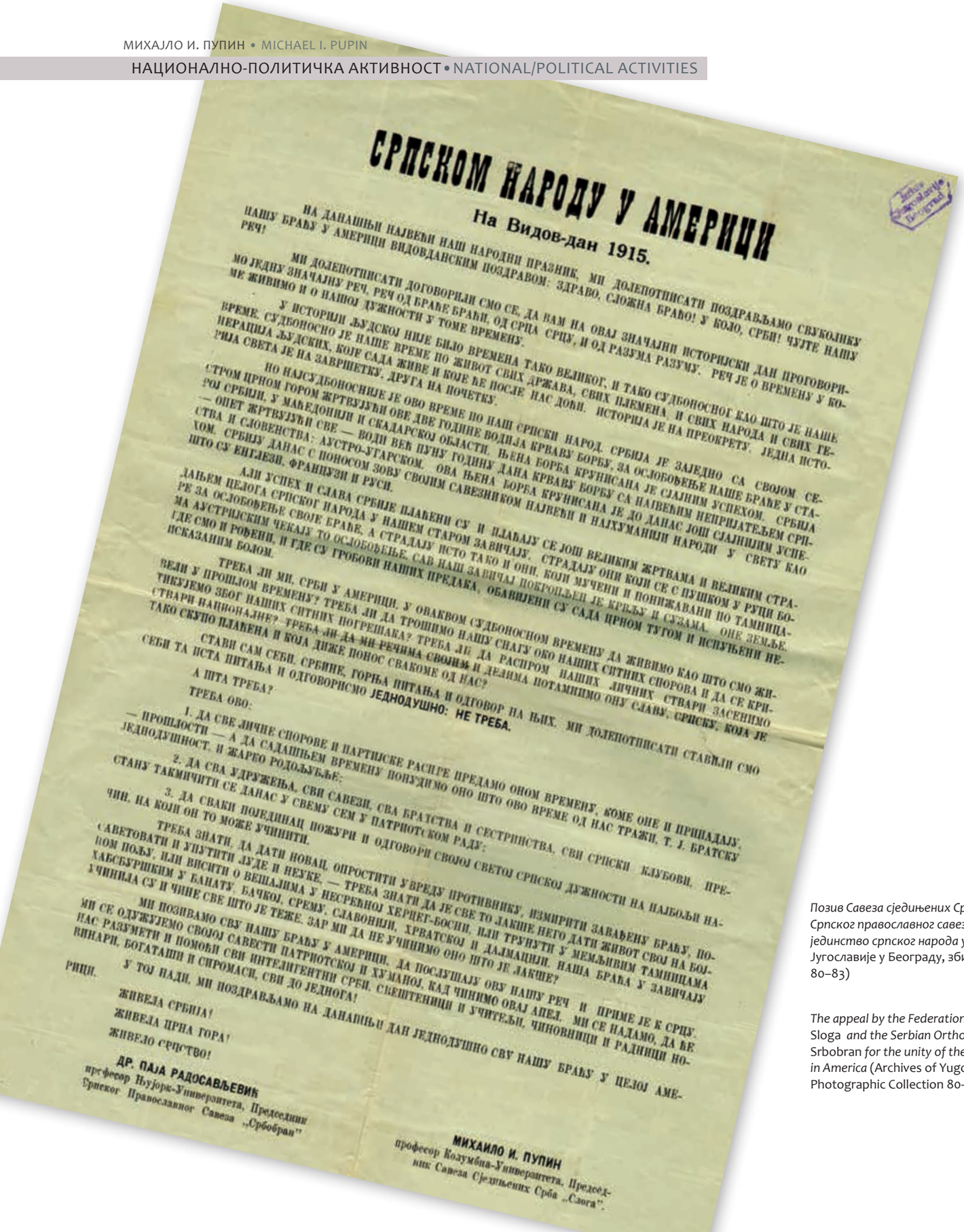

СРПСКОМ НАРОДУ У АМЕРИЦИ

На Видов-дан 1915.

НА ДАНАШЊИ НАЈВЕЋИ НАШ НАРОДНИ ПРАЗНИК, МИ ДОЛЕПОТПИСАТИ ПОЗДРАВЉАМО СВУКОЛИКУ НАШУ БРАЋУ У АМЕРИЦИ ВИДОВДАНСКИМ ПОЗДРАВОМ: ЗДРАВО, СЛОЖНА БРАЋО! У КОЛО, СРБИ! ЧУЈТЕ НАШУ РЕЧ!

МИ ДОЛЕПОТПИСАТИ ДОГОВОРИЛИ СМО СЕ, ДА ВАМ НА ОВАЈ ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДАН ПРОГОВОРИМО ЈЕДНУ ЗНАЧАЈНУ РЕЧ, РЕЧ ОД БРАЋЕ БРАЋИ, ОД СРЦА СРЦУ, И ОД РАЗУМА РАЗУМУ. РЕЧ ЈЕ О ВРЕМЕНУ У КОМЕ ЖИВИМО И О НАШОЈ ДУЖНОСТИ У ТОМЕ ВРЕМЕНУ.

У ИСТОРИЈИ ЉУДСКОЈ НИЈЕ БИЛО ВРЕМЕНА ТАКО ВЕЛИКОГ, И ТАКО СУДБОНОСНОГ КАО ШТО ЈЕ НАШЕ ВРЕМЕ. СУДБОНОСНО ЈЕ НАШЕ ВРЕМЕ ПО ЖИВОТ СВИХ ДРЖАВА, СВИХ ПЛЕМЕНА, И СВИХ НАРОДА И СВИХ ГенЕРАЦИЈА ЉУДСКИХ, КОЈЕ САДА ЖИВЕ И КОЈЕ ЋЕ ПОСЛЕ НАС ДОЋИ. ИСТОРИЈА ЈЕ НА ПРЕОКРЕТУ. ЈЕДНА ИСТОРИЈА СВЕТА ЈЕ НА ЗАВРШЕТКУ. ДРУГА НА ПОЧЕТКУ.

НО НАЈСУДБОНОСНИЈЕ ЈЕ ОВО ВРЕМЕ ПО НАШ СРПСКИ НАРОД. СРБИЈА ЈЕ ЗАЈЕДНО СА СВОЈОМ СЕСТРОМ ЦРНОМ ГОРОМ ЖРТВУЈУЋИ ОВЕ ДВЕ ГОДИНЕ ВОДИЈА КРВАВУ БОРБУ, ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ НАШЕ БРАЋЕ У СТАРОЈ СРБИЈИ. У МАЂЕДОНИЈИ И СКАДАРСКОЈ ОБЛАСТИ. ЊЕНА БОРБА КРУНИСАНА ЈЕ СЈАЈНИМ УСПЕХОМ. СРБИЈА — ОПЕТ ЖРТВУЈУЋИ СВЕ — ВОДИ ВЕЋ ПУНУ ГОДИНУ ДАНА КРВАВУ БОРБУ СА НАЈВЕЋИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ СРПСТВА И СЛОВЕНСТВА: АУСТРО-УГАРСКОМ. ОВА ЊЕНА БОРБА КРУНИСАНА ЈЕ ДО ДАНАС ЈОШ СЈАЈНИЈИМ УСПЕХОМ. СРБИЈУ ДАНАС С ПОНОСОМ ЗОВУ СВОЈИМ САВЕЗНИКОМ НАЈВЕЋИ И НАЈХУМАНИЈИ НАРОДИ У СВЕТУ КАО ШТО СУ ЕНГЛЕЗИ, ФРАНЦУЗИ И РУСИ.

АЛИ УСПЕХ И СЛАВА СРБИЈЕ ПЛАЋЕНИ СУ И ПЛАЋАЈУ СЕ ЈОШ ВЕЛИКИМ ЖРТВАМА И ВЕЛИКИМ СТРАДАЊЕМ ЦЕЛОГА СРПСКОГ НАРОДА У НАШЕМ СТАРОМ ЗАВИЧАЈУ. СТРАДАЈУ ОНИ КОЈИ СЕ С ПУШКОМ У РУЦИ БОРЕ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ СВОЈЕ БРАЋЕ. А СТРАДАЈУ ИСТО ТАКО И ОНИ, КОЈИ МУЧЕНИ И ПОНИЖАВАНИ ПО ТАМНИЦАМА АУСТРИЈСКИМ ЧЕКАЈУ ТО ОСЛОБОЂЕЊЕ. САВ НАШ ЗАВИЧАЈ ПОКРОПЉЕН ЈЕ КРВЉУ И СУЗАМА. ОНЕ ЗЕМЉЕ, ГДЕ СМО И РОЂЕНИ, И ГДЕ СУ ГРОБОВИ НАШИХ ПРЕДАКА, ОБАВИЈЕНИ СУ САДА ЦРНОМ ТУГОМ И ИСПУЊЕНИ НЕИСКАЗАНИМ БОЛОМ.

ТРЕБА ЛИ МИ, СРБИ У АМЕРИЦИ, У ОВАКВОМ СУДБОНОСНОМ ВРЕМЕНУ ДА ЖИВИМО КАО ШТО СМО ЖИВЕЛИ У ПРОШЛОМ ВРЕМЕНУ? ТРЕБА ЛИ ДА ТРОШИМО НАШУ СНАГУ ОКО НАШИХ СИТНИХ СПОРОВА И ДА СЕ КРИТИКУЈЕМО ЗБОГ НАШИХ СИТНИХ ПОГРЕШАКА? ТРЕБА ЛИ ДА РАСПРОМ НАШИХ ЛИЧНИХ СТВАРИ ЗАСЕНИМО СТВАРИ НАЦИОНАЛНЕ? ~~ТРЕБА ЛИ ДА МИ РЕЧИМА СВОЈИМ~~ И ДЕЛИМА ПОТАМНИМО ОНУ СЛАВУ, СРПСКУ, КОЈА ЈЕ ТАКО СКУПО ПЛАЋЕНА И КОЈА ДИЖЕ ПОНОС СВАКОМЕ ОД НАС?

СТАВИ САМ СЕБИ. СРБИНЕ, ГОРЊА ПИТАЊА И ОДГОВОР НА ЊИХ. МИ ДОЛЕПОТПИСАТИ СТАВИЛИ СМО СЕБИ ТА ИСТА ПИТАЊА И ОДГОВОРИСМО **ЈЕДНОДУШНО: НЕ ТРЕБА.**

А ШТА ТРЕБА?

ТРЕБА ОВО:

1. ДА СВЕ ЛИЧНЕ СПОРОВЕ И ПАРТИЈСКЕ РАСПРЕ ПРЕДАМО ОНОМ ВРЕМЕНУ, КОМЕ ОНЕ И ПРИПАДАЈУ — ПРОШЛОСТИ — А ДА САДАШЊЕМ ВРЕМЕНУ ПОНУДИМО ОНО ШТО ОВО ВРЕМЕ ОД НАС ТРАЖИ, Т. Ј. БРАТСКУ ЈЕДНОДУШНОСТ. И ЖАРЕО РОДОЉУБЉЕ;

2. ДА СВА УДРУЖЊА, СВИ САВЕЗИ, СВА БРАТСТВА И СЕСТРИНСТВА, СВИ СРПСКИ КЛУБОВИ, ПРЕСТАНУ ТАКМИЧИТИ СЕ ДАНАС У СВЕМУ СЕМ У ПАТРИОТСКОМ РАДУ;

3. ДА СВАКИ ПОЈЕДИНАЦ ПОЖУРИ И ОДГОВОРИ СВОЈОЈ СВЕТОЈ СРПСКОЈ ДУЖНОСТИ НА НАЈБОЉИ НАЧИН. НА КОЈИ ОН ТО МОЖЕ УЧИНИТИ.

ТРЕБА ЗНАТИ, ДА ДАТИ НОВАЦ, ОПРОСТИТИ УВРЕДУ ПРОТИВНИКУ, ИЗМИРИТИ ЗАВАЂЕНУ БРАЋУ, ПОСАВЕТОВАТИ И УПУТИТИ ЉУДЕ И НЕУКЕ. — ТРЕБА ЗНАТИ ДА ЈЕ СВЕ ТО ЛАКШЕ НЕГО ДАТИ ЖИВОТ СВОЈ НА БОЈНОМ ПОЉУ, ИЛИ ВИСИТИ О ВЕШАЛИМА У МЕМЉИВИМ ТАМНИЦАМА ХАБСБУРШКИМ У БАНАТУ, БАЧКОЈ, СРЕМУ, СЛАВОНИЈИ, ХРВАТСКОЈ И ДАЛМАЦИЈИ. НАША БРАЋА У ЗАВИЧАЈУ УЧИНИЛА СУ И ЧИНЕ СВЕ ШТО ЈЕ ТЕЖЕ. ЗАР МИ ДА НЕ УЧИНИМО ОНО ШТО ЈЕ ЛАКШЕ?

МИ ПОЗИВАМО СВУ НАШУ БРАЋУ У АМЕРИЦИ, ДА ПОСЛУШАЈУ ОВУ НАШУ РЕЧ И ПРИМЕ ЈЕ К СРЦУ. МИ СЕ ОДУЖУЈЕМО СВОЈОЈ САВЕСТИ ПАТРИОТСКОЈ И ХУМАНОЈ, КАД ЧИНИМО ОВАЈ АПЕЛ. МИ СЕ НАДАМО, ДА ЋЕ НАС РАЗУМЕТИ И ПОМОЋИ СВИ ИНТЕЛИГЕНТНИ СРБИ, СКЕШТЕНИЦИ И УЧИТЕЉИ, ЧИНОВНИЦИ И РАДНИЦИ НОВИНАРИ, БОГАТАШИ И СИРОМАСИ, СВИ ДО ЈЕДНОГА!

У ТОЈ НАДИ, МИ ПОЗДРАВЉАМО НА ДАНАШЊИ ДАН ЈЕДНОДУШНО СВУ НАШУ БРАЋУ У ЦЕЛОЈ АМЕРИЦИ.

ЖИВЕЛА СРБИЈА!

ЖИВЕЛА ЦРНА ГОРА!

ЖИВЕЛО СРПСТВО!

ДР. ПАЈА РАДОСАВЉЕВИЋ
професор Њујорк-Универзитета, Председник Српског Православног Савеза „Србобран"

МИХАИЛО И. ПУПИН
професор Козумбиа-Универзитета, Председник Савеза Сједињених Срба „Слога".

Позив Савеза сједињених Срба „Слога" и Српског православног савеза „Србобран" на јединство српског народа у Америци (Архив Југославије у Београду, збирка фотографија 80–83)

The appeal by the Federation of United Serbs Sloga *and the Serbian Orthodox Federation* Srbobran *for the unity of the Serbian people in America* (Archives of Yugoslavia, Belgrade, Photographic Collection 80–83)

Убрзо након избијања Првог светског рата – већ 1. августа 1914. године, организоваће велики збор Јужних Словена у Опера хаусу у Њујорку. Пупин је том приликом Аустроугарску прогласио злочинцем и криминалцем због њених операција у Србији, али и због њене политике, која је претила да угрози цео свет. То је време када се већ цела Европа нашла у пламену рата, а влада САД је прогласила неутралност. Међутим, америчко јавно мњење је показивало наклоност према Србији и зато је Пупин проценио да је то прави тренутак за тражење финансијске, материјалне и хуманитарне помоћи Србији. Патриотизам је изражавао и тако што је током Првог светског рата упућивао многе мисије и појединце у Србију, махом Американце. Када су тифус и колера узели великог маха у Србији (почетком 1915), Пупин је издејствовао и то да директор Рокфелерове задужбине у Србију упути медицинску мисију, на челу са др Ричардом Стронгом. Она је својом ефикасном акцијом знатно ублажила последице епидемије.

Soon after the outbreak of World War One, on August 1, 1914, he organized a large gathering of South Slavs at New York's Opera House, whereon he declared Austro-Hungary a criminal country due to both her operations in Serbia and general policy that threatened the globe. At that time, Europe was already in war turmoil, while the U.S. Government declared neutrality. However, the public opinion in America was displaying favourable view of Serbia, and Pupin assessed the moment as appropriate for a call for financial, material and humanitarian aid to Serbia. His patriotisam also showed through numerous missions and individuals, mostly American, he sent to Serbia during the Great War. In early 1915, when typhus and cholera swept across Serbia, Pupin persuaded Director of Rockefeller Foundation to send a medical mission, headed by Dr. Richard Strong, to the war- and disease-stricken Serbia. The mission did much to alleviate the consequences of the epidemics.

Паја Јовановић, Портрет Михајла И. Пупина, *1902. Оригинал се чува у Народном музеју у Београду.*

Paja Jovanović, A Portrait of Mihajlo Pupin, *1902. The original is deposited at the National Museum in Belgrade.*

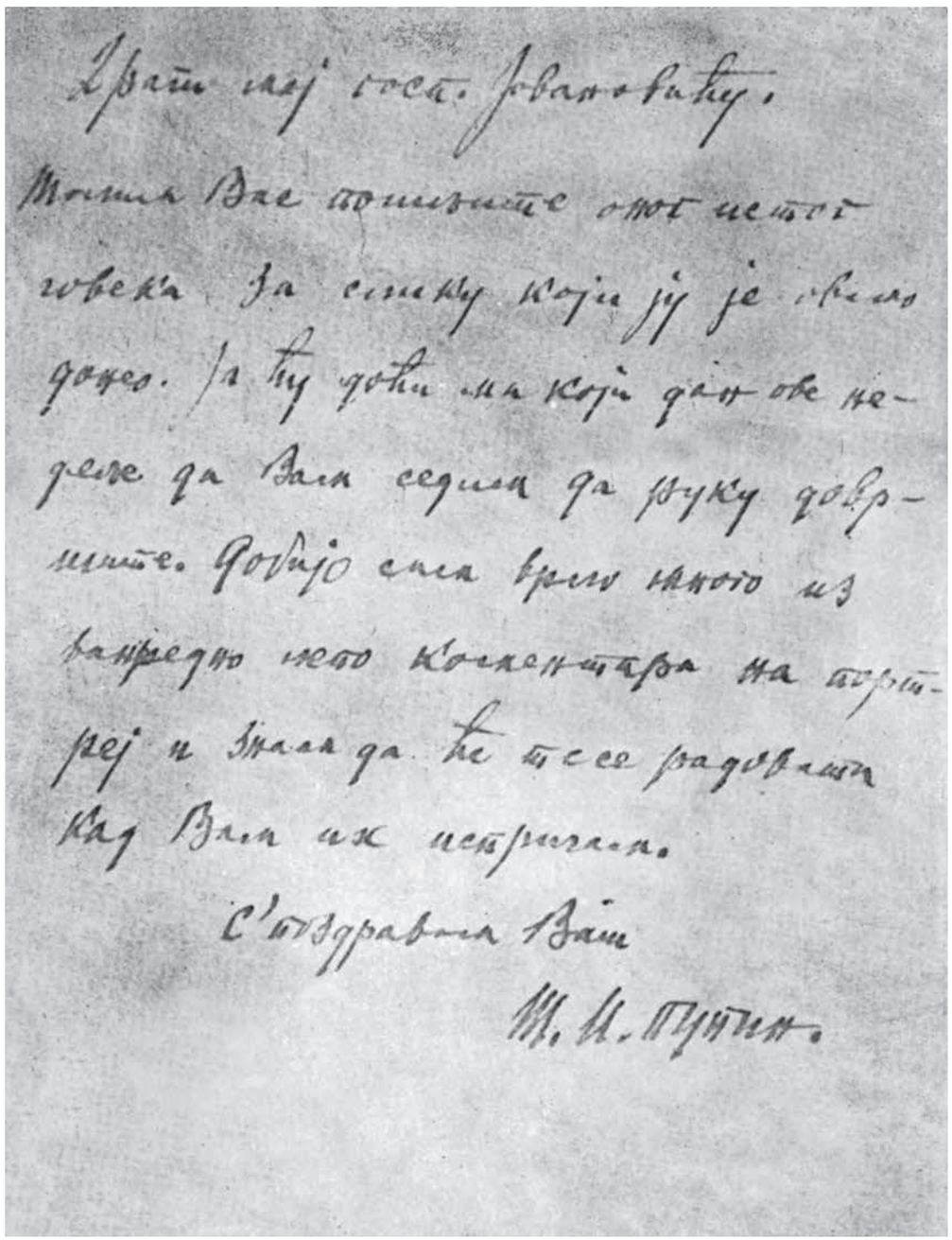

Брат мој гост. Јовановићу.

Молим Вас пошаљите овог честог човека за слику коју ју је овамо донео. А ту добри ми који дан ове недеље да Вам седим да руку довршите. Добијо сам врло много из ванредно лепо коментара на портрет и знам да ће се радовати кад Вам их испричам.

С'поздравом Ваш

М. И. Пупин.

Пупиново писмо упућено Паји Јовановићу
Pupin's letter to painter Paja Jovanović

Пупин са Ђурићем и Недељковићем за време преговора о кредитима и ратним репарацијама након Првог светског рата (Музеј Војводине, инв. бр. 3798)

Pupin with Djurić and Nedeljković during the negotiations over credits and war reparations in the aftermath of World War I (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3798)

Исте године је организовао групу студената медицине Колумбија универзитета за пружање помоћи српском становништву. Пупинова материјална и морална подршка пружана је и након рата. Често је, због недостатка државног новца, залагао сопствена средства. При том треба имати на уму чињеницу да је свих тих година његова помоћ била усмерена једнако и према Србији и према Црној Гори.

Одмах по избијању Првог светског рата Пупин је организовао српске добровољце из САД и њихов одлазак у Србију. Он је био убеђен да ће се српски исељеници радо одазвати његовом позиву, док је имао извесну резерву када је био у питању словеначки и хрватски исељенички живаљ у САД. Зато је Пупин иницирао одржавање још једног збора, на коме је требало решити постојеће проблеме међу исељеништвом са простора будуће Југославије. Збор је одржан крајем октобра 1916. у Питсбургу. На њему је учествовала и српска војна мисија на челу са др Миланом Прибићевићем, која је, такође, имала за циљ прикупљање добровољаца за српску војску. На збору је донето неколико значајних одлука, а Пупин је изабран за члана Извршног одбора Југословенског народног вијећа.[30]

Књигу Serbian Orthodox Church (Српска православна црква) *Михајло И. Пупин је написао са истакнутим енглеским архитектом сер Томасом Грејамом Џексоном; објављена је у Лондону, 1918, у едицији посвећеној споменицима Јужних Словена.* (Музеј Војводине, бр. V 385)

With the distinguished English architect Sir Thomas Graham Jackson, Michael I. Pupin wrote the book Serbian Orthodox Church, *published in London, 1918, as part of the series "South Slav Monuments".* (Museum of Vojvodina, No. V 385)

In the same year, he organized a group of Columbia University medical students for humanitarian aid to Serbia's population. This kind of help – directed to Serbia and Montenegro alike – continued after the war, too, and he would often invest his own money or take personal loans.

Immediately upon the outbreak of the Great War, Michael I. Pupin organized the American Serbs to volunteer therein and fight for Serbia. He rightfully assumed that the Serbian immigrants would gladly answer his appeal, yet held some reserves as to the response of the Slovenes and Croats. Therefore, he initiated one more conference in order to settle problems among the immigrants from what was to become Yugoslavia, and it was held in Pittsburgh, Pa., with the attendance by the Serbian military mission headed by Milan Pribićević that worked on recruitment of volunteers for the Serbian Army. Important decisions were passed, and Pupin was elected member of the Executive Board of Yugoslav National Council.[30]

Акција организовања добровољаца делимично је била отежана због непомирљивог односа две највеће српске емигрантске организације – „Слоге" и „Србобрана". Тако је почетком фебруара 1917. одлучено да се од три организације – Народне одбране, „Слоге" и „Србобрана", створи нова – Српска народна одбрана. Михајло Пупин је изабран за председника њеног главног одбора, а Милош Тривунац за секретара. Циљ ове организације био је прикупљање материјалне помоћи и организовање добровољаца за одлазак у Србију. С обзиром на то да су извесна трвења у оквиру ове српске организације настављена, Пупин се убрзо повукао са места председника, а на његово место је дошао Милош Тривунац. Милан Прибићевић је на све начине покушавао да истисне Пупина са врха српске емиграције и отворено је подржавао његове противнике. Пошто је у овом сукобу Југословенско народно вијеће стало на страну Прибићевића, Пупин је поднео оставку на место његовог члана. Сукоб између Пупина и Прибићевића завршен је у мају 1918. године. Пупин је изашао као победник, чиме је још једном потврдио колики је био његов углед међу Србима у САД.

Ауторитет угледног професора и научника Пупин је често залагао за интересе своје „прве домовине". Иако су, пред сам пробој Солунског фронта, разне мисије српске владе покушале да од САД добију помоћ у оружју, муницији и другој ратној опреми, нико није био спреман да, упркос разумевању за српске проблеме, пружи такву врсту помоћи без претходне гаранције да ће добити новчану надокнаду. Тада је Пупин заложио сву своју изузетно велику имовину. Обећана помоћ отпремљена је преко Атлантика ка Егејском мору.

Difficulties regarding the recruitment arose due to the mutual conflicts between two largest organizations of the Serbs in America – *Sloga/Concord* and *Srbobran/Serb Defender*. But at the beginning of February, 1917, a new organization was formed through a merger of the two plus *Narodna odbrana/National Defense – Srpska narodna odbrana* (*Serbian National Defense, SNF*). Michael Pupin was elected President of the Main Board, and Miloš Trivunac its Secretary. The objectives of the organization included relief collecting and recruitment of volunteer fighters. As frictions between parts of the organization did not cease, Pupin left the presidential office, to be succeded by Miloš Trivunac. Milan Pribićević did his best to 'dethrone' Pupin from the leading role among the Serbian immigrants in the States, openly supporting his opponents. As the Yugoslav National Council sided with Pribićević, Pupin resigned the membership therein. The conflict between the two ended in May 1918, with Pupin as winner, which only confirmed once and again the esteem he enjoyed among the American Serbs.

On many occasions Pupin put forward his authority as a respectable educator and scientist in supporting his "original country". Despite the fact that various missions of the Serbian Government tried to obtain support in weapons, ammunition and other equipment on the eve of Salonika Front breakthrough, there was no willingness – despite understanding for Serbia's problems – to provide the said supplies without guarantees for financial compensation. In such circumstances, Pupin put all of his huge possessions to mortgage, and the promised cargo was dispatched for the Aegean Sea across the Atlantic Ocean.

Бледски летњиковац др Федора Араницког, који носи име његовог пријатеља Михајла И. Пупина

Summer residence of Dr. Fedor Aranicki at Lake Bled, Slovenia, named after his friend Michael I. Pupin

Пупин на Мировној конференцији у Паризу

Pupin at the Peace Conference in Paris

Једна од соба Хотела „Медисон" у Паризу за време одржавања Мировне конференције (1919)

A room at Madison Hotel in Paris during the Peace Conference (1919)

Као истакнути научник, педагог и национални радник, Михајло И. Пупин дао је значајан допринос раду делегације Краљевине СХС на Мировној конференцији у Паризу (1919). Прихвативши позив Николе Пашића (18. марта 1919), он се прикључио југословенској делегацији и као њен члан настојао да помогне учвршћивању граница новоформиране државе – у Банату, Словенији и Међумурју. Наиме, силе Антанте су, према Лондонском споразуму, као надокнаду за свој улазак у рат затражиле територијално проширење Румуније и Италије на штету југословенских земаља. Тако се југословенска делегација нашла пред озбиљним задатком – решавањем неколико спорних територијалних питања.

As a prominent scientist, educator and national activist, Michael I. Pupin gave an outstanding contribution to the endeavors of the delegation of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes during the post-first-world-war peace conference in Paris (1919). Upon an invitation by head of Yugoslav delegation Nikola Pašić of March 18, 1919, he joined the negotiation team and, as its member, did much for the definition of the newly-formed country's state borders, particularly those in Banat, Slovenia and Medjumurje. Namely, Romania and Italy demanded expansion of their territories promised to them by the 1915 Treaty of London – at the cost of South Slavs' state. Yugoslav delegation now had to tackle some territorial disputes.

Никола Пашић, председник југословенске владе Краљевине Србије пре Великог рата, током рата, а касније и у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца (1921–4; 1924-6); водио делегацију на Мировној конференцији у Паризу

Nikola Pašić, Prime Minister in the pre-war and wartime Kingdom of Serbia, also in the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes (1921–4; 1924-6); Head of Delegation to Paris Peace Conference

Вудро Вилсон, председник Сједињених Америчких Држава
Woodrow Wilson, President of the United States of America

Пупин се појавио у Паризу средином априла 1919. године. Послове територијалног експерта за Балкан је на Мировној конференцији вршио Даглас Џонсон, Пупинов колега са Колумбија универзитета. Након сусрета с њим, Пупин је написао свој познати *Меморандум* и упутио га америчкој делегацији (19. априла 1919). У *Меморандуму* је изразио веру у идеале америчког председника Вилсона и његову визију о свету без рата – на принципима слободе, демократије и равноправности свих народа. Међутим, Италија није пристала на то да Вилсон врши арбитражу, што се одразило на крајњи исход преговора.[31]

Pupin arrived in Paris in mid-April. His colleague from Columbia University Douglas Johnson was at the Peace Conference as an expert for the Balkan territories. After a meeting of theirs, Pupin wrote his famed *Memorandum* and addressed it to the American delegation (April 19); therein, he expressed his faith in President Wilson's ideals and vision of a war-free world based on the principles of freedom, democracy ane equality of all peoples. However, Italy rejected Wilson as an arbitrator, which had an impact on the final outcome.[31]

Михајло Пупин и Вилбур Рајт
(Браћа Рајт, Орвил и Вилбур Рајт, сматрају се конструкторима и пилотима првог практичног авиона.)

Michael Pupin and Wilbur Wright (The Wright brothers, Orville and Wilbur, are considered to have been constructors and pilots of the first practical fixed-wing aircraft.)

Други Пупинов *Меморандум* односио се на српско-бугарски гранични проблем. У њему је оспорио ставове југословенске делегације базиране на стратегијским и историјским аргументима. За разлику од ње, Пупин је уверавао Вилсона у важност економских и саобраћајних питања. Такође је изразио сумњу у објективност Вилсонових сазнања о суштини македонског питања и његовој генези кроз историју, јер је то сазнање базирано на разговорима са Панаретовом, тадашњим бугарским послаником у Вашингтону. Зато је сматрао да Американце треба искључити из расправе о српско-бугарским односима.[32]

Pupin's second *Memorandum* referred to the Serbo-Bulgarian border issue. He disputed the Yugoslav delegation's standpoint guided by strategic and historical argumentation persuading Wilson that the issues of economy and communications should be given primacy. He also expressed his doubts as to the objectivity of Wilson's information on the essence of the 'Macedonian issue' and its historical genesis, for the President's view had been influenced by Stefan Panaretov, Bulgarian Ambassador to Washington, D.C. Pupin thought that the Americans should be excluded from the debate on Serbo-Bulgarian relations.[32]

Крајем маја 1919. године Пупин је из Париза стигао у Београд. Након учешћа на Мировној конференцији у Паризу посветио се питањима везаним за обнову земље, као и проблемима репарације. Са америчким помоћником министра финансија Норманом Дејвисом је водио преговоре о финансијској помоћи која је потребна ратом разореној Србији. Желећи да економски ојача земљу, он је указивао на потребу за америчким инвестирањем у привредне ресурсе Средње Европе, и то уз помоћ њихових зајмова. С тим у вези је саветовао и тадашњег председника владе у Београду, Николу Пашића, и предложио му да оформи комитет који ће припремити планове за привлачење америчког капитала у Србију.

Приликом посете Београду Пупин се састао и са Стојаном Протићем. Протић му је понудио материјалну надокнаду за трошкове које је имао током Мировне конференције у Паризу, а који су износили 5.000 долара. Пупин је тај новац одбио.[33]

At the end of May, Pupin arrived from Paris to Belgrade. After the Paris Peace Conference, his attention was given to the problems of the country's reconstruction and reparation. With Norman Davis, American Assistant Secretary of Treasury, he negotiated the financial support needed in war-devastated Serbia. Thereby, he accentuated the need that America made investments in, and allocated loans to, the Central European economic resources. In these issues he provided consultative services to Nikola Pašić as head of the Paris delegation and suggested formation of a committee which should prepare plans for the attraction of U.S. capital into Serbia.

During his stay in Belgrade, Pupin met Prime Minister Stojan Protić who offered an amount of $ 5,000 to make up for his expenditures in Paris. Pupin declined the offer.[33]

Хуманиста и добротвор
A humanist and benefactor

Као велики хуманиста и добротвор, Пупин је након Првог светског рата уложио велика средства у обнову српских школа, цркава, манастира и музеја. Био је заљубљеник у све врсте уметности, те је помагао многе југословенске уметнике, чија је дела са поносом представљао америчкој јавности.

Склоност ка ликовној уметности, нарочито цртању, показао је још у гимназијским данима, када је настао његов цртеж *Портрет Косте Исаковића из Фаркаждина*.[34] Са Урошем Предићем, будућим великим српским сликарем, спријатељио се још за време школовања у Панчеву, и то пријатељство ће неговати и у позним годинама. Судбина је хтела да се 1889. године Пупин сретне са два велика дела свога пријатеља на ликовној изложби у Паризу. Реч је о сликама *Босански бегунци* и *Сироче на мајчином гробу*. Пупин је обе слике откупио и поклонио Историјско-уметничком музеју у Београду.[35] Након тога ће још неколико пута свом народу поклањати значајна уметничка дела. Нека од њих се и данас чувају у Народном музеју у Београду:

1. Никола Алексић, *Дама са белом капом,* 1851;
2. Влахо Буковац, *Портрет Руђера Бошковића,* 1919;
3. Ђорђе Бакаловић, *Портрет Јеврема Обреновића*, 1835;
4. Данил Константин, *Портрет госпође Вајелинг из Великог Бечкерека;*
5. Данил Константин, *Портрет госпође Тетеши,* 1835–1840;
6. Паја Јовановић, *Портрет госпођице Пупин са ружом у руци,* 1902;
7. Паја Јовановић, *Портрет Михајла Пупина,* 1902;
8. Урош Предић, *Босански бегунци,* 1889;
9. Урош Предић, *Сироче на мајчином гробу,* 1888;
10. Урош Предић, *Портрет Михајла Пупина*
11. Новак Радонић, *Портрет Димитрија и Персиде Сарачевић,* 1857;
12. Павле Симић, *Портрет проте Јована Павловића,* 1853.

After the first world war, Michael Pupin proved – again – to be a great humanist and benefactor: he invested large amounts into the reconstruction of Serbian schools, churches, monasteries and museums. He loved all arts and helped many artists from Yugoslavia present their accomplishments to the American public.

Pupin's affinity for the fine arts, especially drawing, had creeped up during the high school days, when he produced a drawing titled *A Portrait of Kosta Isaković of Farkaždin*.[34] As early as during the schooldays at Pančevo, he befriended Uroš Predić, later one of the greatest Serbian painters, and their fondness for each other lasted until old age. Pupin was fortunate enough to see two great paintings by his friend at a Paris art exhibition in 1889 – *Bosnian Refugees and An Orphan on His Mother's Grave*. He bought them both and donated to Belgrade's Museum of Art History.[35] On a few more occasions, Pupin donated significant works of art to his people; some of them are now at the National Museum in Belgrade:

1. Nikola Aleksić, *A Lady Wearing a White Cap*, 1851;
2. Vlaho Bukovac, *A Portrait of Roger Boscovich*, 1919;
3. Djordje Bakalović, *A Portrait of Jevrem Obrenović*, 1835;
4. Danil Konstantin, *A Portrait of Frau Weyeling from Veliki Bečkerek*;
5. Danil Konstantin, *A Portrait of Mrs. Tetesi*, 1835–1840;
6. Paja Jovanović, *A Portrait of Miss Pupin Holding a Rose*, 1902;
7. Paja Jovanović, *A Portrait of Mihajlo Pupin*, 1902;
8. Uroš Predić, *Bosnian Refugees*, 1889;
9. Uroš Predić, *An Orphan on His Mother's Grave*, 1888;
10. Uroš Predić, *A Portrait of Mihajlo Pupin*;
11. Novak Radonić, *Portraits of Dimitrije and Persida Saračević*, 1857;
12. Pavle Simić, *A Portrait of Revd. Jovan Pavlović*, 1853.

Као поштовалац српске уметности, Пупин је при Народном музеју у Београду основао фонд намењен штампању публикација о српским старинама и неговању културно-историјских споменика, који је касније додељен Српској краљевској академији. Тако је омогућено штампање значајних дела из историје српске средњовековне уметности: *Српски споменици* (Владимир Петковић и др.), *Марков манастир* (1925), *Манастир Каленић* (1926), *Манастир Манасија* (1928).

У Катедрали знања Универзитета у Питсбургу се налазе националне собе, са предметима који илуструју национални идентитет многих америчких досељеника. За уређење југословенске собе побринуо се Михајло Пупин. Он је 1934. године тражио од Уроша Предића да наслика портрете Вука Стефановића Караџића и Петра I Петровића Његоша и да на њима буде записано:

Израдио академски сликар Урош Предић по жељи његовог старог пријатеља Михајла Пупина.

Исте године су ти портрети украсили југословенску собу Универзитета у Питсбургу. Предић је аутор и два портрета Михајла Пупина, и то једног из 1919 (који се данас налази у свечаној сали Матице српске у Новом Саду) и другог из 1930 (данас у Народном дому у Идвору).

As a devotee to the Serbian art, Pupin established a fund at the National Museum in Belgrade intended for publication of works dealing with the Serbian art heritage and preservation of cultural/historical monuments (it was later transferred to the Serbian Royal Academy). This enabled publishing of some major books about the history of the medieval art in Serbia: *Serbian Monuments* (Vladimir Petković *et. al.*), *Marko's Monastery* (1925), *The Monastery of Kalenić* (1926), *The Monastery of Manasija* (1928).

The Cathedral of Learning, landmark of the University of Pittsburgh, features Nationality Rooms which reflect the background identity of American immigrant communities. Michael Pupin took care of the furnishing of the Yugoslav Classroom, and for that purpose commissioned the portraits of the Serbian language reformer Vuk Karadžić and the Montenegrin Prince-Bishop Petar I Petrović Njegoš from Uroš Predić; an inscription is added thereto which reads:

Carried out by academic painter Uroš Predić upon the request of his old friend Mihajlo Pupin.

The portraits were hung to decorate the Yugoslav Room in the same year, 1934. Predić also rendered two portraits of Michael Pupin: one dates from 1919 (now at the Matica Srpska Hall of Ceremony in Novi Sad), the other from 1930 (to be seen at Idvor's Public Hall).

Фондови које је основао Пупин

Funds established by Pupin

Желећи да се што више одужи својој „првој домовини“, како је имао обичај да каже, Пупин је стално тражио начина да значајна материјална средства употреби за добробит свога народа. Тако је, у част своје мајке, основао *Фонд Олимпијаде Алексић-Пупин*, намењен школовању сиромашних ђака (1911), којим је управљала Српска краљевска академија (1920). Пред смрт је основао *Фонд Михајла Пупина* (1929). Тим фондом је управљало Српско привредно друштво „Привредник“.[36] Њему је Пупин ставио на располагање сву своју имовину у Краљевини СХС, која је износила преко два милиона динара. То су биле Пупинове деонице у Српско-америчкој банци у Београду и зајам од пет стотина хиљада динара који је дао Павлу Хаџи-Павловићу, а који је био осигуран његовим деоницама у истој банци. Део прихода од деоница Пупин је намењио издржавању Српске црквено-школске општине у Идвору, док је остатак био намењен његовој родбини – по списку који је приложио.

Материјална помоћ Михајла И. Пупина упућена старом завичају у периоду 1921–1935.

Michael I. Pupin's material aid to his original homeland in the period 1921–1935.

In his desire to 'reciprocate' a good turn to his 'original country', Michael Pupin kept finding ways to invest major material resources for the benefit of his people. Thus, in honor of his mother, he established Olimpijada Aleksić-Pupin Fund (1911) intended for the education of poor students and managed by the Serbian Royal Academy (1920). At an old age, in 1929, he set up Mihajlo Pupin Fund under the management of the Serbian Business Society *Privrednik* ('Businessman').[36] It was to this organization that Pupin transferred his full property in the Kingdom, which amounted to over two million dinars (his shares in the Serbian-American Bank in Belgrade, plus a loan of 500,000 he had granted to Pavle Hadži-Pavlović that was backed up with his shares in the same bank). Part of the share dividends was intended for the support to Idvor's Serbian church-school community, while the rest was availed of by his family/relatives according to a list attached.

Освећење Српског дома у Акрону (Охајо) 13. јуна 1920. године

Consecration of the Serbian Hall in Akron, Ohio, on June 13, 1920

Пупин је наложио да се након његове смрти средства дају ученицима пољопривредних школа у Војводини, као и за награде најбољим пољопривредним произвођачима у Краљевини Југославији. Он је део свог огромног богатства оставио родбини, а остатак имовине дао на располагање Колумбија универзитету – за истраживања у физици и физичкој хемији.

Сви фондови Михајла И. Пупина имали су за циљ унапређење и развој науке, културе, неговање српске традиције и пољопривреде.

Пред крај живота је Универзитетској библиотеци у Београду поклонио део своје библиотеке, о чему постоји сачувана документација. Универзитетска библиотека је 1981. издала каталог свих књига које је Пупин поклонио овој истакнутој српској културно-просветној институцији.

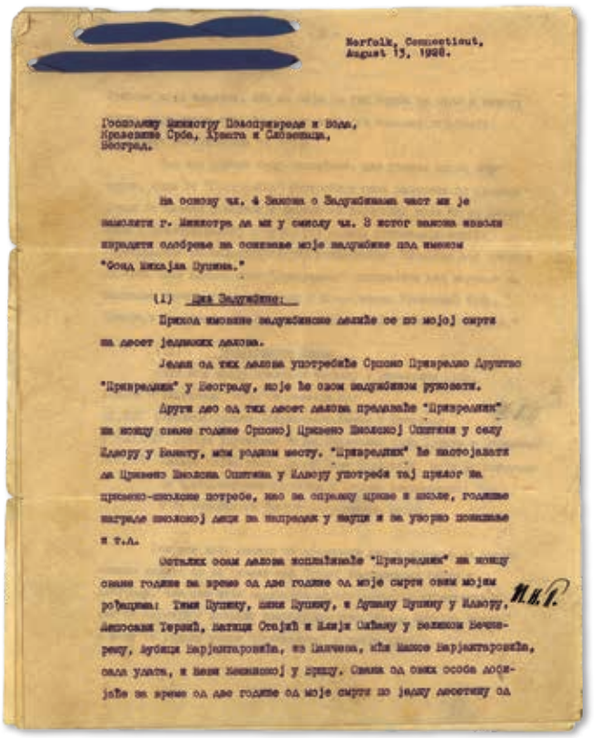
[redacted]

Norfolk, Connecticut,
August 13, 1928.

Господину Министру Пољопривреде и Воде,
Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца,
Београд.

На основу чл. 4 Закона о Задужбинама част ми је замолити г. Министра да ми у смислу чл. 3 истог закона изволи издејствати одобрење за оснивање моје задужбине под именом "Фонд Михајла Пупина."

(1) Циљ Задужбине:

Приход имовине задужбинске делиће се по мојој смрти на десет једнаких делова.

Један од тих делова употребиће Српско Привредно Друштво "Привредник" у Београду, које ће овом задужбином руководити.

Други део од тих десет делова предаваће "Привредник" на кошу сваке године Српској Црквено Школској Општини у селу Елоору у Банату, мом родном месту. "Привредник" ће настојавати да Црквено Школска Општина у Елоору употреби тај прилог на црквено-школске потребе, као за опрему цркве и школе, годишње награде школској деци за напредак у науци и за узорно понашање и т.л.

Осталих осам делова исплаћиваће "Привредник" на кошу сваке године за време од две године од моје смрти овим мојим рођацима: Тими Пупину, Анки Пупину, и Душану Пупину у Елоору, Јелисавети Терзић, Катици Стојић и Елеји Сабину у великом Бечереку, Зубици Варјакторовић, из Панчева, Кћи Мајке Варјакторовић, сала удата, и Анки Хемиској у Прагу. Свака од ових особа добиће за време од две године од моје смрти по једну десетину од

Тестамент Михајла И. Пупина (Архив Србије, Београд)
Michael I. Pupin's will (Archives of Serbia, Belgrade)

Pupin`s will included donations (following his death) to the students of agricultural schools in Vojvodina and money for the prizes won by the best farmers in the Kingdom of Yugoslavia. Apart from Pupin's property left to family and relatives, a considerable amount was transferred to Columbia University for further research in physics and physical chemistry.

The purpose of all of the funds established by Michael I. Pupin was improvement and development of science and culture, as well as fostering of the Serbian tradition and agriculture.

Nearing his end, the great man donated part of his library to the University Library in Belgrade, which act is well documented. In 1981, this cultural/education institution published a catalog of all the books received from Michael I. Pupin.

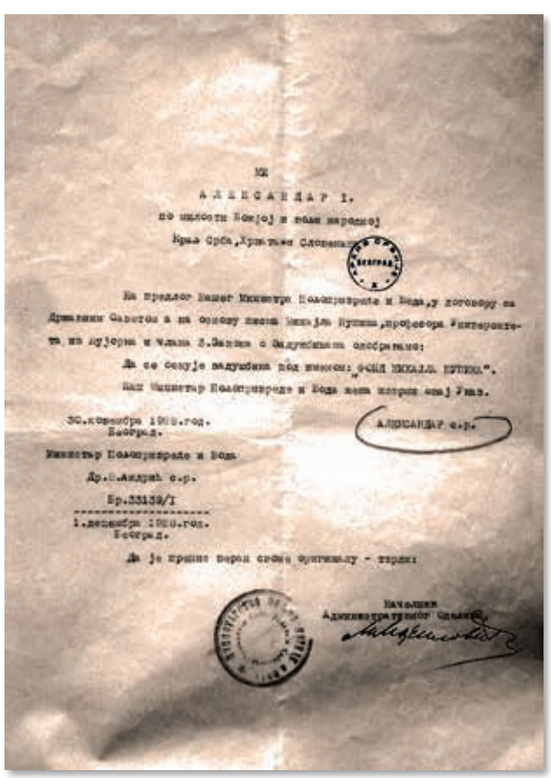
АЛЕКСАНДАР I,
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Срба, Хрвата и Словенаца

На предлог Вашег Министра Пољопривреде и Воде, у договору са Државним Саветом а на основу члана Михајла Пупина, професора Универзитета из Америке и члана 3. Закона о Задужбинама одобравамо:

Да се оснује задужбина под именом: „ФОНД МИХАЈЛА ПУПИНА".

Наш Министар Пољопривреде и Воде нека изврши овај Указ.

30. новембра 1928. год.
Београд.

АЛЕКСАНДАР с.р.

Министар Пољопривреде и Воде
Др. Е. Андрић с.р.

Бр. 33139/I
1. децембра 1928. год.
Београд.

Да је пречисти горњи препис оригиналу - тврди:

Начелник
Административног Одељења

Одобрење краља Александра I Карађорђевића за оснивање Пупинове задужбине под називом Фонд Михајла Пупина (Архив Србије, Београд)

Permit issued by King Aleksandar I Karadjordjević for the establishment of Michael Pupin Fund (Archives of Serbia, Belgrade)

Дуг према родном Идвору
Gratitude to Idvor

Колико је Михајло И. Пупин остао привржен свом родном крају и народу из којег је поникао, сведоче његова бројна доброчинства, која су у великој мери допринела духовном развоју овог народа. Многа од њих су материјализована у разним формама и подсећају нас на дела овог великог хуманисте.

To what extent Michael I. Pupin remained devoted to his homeland and ethnic background is testified by his many benefactions that contributed to the spiritual growth of the Serbian nation. Many of these have materialized in a number of forms to remind us of the contributions and achievements of the great humanist.

Свечано отварање Народног дома у Идвору
(Архив Југославије, Београд)

Inauguration of the Public Hall in Idvor (Archives of Yugoslavia, Belgrade)

Богата преписка са идворским парохом Влајком Николином уверава нас у то колико се Пупин интересовао за живот у Идвору и стално тражио начина да допринесе напретку села. У писмима које је упутио сеоском пароху током 1928. и 1929. године интересовао се за стање српске православне цркве у Идвору, тражећи информације о томе какве интервенције је неопходно извршити на цркви.

Већ 1929. је „Привреднику" наложио да издвоји 25.000 динара за поправку идворске цркве, као и да се од остатка новца позлати њен крст. Годину дана касније је црквеној општини доделио 6.000 динара за поправку црквеног торња. У писму које је 16. фебруара 1930. упутио идворском пароху Николину дат је детаљан распоред стабала кедрова, брестова и липа које је требало расадити у црквеној порти, а већ у мају исте године је у ту сврху исплатио 2.270 динара. О току радова га је извештавао идворски парох Влајко Николин.

У писму које му је послао 18. септембра 1933. Пупин се интересовао за то да ли је црквена општина била спремна да уступи део земљишта нове порте за изградњу читаонице и стана за директора мале школе, у којој би се одржавала настава о гајењу воћа, лозе и поврћа. Ти објекти би, према његовој замисли, били део Народног дома, који је намеравао да сазида сопственим средствима. У основи те замисли била је Пупинова идеја о „баштованској индустрији", односно о развоју пољопривреде у селу, према узорима које је стекао у Америци и развијеним европским земљама. Изградња Народног дома у Идвору трајала је од 1934. до 1935. године. За инвестиције и изградњу био је задужен „Привредник", а надзорник радова био је инж. Миливој Матић из Новог Сада. У писмима из септембра 1934. види се Пупиново незадовољство брзином и начином одвијања радова око Народног дома. Он је општинаре оптуживао јер нису схватили разлоге због којих је финансирао изградњу Дома, пошто је општина желела да се од истих средстава спроведе електрична струја и реши питање артеског бунара. Већ у јесен 1934. године се Пупиново здравствено стање прилично погоршало. Његова писма су бивала све ређа, а жеља за окончањем последњег његовог подухвата све већа. Народни дом у Идвору је свечано отворен без његовог оснивача.

A rich correspondence has been preserved between Pupin and Idvor's parish priest Vlajko Nikolin; it reveals the scientist's great interest for the life in the village and effort to back up its development. In 1928 and 1929, his letters contained inquiries about the local Serbian Orthodox church, particularly the necessary repair works.

As soon as in 1929, he issued an instruction to "Privrednik" for the payment of such repairs in an amount of 25,000 dinars, with the surplus money to be given for the goldplating of the cross on the church building. A year later, he gave additional 6,000 for the repairs on the belfry. In Pupin's letter to Revd. Nikolin of Feb. 16, 1930, there is a detailed layout of the cedars, elms and linden trees to be planted in the churchyard; the letter was followed with a payment of 2,270 dinars effected. The priest reported on the works carried out.

In his letter of September 18, 1933, Pupin asked if the Church Community of Idvor would be willing to give up a part of the new churchyard for the construction of a reading room and an apartment for the headmaster of a school envisaged to organize lectures about fruit, grapevine and vegetable growing. These facilities would be incorporated in the Public Hall he wanted to erect at his personal expense. The undertaking rested on Pupin's idea of a "gardening industry", that is, development of agriculture in the village guided by his experiences in America and developed European countries. The construction works on the Public Hall lasted from 1934 to 1935, with "Privrednik" in charge of the investments and works, while Eng Milivoj Matić from Novi Sad was to supervise the project in progress. In September 1934, Pupin's letters articulated his discontent with the pace and way of the works under way, plus an accusation against the local bureaucrats who, as he claimed, failed to understand the purpose and the motives for such an undertaking (they wanted to redirect the money for building electricity supply network and an artesian well). That fall, in 1934, Pupin's health condition worsened considerably. His letters became rare, and his aspiration to see the last of his projects completed was growing stronger. The Public Hall in Idvor was inaugurated lacking the presence of its founder.

Михајло И. Пупин умро је 12. марта 1935. године у њујоршкој болници.[37] Сахрањен је на гробљу Вудлон (Woodlawn) у Бронксу.

Као одличан педагог, омиљени предавач, човек великог шарма и префињених манира, Пупин је радо био виђен у најелитнијим круговима америчког друштва. Био је заљубљен у уметност, песму и друштвени живот у најширем смислу. По својој животној филозофији разликовао се од многих научника тог времена. Лако је успостављао комуникацију јер је говорио енглески, француски и немачки језик. Грчку и латинску књижевност читао је у оригиналу. Подједнако га је занимала математика, историја и књижевност. Волео је Шекспира и Његоша, те је често говорио њихове стихове. Био је човек кога су сви волели и коме су се дивили.

Пупинова неисцрпна енергија и снага почела је да јењава у осмој деценији живота. Делимична одузетост ногу се пред крај живота погоршала до те мере да више није могао ходати. Његов ученик Исидор Раби је рекао:

Имао је изузетну енергију, а када су му, под старе дане, отказале ноге, на Колумбија колеџу, у зиду, пробили су посебна врата за њега, јер је Пупин захтевао да му се омогући да у колицима долази да држи предавања и да ради у лабораторији. Прилазио је младежи, и уопште свету, на позитиван начин и они су њему долазили.[38]

Ако прихватимо Пупинову мисао да ништа човека не чини толико срећним као његово поштено уверење да је учинио све што је могао, улажући у свој рад своје најбоље способности, онда можемо бити сасвим сигурни у то да је Михајло И. Пупин био изузетно срећан човек.

Опело и почасна стража поред Пупиновог одра у Катедрали Св. Јована Богослова (St. John the Divine), у Њујорку (Музеј Војводине, инв. бр. 3808)

Funeral requiem and the honor guard by Pupin's casket in New York's Cathedral of St. John the Divine (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3808)

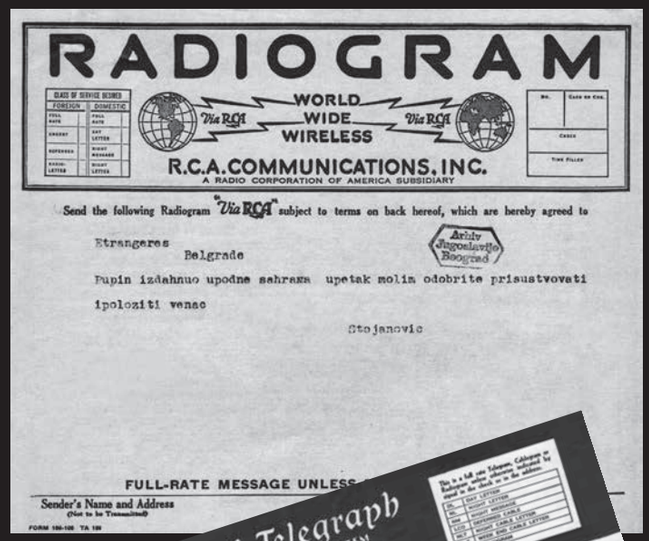

RADIOGRAM

WORLD WIDE WIRELESS

R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.
A RADIO CORPORATION OF AMERICA SUBSIDIARY

Send the following Radiogram "Via RCA" subject to terms on back hereof, which are hereby agreed to

Etrangeres
Belgrade

Pupin izdahnuo upodne sahrana upetak molim odobrite prisustvovati ipoloziti venac

Stojanovic

FULL-RATE MESSAGE UNLESS

Sender's Name and Address

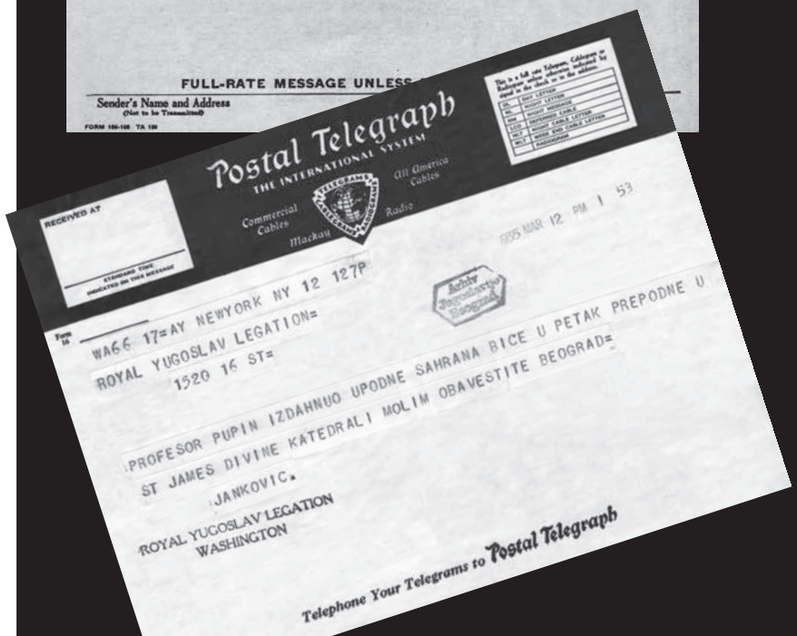

Postal Telegraph
THE INTERNATIONAL SYSTEM

RECEIVED AT

WA66 17=AY NEWYORK NY 12 127P
ROYAL YUGOSLAV LEGATION=
1520 16 ST=

PROFESOR PUPIN IZDAHNUO UPODNE SAHRANA BICE U PETAK PREPODNE U ST JAMES DIVINE KATEDRALI MOLIM OBAVESTITE BEOGRAD=

JANKOVIC=

ROYAL YUGOSLAV LEGATION
WASHINGTON

Telephone Your Telegrams to Postal Telegraph

Телеграми поводом Пупинове смрти (Архив Југославије, Београд)

Telegrams following Pupin's death (Archives of Yugoslavia, Belgrade)

Michael I. Pupin passed away on March 12, 1935 in a New York hospital.[37] His burial took place at the Woodlawn Cemetery in Bronx.

As an outstanding educator, favorite lecturer, a man of great personal charm and refined manners, Pupin was a welcome figure in the American elite circles. He was very fond of art, poetry and broad socializing. In terms of personal life philosophy, he differed enormously from his fellow scientists of the day. It was with easiness that he communicated with others, for he spoke English, French and German. Pupin read Greek and Latin literature in original. His interest was equally divided between mathematics, history and literature. Shakespeare and Njegoš were his favorite authors: he would often recite their verses. Shortly, he was a man everyone was fond of, and admired by all.

Pupin's inexhaustive energy and vigor began to fade in the eighth decade of his life. The partial paralyisis that affected his legs worsened toward the end of his life to the extent which made him incapable of walking. His onetime student Isidor Rabi said of that:

He had an exceptional energy, and when, in his old age, his legs betrayed him, a special door was made for him in a wall of Columbia College, for Pupin demanded that he should be enabled to keep coming to hold his lectures and work in the lab. His approach to young people, and, generally, to the world was a positive one and they maintained their attendance.[38]

If we agree with Pupin's claim that nothing makes one so happy as his honest belief that he did all he could by investing in his work the best of his abilities, we can be absolutely sure that Michael I. Pupin was an extraordinarily happy man.

Михајло И. Пупин је сахрањен 15. 03. 1935. У име југословенске владе говор је одржао др Божидар Стојановић, отправник послова Југословенског посланства у Вашингтону и свештеник Живојин Ристановић, секретар Српске епархије у Северној Америци.

Michael I. Pupin's funeral took place on March 15, 1935. On behalf of Yugoslavia's Government, eulogies were delivered by Dr. Božidar Stojanović, Acting Minister of the Yugoslav Legation to Washington, D.C., and Revd. Živojin Ristanović, Secretary of the Serbian Diocese in North America.

Dr. PUPIN INSPIRED

ASSING OF RENOWNED SCIENTIST RECALLS HOW HE CHAMPIONED WIRELESS

RADIO lost one of its most faithful champions in the passing of Dr. Michael Idvorsky Pupin in his seventy-seventh year. A review of his life stirred many memories among the wireless pioneers who often turned to Professor Pupin for guidance and to see what he thought of their newfangled ideas.

In his laboratory at Columbia University he encouraged amateurs in wireless and pointed out to them the vast possibilities for invention in the realm of "the ether." It was under Pupin tutelage that Major Edwin H. Armstrong and other noted radio experimenters of this day found encouragement. He taught them to observe the simple things in science that frequently proved to be the key to discovery.

Marconi Was Encouraged

It was Professor Pupin who gave Guglielmo Marconi encouragement when the world laughed at the idea of signaling through space without wires; when the citizenry of the world scoffed at the first transatlantic signal. Pupin's voice was a light in the darkness.

Marconi never forgot Pupin's explanation that the faintness of his first transoceanic signal had nothing to do with it; distance was being overcome and space annihilated. Never did Pupin, himelf an ardent pioneer in electromagnetic waves, miss an opportunity to glorify Marconi. He sensed the significance of Marconi's achievements instantly, even when other men of science were skeptical.

When Marconi came to New York in 1927 to lecture on his short-wave directive beam, Dr. Pupin presided at the Institute of Radio Engineers meeting and introduced the distinguished Italian inventor.

"Marconi, we love," said Dr. Pupin; "we have come not so much to hear what you have to say but to see your boyish smile."

And Marconi walked across the stage and smilingly shook hands with the renowned physicist while the crowd stood and applauded both men.

Dr. Pupin once compared Senatore Marconi to Napoleon, Bismarck and other soldierly figures; the former, Pupin explained, had established an empire in the emptiness of space which would pulse forever to bear his name. Marconi created to conquer. His work would live after him. Napoleon destroyed to conquer, and lived to see

He Supported Armstrong

Dr. Pupin was a staunch supporter of Ma Edwin H. Armstrong in his long court batt over the invention of the famous feedback regenerative circuit. When the Supreme Co of the United States in 1934 upheld Dr. Lee Forest as the inventor, Dr. Pupin clung naciously to his faith in his former pupil, Ar strong. He wondered if it were not time have a national scientific tribunal of patent peals, expertly versed in science and techni matters, settle such disputes among invento Dr. Pupin saw more than points of law in issue. He recalled that "no essayists have e proved that the great Court of Cardinals wh tried Galileo had justly condemned that gr scientist."

His Influence on Students

It is a great privilege to have studied un one of the masters," said Major Edwin H. Ar strong. "It is a greater privilege to have beg such relationship in undergraduate days to ha continued it for more than twenty years.

"When in 1912, as a senior student at C lumbia University, my acquaintance with Prof sor Pupin began, his contribution to the signal arts of the loading coil, of electrical tuning a of the electrolytic detector had been recogni in this country and abroad.

"But what the world can never know is source of inspiration which he was to those w worked around him. Only those of his pu who have traveled that disheartening road wh it is the destiny of all those who engage in search to travel can ever know the light of spiration he cast upon the way. He made easier for them to follow. His ability to clearly the fundamentals of a problem, his co age in facing great difficulties, his painstak attention to detail to overcome them and utter refusal to admit defeat in the face of peated failure furnished an example which co not fail to stimulate the energy and imaginat of those about him."

Dr. Jewett's Tribute

"Professor Pupin was like a many-faced je destined to be admired from whatever angl was viewed," said Frank B. Jewett, presid of the Bell Telephone Laboratories. "As a re we, and particularly we who were his co-work in the field of science he so enriched, came hold for him an esteem which was a compo

Један од новинских написа о Михајлу И. Пупину поводом његове смрти
One of the newspaper articles about Michael I. Pupin on the occasion of his death

Сахрана Михајла И. Пупина (Музеј Војводине, инв. бр. 3809)
Funeral ceremony for M. I. Pupin (Museum of Vojvodina, Inv. No. 3809)

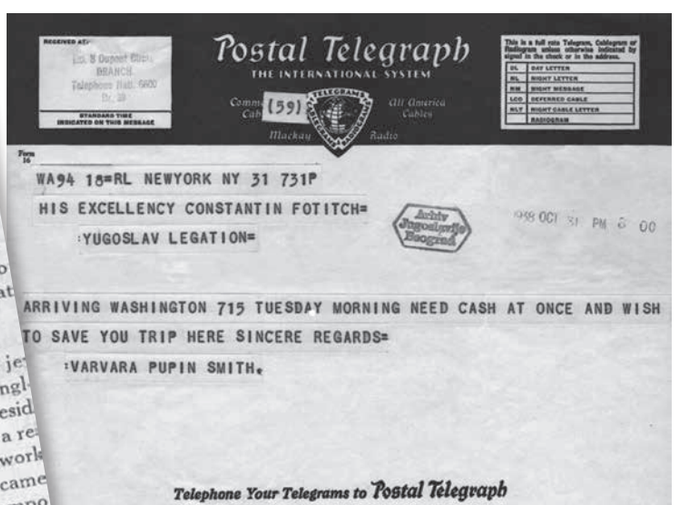

Postal Telegraph
THE INTERNATIONAL SYSTEM
Mackay Radio

WA94 18=RL NEWYORK NY 31 731P
HIS EXCELLENCY CONSTANTIN FOTITCH=
:YUGOSLAV LEGATION=

ARRIVING WASHINGTON 715 TUESDAY MORNING NEED CASH AT ONCE AND WISH
TO SAVE YOU TRIP HERE SINCERE REGARDS=
:VARVARA PUPIN SMITH.

Telephone Your Telegrams to Postal Telegraph

Телеграм Варваре Пупин Смит Посланству Југославије у Вашингтону
Varvara Pupin Smith's cable to the Yugoslav Legation in Washington, D.C.

Венац који је престолонаследник Петар Карађорђевић послао поводом смрти Михајла И. Пупина (Архив Југославије, Београд)

Wreath sent by Crown Prince Petar Karadjordjević on the occasion of Michael I. Pupin's decease (Archives of Yugoslavia, Belgrade)

ПРИЗНАЊА И ПОЧАСТИ
HONORS AND TRIBUTES

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Дело Михајла Пупина верификовано је многим почасним звањима и медаљама, које је добио за живота и постхумно. Он је био члан и председник многих научних институција. На најеминентнијим универзитетима су му додељивани докторати и почасни докторати.

Председавање институцијама

- Институт радио-инжењера (САД), 1917
- Амерички институт инжењера електротехнике, 1925–1926
- Америчко удружење за унапређење науке
- Њујоршка академија наука
- Инжењерска фондација (САД)
- Њујоршки универзитетски клуб

Чланство

- Национална академија наука САД (једини Србин)
- Америчко математичко друштво
- Америчко филозофско друштво
- Америчко друштво физичара
- Српска краљевска академија (дописни члан)
- Амерички институт инжењера електротехнике (почасни члан)
- Немачко електричарско друштво (почасни члан)

Michael Pupin's achievements have been verified by many honors and medals he won both in his lifetime and posthumously. He was member and/or president of numerous scientific institutions, and the most eminent universities awarded him full or honorary doctorates.

Presidential posts at institutions

- Institute of Radio Engineers (IRE)
- American Institute of Electrical Engineers (AIEE)
- American Association for the Advancement of Science
- New York Academy of Sciences
- Engineering Foundation (U.S.A.)
- New York University Club

Memberships

- National Academy of Sciences (U.S.A.; the only Serb)
- American Mathematical Society
- American Philosophical Society
- American Physical Society
- Serbian Royal Academy (corresponding member)
- American Institute of Electrical Engineers (honorary)
- German Electrical Society (honorary)

Доделу Медаље „Џозеф Пулицер“, по жељи оснивача чије име носи, реализује Колумбија универзитет. Пупину је уручена 1924. године за аутобиографско дело From Immigrant to Inventor.

Joseph Pulitzer Medal is administered by Columbia University, in compliance with the founder's request. Pupin was awarded it in 1924, for his autobiography From Immigrant to Inventor.

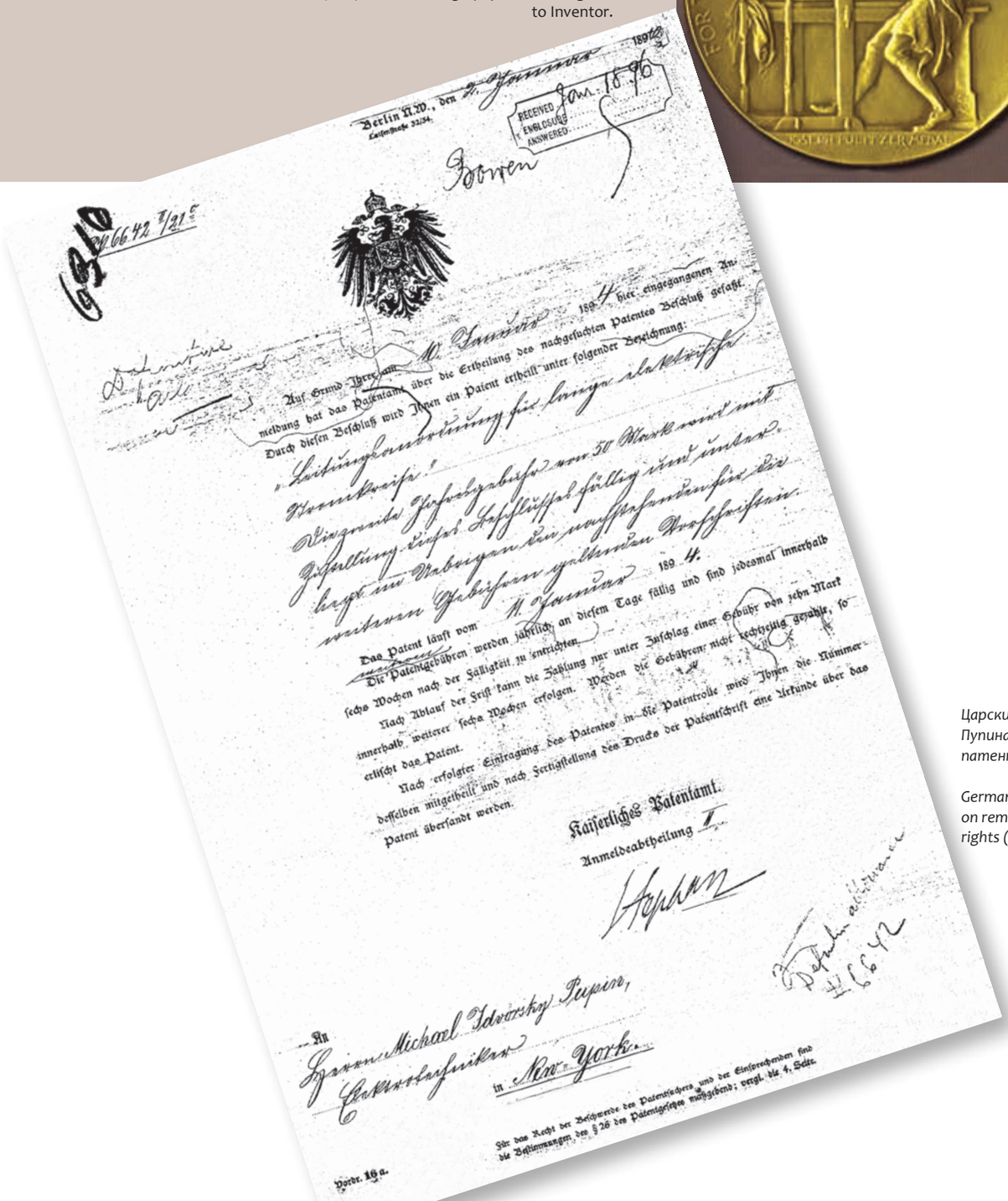

Berlin N.W., den 2. Januar 1896

RECEIVED Jan. 16. 96
ENCLOSURE
ANSWERED

Herrn

G 910

Auf Grund Ihrer am 11. Januar 1894 hier eingegangenen Anmeldung hat das Patentamt über die Ertheilung des nachgesuchten Patentes Beschluß gefaßt.

Durch diesen Beschluß wird Ihnen ein Patent ertheilt unter folgender Bezeichnung:

„Leitungsunterbrechung für lange elektrische Stromkreise."

Das Patent läuft vom 11. Januar 1894.

Die Patentgebühren werden jährlich an diesem Tage fällig und sind jedesmal innerhalb sechs Wochen nach der Fälligkeit zu entrichten.

Nach Ablauf der Frist kann die Zahlung nur unter Zuschlag einer Gebühr von zehn Mark innerhalb weiterer sechs Wochen erfolgen. Werden die Gebühren nicht rechtzeitig gezahlt, so erlischt das Patent.

Nach erfolgter Eintragung des Patentes in die Patentrolle wird Ihnen die Nummer desselben mitgetheilt und nach Fertigstellung des Drucks der Patentschrift eine Urkunde über das Patent übersandt werden.

Kaiserliches Patentamt.

Anmeldeabtheilung I.

An
Herrn Michael Idvorsky Pupin,
Ingenieur
in New-York.

Für das Recht der Beschwerde des Patentsuchers und der Einsprechenden sind die Bestimmungen des § 26 des Patentgesetzes maßgebend; vergl. Bl. 4, Seite.

Vorder. 18 a.

Царски патентни биро Немачке извештава Пупина о исплати надокнаде за откупљена патентна права (1896)

Germany's Imperial Patent Office informs Pupin on remuneration payment for transfer of patent rights (1896)

Докторати

- Колумбија универзитет (1904)
- Универзитет „Џонс Хопкинс“ (почасни 1915)
- Универзитет у Принстону (1924)
- Универзитет у Њујорку (почасни 1924)
- Миленбергов колеџ (почасни, 1924)
- Кејсова школа примењених наука (1925)
- Универзитет „Џорџ Вашингтон“ (1925)
- Јунион колеџ (1925)
- Колеџ у Маријети (почасни 1926)
- Калифорнијски универзитет (почасни 1926)
- Ратгерсов универзитет (1926)
- Делавер универзитет (почасни 1926)
- Кењонов колеџ (почасни 1926)
- Браунов универзитет (1927)
- Универзитет у Рочестеру (1927)
- Колеџ у Мидлберију (почасни, 1928)
- Универзитет у Београду (почасни, 1929)
- Чешки технички универзитет у Прагу (1929)

Doctoral titles

- Columbia University, 1904
- Johns Hopkins University, 1915 (honorary)
- Princeton Unvesity, 1924
- New York University, 1924 (honorary)
- Muhlenberg College, 1924 (honorary)
- Case School of Applied Science, 1925
- George Washington University, 1925
- Union College, 1925
- Marietta College, 1926 (honorary)
- University of California, 1926 (honorary)
- Rutgers University, 1926
- Delaware University, 1926 (honorary)
- Kenyon College, 1926 (honorary)
- Brown University, 1927
- Rochester University, 1927
- Middlebury College, 1928 (honorary)
- Belgrade University, 1929 (honorary)
- Czech Technical University in Prague, 1929

Новчаница са Пупиновим ликом на аверсу, у номиналној вредности од 50.000.000 (педесет милиона) динара, издата у години катастрофалне хиперинфлације у Савезној Републици Југославији (1993); реверс приказује зграду старе Телефонске централе у Београду.

Banknote with Pupin's portrait on its obverse, with denomination of 50.000,000 (fifty million) dinars, issued in 1993, the year of disastrous hyperinflation in the Federal Republic of Yugoslavia; the reverse shows the old Telephone Exchange Bldg in Belgrade.

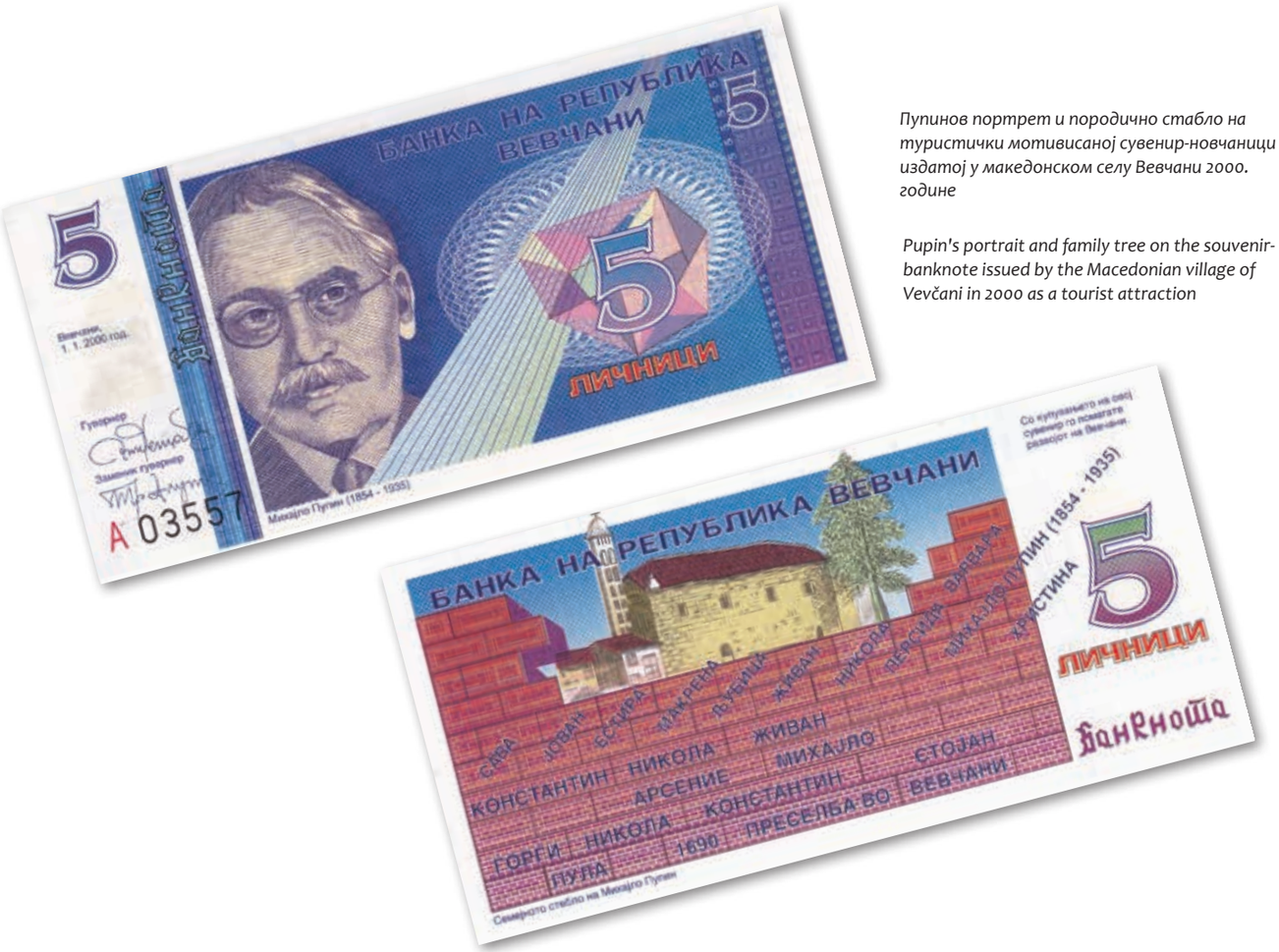

Пупинов портрет и породично стабло на туристички мотивисаној сувенир-новчаници издатој у македонском селу Вевчани 2000. године

Pupin's portrait and family tree on the souvenir-banknote issued by the Macedonian village of Vevčani in 2000 as a tourist attraction

Одликовања

- *Медаља Елиота Кресона*, Френклинов институт, 1905.
- *Хербертова награда*, Француска академија, 1916.
- *Едисонова медаља*, Амерички институт инжењера електротехнике, 1920.
- *Медаља части,* Институт радио-инжењера (САД), 1924.
- *Златна медаља,* Института друштвених наука, 1924.
- *Вашингтонова награда* Западног инжењерског друштва 1928.
- *Бели лав, орден првог реда*, Чехословачка (највише одликовање ове државе, 1928)
- *Бели орао, орден првог реда*, Краљевина Југославија, 1929.
- *Медаља Џона Фрица*, Америчка асоцијација инжењерских друштава 1932.

Decorations

- *Elliott Cresson Medal,* Franklin Institute, 1905
- *Herbert Prix*, French Academy of Sciences, 1916
- *Edison medal*, American Institute of Electrical Engineers, 1920
- *Medal of Honor*, Institute of Radio Engineering, 1924
- *Gold Medal*, Institute of Social Sciences, 1924
- *Washington Award*, Western Society of Engineers, 1928
- *Order of the White Lion*, first degree, Czechoslovakia (highest state order, 1928)
- *Order of the White Eagle*, first degree, Kingdom of Yugoslavia (1929)
- *John Fritz Medal*, American Association of Engineering Societies, 1932

Пупин као члан претходнице НАСА
Pupin as member of NASA's forerunner

НАСА – Национална администрација за аеронаутику и простор основана је у САД 1958. године, а претеча јој је био Национални саветодавни одбор за аеронаутику (1. март 1915 – 1. октобар 1958), чији је Михајло Пупин био члан од оснивања до 1922, када се повукао са функције. У оквиру овог тела, Пупин је током Првог светског рата председавао Поткомитетом за ваздухопловне комуникације.

NASA – The National Aeronautics and Space Administration was established in the U.S.A. in 1958. Its forerunner was the National Advisory Committee for Aeronautics (March 3, 1915–October 1, 1958), of which Michael Pupin was a member from the very foundation until personal resignation in 1922. Within this body, Pupin chaired the Sub-committee on Aircraft Communication during World War I.

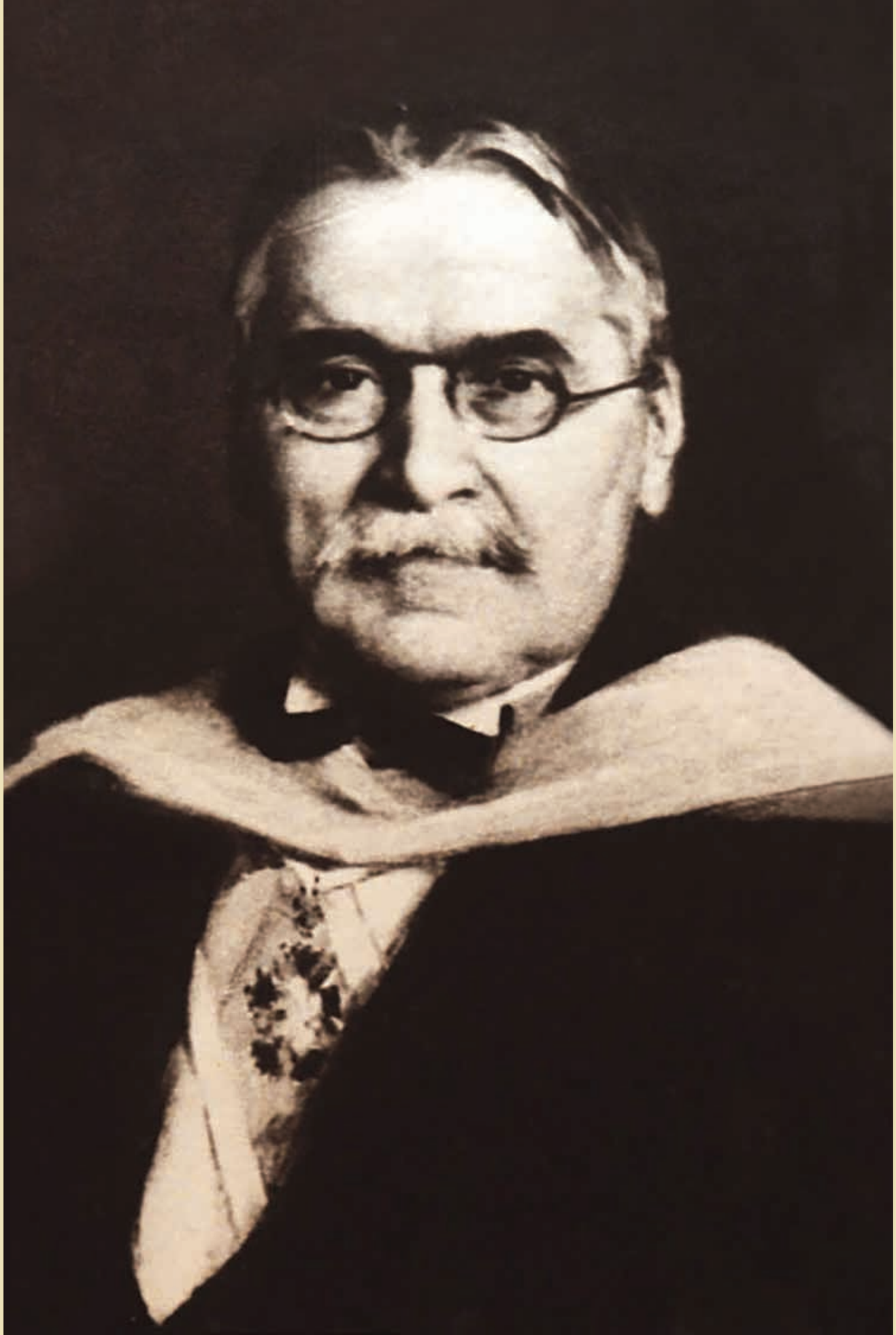

ПУПИН У ОЧИМА САВРЕМЕНИКА

PUPIN AS SEEN BY HIS CONTEMPORARIES

МИХАЈЛО И. ПУПИН • MICHAEL I. PUPIN

Због изузетно богате биографије и значајних научних достигнућа којима је задужио човечанство, као и његове комплексне личности, многи научници су проучавали живот и дело Михајла И. Пупина. То им је омогућио богат архивски материјал, који се чува у појединим институцијама у САД (Колумбија универзитету у Њујорку, Националном архиву у Вашингтону итд.), али и у многим значајним културним установама у нашој земљи: Српској академији наука и уметности у Београду, Историјском архиву Србије у Београду, Архиву Југославије у Београду, Универзитетској библиотеци у Београду, Матици српској у Новом Саду, Музеју Војводине у Новом Саду, Православној црквеној општини у Идвору и др.

Желећи да одржи што приснију везу са отаџбином, како из емотивних разлога, тако и због ефикаснијег реаговања на поједина актуелна друштвено-политичка збивања на овом простору, Пупин је водио веома богату кореспонденцију са многим њеним истакнутим личностима: Николом Пашићем, др Антом Трумбићем, Стојаном Протићем, др Миленком Веснићем, Петром Пламенцем, Миланом Прибићевићем, владиком Николајем Велимировићем, Урошем Предићем, Пајом Јовановићем, Лазом Костићем, Јованом Јовановићем Змајем, Милошем Црњанским и другим. Мање позната личност са којом је Пупин водио дугу преписку био је Стјепан Роца, професор историје из Сплита и велики поштовалац Пупиновог дела. Захваљујући њему је сачуван велики део архивског и документарног материјала у вези са Пупиновим радом, који се данас налази у Музеју Војводине у Новом Саду.

Due to his extraordinarily rich biography and outstanding scientific achievements for the benefit of humanity, as well as his intricate personality, Michael I. Pupin attracted the attention of numerous men of science who studied his life and work. This has been possible owing to abundant archival materials kept at a number of institutions in the U.S.A. (Columbia University in New York; National Archives in Washington, D.C.) and Serbia. The latter include: Serbian Academy of Sciences and Arts, Historical Archives of Serbia, Archives of Yugoslavia, University Library (all in Belgrade); Matica Srpska and Museum of Vojvodina in Novi Sad; Orthodox Church Community in Idvor etc.

In order to maintain as close relations with his homeland as possible – both for emotional reasons and for efficient response to the current socio-political developments there – Pupin exchanged noteworthy letters with numerous distinguished figures: Nikola Pašić, Dr. Ante Trumbić, Stojan Protić, Dr. Milenko Vesnić, Petar Plamenac, Milan Pribićević, Bishop Nikolaj Velimirović, Uroš Predić, Paja Jovanović, Laza Kostić, Jovan Jovanović Zmaj, Miloš Crnjanski and others. Less known among these men, one with whom Pupin maintained lasting correspondence, was Stjepan Roca, history teacher in Split, who greatly admired Pupin's achievements. It is owing to this man that a large portion of archival/documentary material regarding Pupin's work has been preserved, and it is now kept at the Museum of Vojvodina in Novi Sad.

Зграда Матице српске у Новом Саду
Matica Srpska Bldg in Novi Sad

Међу значајним документима из музејске збирке налази се пет писама која сведоче о дугом пријатељству између Пупина и Роце, али и о томе како је поменути материјал доспео у Музеј. О томе говори и писмо које је градоначелник Панчева упутио Роци 5. децембра 1933. саопштивши му да је прикупио фотографије: *школа коју је похађао Пупин, један поглед на банатски пашњак са говедима и чобаном, панчевачко пристаниште.*[39]

Колико је Пупин бринуо о васпитању југословенске омладине, познато нам је из више извора. Он је пратио сва културна збивања, различите манифестације, издавачку делатност у нашој земљи и настојао да књиге које су значајне за васпитање омладине стигну у наше школе. Потврду за то налазимо у његовом писму упућеном Роци 17. септембра 1933. године. Сазнавши да је Роца објавио књигу *Узори радиности и човештва* написао му је:

Молим Вас да ми у најкраћем времену пошаљете штампану књигу. На сваки ћу се начин решити да се претплатим на већи број те књиге, и да је пошљем као мој поклон разним школама у Југославији.[40]

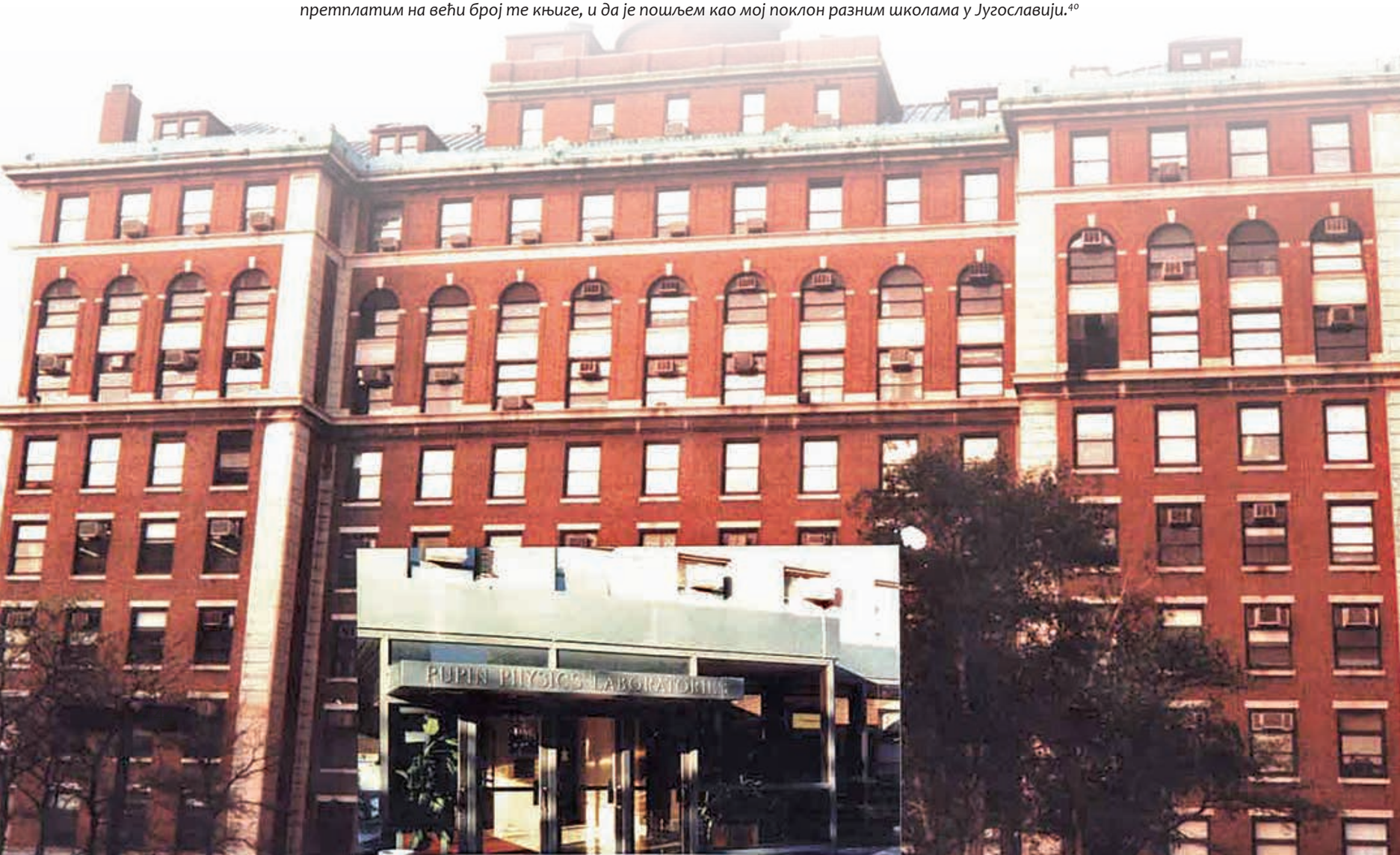

The last-mentioned documents from the museological collection include five letters that testify to the long-lasting friendship between Pupin and Roca, as well as the way in which the material came to be deposited at the Museum of Vojvodina. Part of the material is the letter sent by Mayor of Pančevo to Roca on December 5, 1933 with the information that he had collected some photos: *of the school attended by Pupin, a scene of a Banat pasture with cattle and a herdsman, the wharfage in Pančevo.*[39]

Various sources reveal Pupin's great concern for the education and upbringing of Serbian youth. He kept informed on all cultural developments and events, with special interest in the publishing industry in Serbia/Yugoslavia, taking care that important editions relevant for bringing up young people reach schools. His letter to Roca of September 17, 1933 speaks in support of this; having learned of Roca's newly-published book *The Examples of Diligence and Humaneness* (*Uzori radinosti i čoveštva*), Pupin wrote to him:

Please send me the printed book as soon as possible. I shall by all means make up my mind to subscribe to a large number of copies and send them out as my gift to various schools in Yugoslavia.[40]

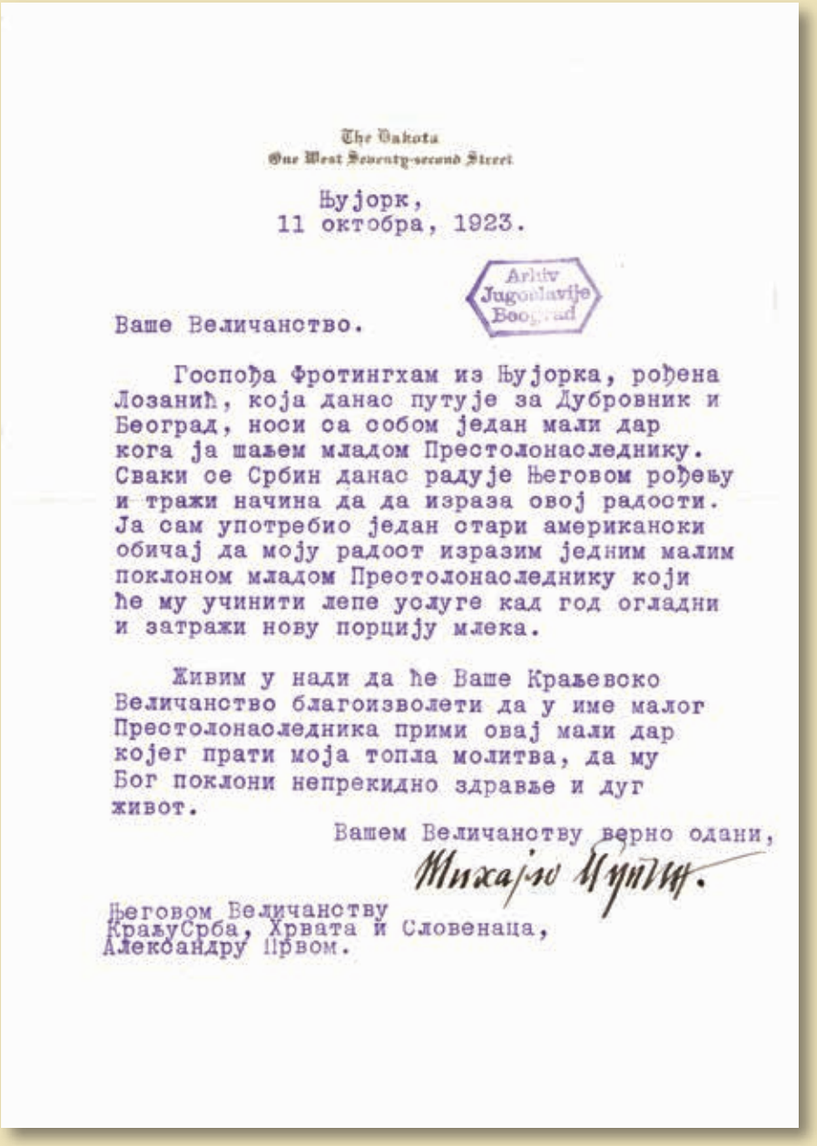

The Dakota
One West Seventy-second Street

Њујорк,
11 октобра, 1923.

Arhiv Jugoslavije Beograd

Ваше Величанство.

Госпођа Фротингхам из Њујорка, рођена Лозанић, која данас путује за Дубровник и Београд, носи са собом један мали дар кога ја шаљем младом Престолонаследнику. Сваки се Србин данас радује Његовом рођењу и тражи начина да да израза овој радости. Ја сам употребио један стари американски обичај да моју радост изразим једним малим поклоном младом Престолонаследнику који ће му учинити лепе услуге кад год огладни и затражи нову порцију млека.

Живим у нади да ће Ваше Краљевско Величанство благоизволети да у име малог Престолонаследника прими овај мали дар којег прати моја топла молитва, да му Бог поклони непрекидно здравље и дуг живот.

Вашем Величанству верно одани,
Михајло Пупин.

Његовом Величанству
КраљуСрба, Хрвата и Словенаца,
Александру Првом.

Писмо које је Пупин упутио краљу Александру I Карађорђевићу поводом рођења престолонаследника (Архив Југославије, Београд)

Letter written by Pupin to King Aleksandar I Karadjordjević on the occasion of the birth of Crown Prince (Archives of Yugoslavia, Belgrade)

Зграда Физичке лабораторије на Колумбија универзитету, која носи име Михајла И. Пупина

Building housing the Physics Laboratory of Columbia University, named after Michael I. Pupin

Пупинова родбина у Идвору
Pupin's relatives in Idvor

У писму упућеном 18. децембра 1934. године Стјепану Роци Пупин је овако писао о својој аутобиографији:

Засебном поштом шаљем Вам кратко издање моје аутобиографије које је мој издавач издао за американску младеж у основним школама. Та је аутобиографија постала популарна овде у Америци и ја сам данас увршten међу „standard authors". А то значи да ће се моја књига увек читати као једно класично дело. Намера ми је да је пошаљем као Божићни поклон Краљу Петру Другом, и Кнезу Александру[41]*, јер кад по американском мишљењу ова књига служи за узор америчкој младежи, онда ће она на сваки начин служити за узор и југословенској младежи...*[42]

О изградњи Пупиновог Народног дома у Идвору много је писано, о чему говоре и његова писма упућена „Привреднику", Српској православној црквеној општини у Идвору и инж. Миливоју Матићу из Новог Сада. У њима Пупин образлаже зашто је неопходан један такав објекат, а као основни разлог наводи општи културни развој села, посебно развој „вођарско-баштованске индустрије". О овој идеји писао је и Стјепану Роци 4. априла 1934. Део тог писма гласи:

Ја нарочито желим да се Ви упознате са мојим чланком о баштованској индустрији и са мојом намером да почнем рад у моме родном месту, Идвору, у правцу развијања баштованске индустрије у Југославији. У ту сврху ја подижем у моме родном месту Народни дом, који треба да постане први центар овог рада. Ако се Ви заинтересујете за подизање баштованске индустрије у Југославији, било би добро да о овој ствари проговорите неколико речи у Вашим јавним предавањима. На тај начин Ви би постали први апостол нове вере која намерава да баштованском индустријом подигне благостање југословенских народа.[43]

Пупинова родбина у Идвору
Pupin's relatives in Idvor

In his letter to Stjepan Roca of December 18, 1934, Pupin wrote the following passage about his autobiography:

By separate mail I am sending you a concise edition of my autobiography my Publisher has produced for the young Americans attending primary schools. This autobiography has become popular here in America and I have been ranked among 'standard authors'. Which means that my book will permanently be read as a classic. It is my intent to send it as a Christmas present to King Peter the Second, and to Prince Aleksandar[41]*, for – the book serving as an ideal to young Americans – it will by all means be of use as an ideal to young Yugoslavians as well…* [42]

Much has been written about Pupin's Public Hall in Idvor, as can be seen from his letters to the "Privrednik" Fund, Serbian Orthodox Community in Idvor, and Eng Milivoj Matić from Novi Sad. Therein, Pupin keeps explaining the purposefulness of such a building, with basic reason lying in, as he said, the general cultural growth of the village, especially its "fruit-and-vegetable industry". Stjepan Roca, too, was written to about this idea; part of this letter dated April 4, 1934 reads:

I particularly want you to get familiar with my article about vegetable industry and with my intention to start such an enterprise in my birthplace, Idvor, for the purpose of developing gardening industry in Yugoslavia. For that purpose, I am building a Public Hall in my native town, which should become the first center of this kind of enterprise. Provided you show some interest in building gardening industry in Yugoslavia, it would be nice to say a few words about the subject in your public lectures. In that way, you would become the first of the apostles of a new faith intended for raising the welfare of Yugoslavian peoples through gardening industry.[43]

Обновљена Пупинова родна кућа у Идвору
Reconstructed Pupin's native house at Idvor

Верни старим обичајима Срба, у дугим зимским вечерима Идворци су одржавали своја посела. Као дечак ја сам био на многима од њих у кући свог оца. Старији људи би поседали око топле пећи на клупи направљеној од истог материјала као и сама пећ, обично од меких цигала, омалтерисана и окречена. Људи су пушили и разговарали, а изгледали су као сенатори, самозвани чувари све мудрости у Идвору.

Пупин, *Са пашњака до научењака*

Faithful to the old customs of the Serb race, the people of Idvor held during the long winter evenings their neighborhood gatherings, and as a boy I attended many of them at my father's house. The older men would sit around the warm stove on a bench which was a part of the stove and made of the same material, usually soft brick plastered over and whitewashed. They smoked and talked and looked like old senators, self-appointed guardians of all the wisdom of Idvor.

Pupin, *From Immigrant to Inventor*

Обновљена Пупинова родна кућа у Идвору
Reconstructed Pupin's native house at Idvor

Детаљ са изложбе у Идвору
A detail from Idvor exhibition

Након Пупинове смрти, Стјепан Роца је наставио преписку са његовим секретаром, инж. Јованом Кајгановићем. Једно од тих писама, датирано на 28. мај 1935, чува се у Музеју Војводине. Пупинов секретар пише:

Одма после његове (Пупинове, прим. Љ. О.) *смрти, његова кћи и зет потпуно су узели под контролу све његове ствари па и кореспоненцију и књиге којима ја немам приступа. Тако сам сад остао без рада и зараде и без података о покојнику које би желео да имам ради информација о њему које се од мене траже са много страна...*
Послао сам Вам две фотографије са његовог спровода. Фотографисање није уопште било дозвољено на том спроводу. Неке су слике узете крадом од којих сам имао само две фотографије које Вам шаљем. Такође Вам шаљем неколико исечака из разних новина, које сте желели да видите.[44]

Две фотографије са сахране, као и новински чланци које помиње Јован Кајгановић се, такође, налазе у Музеју Војводине у Новом Саду.

Кроз призму штампе која је доспела из Америке, појединих југословенских листова и других записа које су оставили истакнути културни и јавни радници и научници, његови савременици из Америке и тадашње Југославије покушаћемо да сагледамо личност Михајла И. Пупина.

Михајло И. Пупин, др Пиграм (први слева), научникова ћерка Варвара (друга слева), Варварин муж (трећи слева) и Пупинов секретар Јован Кајгановић (са псом)
(Музеј Војводине, инв. бр. 2398)

Michael I. Pupin with (left to right) Dr. George B. Pegram, his daughter Varvara, Varvara's husband, and (with the dog) Pupin's secretary Jovan Kayganovich
(Museum of Vojvodina, Inv. No. 2398)

ПУПИНУ

— Приликом седамдесете —

Дошло је чедно из Идвора дете
У Метрополи — Граду свијех раса:
Без опанака — виле му се пете;
Нема ни струке, ни гуња, ни паса.

Ал има духа, прегнућа и моћи,
Јури ко вихор узвишеној мети;
У безброј бурних и бесаних ноћи,
Његов геније васионом лети...

Корача млад орин кроз вртлог
живота
Орловске очи управио сунцу;
Преко паклених мука и Голгота,
Смјело се центра бесмртном
врхунцу.

Носе га виле у небеске сфере,
Високо изнад мноштва милиона,
У бесконачност, где се дуси вере,
Млијечном стазом — до
божанског трона ..

Сјатиле се чете пигмеја и ћифта
И прљав језик плазе на идола,
Док он гигантски ко млади Бог
хита
Бесмртној слави, бесмртног
престола.

То бијаше Пупин — горостас
Нације,
Херој, што с небом и мудвама
прича,
Стваралац, умник, да му равног
није.
Живио нам дуго, наш Велики
Чича!

Здраво да си од Идвора Бане,
Дични сине, дичнога Баната,
У научне борбе и мегдане
Зар је било већега гиганта?...
Загреб, 1929. г.

Проф. Михајло И. Пупин.

Мићун М. Пашићевић.

„Српско Косово"
– Скопље –
- 1929 -

Исечак из југословенског листа који је излазио у Америци
Cutting from a Yugoslav newsletter published in the United States

In the aftermath of Pupin's death, Stjepan Roca kept correspondence with the scientist's secretary, Eng Jovan Kajganović/Kayganovich. One of the letters, dated May 28, 1935, is deposited at the Museum of Vojvodina. Pupin's secretary wrote:

Immediately after his [Pupin's] *death, his daughter and son-in-law have taken control over all of his belongings, including correspondence and books, to which I have no access. Thus, I have now been left without my job and earnings and without some data about the deceased which I would gladly have in order to provide information about him which are currently asked from me by many...*
I'm sending to you two photographs from his funeral. Taking photos at the funeral was not allowed at all. Some pictures were taken in secret, and of these I got only the two photos I'm sending to you. I am also sending several cuttings from various newspapers which you wished to see.[44]

Two photographs from the funeral, as well as the newspaper articles referred to by Jovan Kajganović, are also deposited at the Museum of Vojvodina in Novi Sad.

With an insight into the American press, some Yugoslav newspapers and other testimonies left by prominent figures of America's and Yugoslavia's public, cultural and scientific life who were Michael I. Pupin's contemporaries, here follows an attempt to depict the great man's personality.

SERBIAN DAILY

Owned and published every day except Sundays and Holidays
by Bozo Rankovich

Place of Business and the Address of the Proprietor:
417 LAFAYETTE STREET NEW YORK, N. Y.

SUBSCRIPTION RATES:
United States of America:
per year ..... $ 4.00
6 Months ..... $ 2.00
Canada, Mexico, Europe and
City of New York .... $ 6.00
6 Months ..... $ 3.00

ПРЕТПЛАТА:
за Сједињене Државе:
за целу годину ..... $ 4.00
за пола године ..... $ 2.00
за Канаду, Мексико, Европу и
град Њујорк ..... $ 6.00
за пола године ..... $ 3.00

Све што се тиче Српског Дневника, као: претплата, дописи, шема, ранти, обавештења и друго, треба слати на:
SRPSKI DNEVNIK
417 LAFAYETTE STREET NEW YORK, N. Y.

Телефон: Спринг 6883. Telephone: Spring 6883.

Аутобиографија Професора Михаила Пупина.

Часопис "Скрибнерс Монтли", већ дуже времена извештава своје читаоце да ће у септембарском издању тога часописа почети да се објављује доживљај Србина научењака г. Михаила Пупина.

Реч "аутобиографија" означава животопис о самом себи. Према томе се види, да г. Пупин овога пута пише сам о својим искуствима у животу. До сада се често пута могло опазити у разним америчанским часописима и дневницима врло интересантни биографски описи о г. Пупину. Све те описе о његовом, заиста веома интересантном животу и његовим успесима писали су људи који су долазили у додир са њим и упознали се са његовим корисним радовима у науци, а у разним социјалним и научним удруженьима. Сви ти описи били су, и ако интересантни, веома кратки и површни. Стога се осећала потреба за што ширим описима о човеку који је од пастира у једном малом српском селу у Банату постигао светски глас међу првим научењацима и то у страној земљи — у Америци.

Овога пута, како објављује Скрибнерс г. Пупин ће описати својом руком све своје доживљаје од свога слаткога дечјскога доба проводећи их на широким пољима равнога Баната, у друштву српскога живља и српске деце, у крилу и топлим загрљајима српске мајке, — па кроз трновите стазе српског ђачког живота у Мађарској, па кроз Ческу, Немачку, док коначно не стиже, као да је предвођен неком тајанственом лучи, у Америку. Какав је доживљај "гринера" у овој земљи сваки наш усељеник зна, а нарочито треба да се зна да се усељеницима све то више излази у сусрет у колико је овде више наших усељеника. Како је било седамдесетих година то ће нам моћи само г. Пупин казати. Ипак житије г. Пупина откриће нам једну тајну: о успеху једнога српског усељеника који није имао никога свога да га помогне у његовим подвизима да постигне тако угледан и завидан положај у човечанству какав он ужива данас; од пастира-гринера, па до професора на највећем универзитету на свету и научењаку (математичком физичару) првог ранга.

Као што је већ речено, Михајло И. Пупин је био омиљен као предавач и човек који је пленио генерације студената. Међутим, мање је познато да су многи од њих остварили бриљантне каријере и постали научници светског ранга, а неки од њих су и добитници Нобелове награде. Њихове импресије су, можда, најбољи показатељ величине професора Пупина. У чланку „Др Пупин као инспирација", објављеном у листу *Србобран* (Питсбург, 28. март 1935) наведена су нека од тих сећања:

Велика је привилегија бити ученик једног од великих учитеља. Још већа је част то што је наше пријатељство почело за време док сам био студент и наставило се више од 20 година. Када сам 1912. године као старији студент на Колумбија универзитету упознао професора, његов допринос доласку до индукционог калема, електричног подешавања и електричног детектора, он је већ био познат у овој земљи и у иностранству. Али оно што свет не може дознати, јесте колики је он извор инспирације био за оне који су радили са њим. Само они његови ученици који су упознали обесхрабрујући пут који је судбина свих оних што се баве истраживањем, могу дознати какву је светлост инспирације бацио на тај пут. Он им је олакшавао да га прате. Његова способност да јасно уочи основу проблема, његова храброст при суочавању са великим тешкоћама, његова неуморна пажња према детаљима да би их превазишао и његово потпуно одбијање да призна пораз и поред нових и нових неуспеха, били су пример који је морао да стимулише енергију и машту оних око њега.[45]

Мајор Едвин Х. Армстронг[46]

As has been said, Michael I. Pupin was a favourite among lecturers who charmed many generations of students. It is less known, however, that many of the then young men made their own brilliant careers, becoming world ranking scientists or even Nobel laureates. It is their impressions, perhaps, that cast best light on the grandeur of Professor Pupin. The article "Dr. Pupin Inspired" ("Dr Pupin kao inspiracija") published in the newsletter *Srbobran* (Pittsburgh, March 28, 1935) quotes some of such recollections:

It is a great privilege to have studied under one of the masters. It is a greater privilege to have begun such relationship in undergraduate days to have continued it for more than twenty years. When, in 1912, as a senior student at Columbia University my acquaintance with Professor Pupin began, his contribution to the signaling arts of the loading coil, of electrical tuning and of the electrolytic detector had been recognized in this country and abroad. But what the world can never know is the source of inspiration which he was to those who worked around him. Only those of his pupils who have traveled that disheartening road which it is the destiny of all those who engage in research to travel can ever know the light of inspiration he cast upon the way. He made it easier for them to follow. His ability to see clearly the fundamentals of a problem, his courage in facing great difficulties, his painstaking attention to detail to overcome them and his utter refusal to admit defeat in the face of repeated failure – furnished an example which could not fail to stimulate the energy and imagination of those about him.[45]

Major Edwin H. Armstrong[46]

Њујоршки Српски дневник *извештава о намери* Скрибнерса *да у наставцима објави Пупинову аутобиографију*

New York-based Serbian Daily *reports on the intention of* Scribners' Monthly *to publish serialized autobiography of M. Pupin*

Професор Пупин био је попут драгуља коме се диве ма из ког угла да га посматрају. Као резултат тога, нарочито ми који смо му били сарадници на пољу науке коју је тако обогатио, поштовали смо га у сваком погледу и практично му били привржени, колико год је то могуће, препуштајући га ипак његовом породичном животу. Дивили смо му се због његових достигнућа као научника, инжењера и проналазача. Зачудио би нас својом способношћу да постигне разумевање као професор, излагач или предавач било којој групи. Као инспирација онима који су тежили да даље истражују на пољу науке, у којој је био пионир, препознали смо у њему рођеног вођу.[47]

Др Френк Б. Џевет

Као наставник, професор Пупин био је изузетно надахнут. Гледати га како решава проблеме изузетне сложености у делимично импровизованим предавањима пред својим разредима, било је додатно образовање. Могли сте буквално да видите како креативни мозак ради у свом најбољем замаху. Не само да је разјашњавао природу ствари, већ и сам метод приласка у решавању проблема, који је разоткривао својим студентима водећи их и стимулишући у исто време. Није био претенциозан ни бомбастичан, већ убедљив и јасан у изражавању и необично одлучан и довитљив. Они међу нама, који су имали ту срећу да буду његови ученици, схватају да нисмо имали само професора, већ пријатеља који се интересовао за наша каснија занимања и каријере.[48]

Др Алфред Н. Голдсмит

George Washington University
in virtue of authority granted by the
United States of America
has conferred upon
Michael Idworsky Pupin
the Degree of
Doctor of Humane Letters
together with all the Honors, Rights and Privileges belonging to that Degree.
In Witness Whereof, this Diploma is granted bearing the seal of the University
Given at Washington in the District of Columbia this twenty-third day
of February in the year of our Lord nineteen hundred and twenty-five
William Mather Lewis
President of the University
John R. Larner
Chairman of the Board of Trustees

Диплома којом Универзитет „Џорџ Вашингтон“ проглашава Пупина доктором хуманистичких наука (1925)

Diploma of a Doctor of Humane Letters awarded to Pupin by George Washington University (1925)

Professor Pupin was like a many-faced jewel destined to be admired from whatever angle it was viewed. As a result, we, and particularly we who were his co-workers in the field of science he so enriched, came to hold for him an esteem which was a composite of practically all the attachments, save those of family alone, which bind men together.
As scientist, engineer and inventor we admired him for his achievements. As teacher, expositor or lecturer to any group we marveled... at his power to compel understanding. As an inspirer of those who sought to explore further the fields of science in which he was a pioneer, we saw in him a born leader.[47]

Dr. Frank B. Jewett

As a lecturer, Professor Pupin was exceptionally inspired. To watch him solving problems of extraordinary complexity in partly improvised lectures in front of his class was an extra education. You could literally see a creative brain operating in its supreme sweep. He would not only provide explanation as to the nature of the matter, but also the very method of approach in solving the problem, which he would disclose to his students while guiding and stimulating them at the same time. He was neither pretentious nor bombast, but persuasive and clear in articulation, and unusually resolute and resourceful. Those among us who were fortunate enough to be his students realize that we did not merely have a professor but also a friend who showed interest in our further occupations and careers.[48]

Dr. Alfred N. Goldsmith

Едисонова медаља, аверс (реверс доле десно)

О Пупиновом ауторитету у свету науке писали су многи амерички листови укључујући оне које су издавале досељеничке организације. *Српски гласник* (1926) објавио је чланак поводом свечаности на Калифорнија универзитету. Универзитети у Америци су сваке године славили дан свог оснивања, а том приликом је пригодан говор држао најзаслужнији професор. Поводом прославе 58. годишњице Калифорнија универзитета Михајло И. Пупин је одржао свечани говор. Др Давид Дивановић, амерички досељеник, овако је известио поменути лист:

Жарка жеља да учествујем у помпи и сјајној церемонији где прву част носи наш човек, а кроз њега и сав наш народ, одвела ме у Грчки Театар...
Свак се устаде аплаудирајући му (Пупину) пуних пет минута ...
Тада рекох: „Хвала ти Боже није истина да смо само добри да гинемо на бојним пољима већ смо доживели да примамо прву част и код најкултурнијег америчког народа“.
Том приликом, председник Campbell доделио је професору Пупину докторат права. Председник је завршио свој говор: „Колумбија универзитет поноси се таквим човеком“.
А ми?[49]

Many American newspapers, including those published by immigrants' organizations, wrote about Pupin as an authority in the world of science.
Srpski glasnik ('Serbian Herald', 1926) published a report from the 58th anniversary at the University of California (one of the anniversary celebrations customary at American universities whereon most distinguished professors give their speeches) with Michael I. Pupin delivering a solemn address to observe the occasion. The article was written by Dr. David Divanović, an immigrant to the United States:

My burning desire to take part in the pomp and splendid ceremony where the prime honor was to be taken by a man of our origin, and all of our people through him, took me to the Greek Theatre...
Everybody stood up applauding him (Pupin) for full five minutes... Then I said: "Thank you O Lord for it is not true that we are only good enough to die in battlefields but that we have lived to take a prime honor even with the most cultured American people". On that occasion, President Campbell handed in the diploma of Doctor of Law to Professor Pupin. President closed his speech: "Columbia University is proud of such a man."
And what about us?[49]

Edison Medal, reverse (obverse left above)

Поводом доделе признања Америчког института инжењера електротехнике (Чикаго, 1928) у *Савременој Америци* је објављен запис:

Крајем јануара 1928. године био је у Чикагу годишњи скуп финансијских магната. Преко 250 америчких патентаната седело је на банкету у фраковима, у блеску самопоуздања и луксузним просторијама хотела „Блекстон“. То је нешто што је могуће чешће видети у Америци. Али оно што се не види често, то је случај да је тај годишњи банкет финансијске властеле у Чикагу био приређен нашем човеку, њујоршком професору, проналазачу и књижевнику др Михајлу Пупину. Дошао је у Чикаго да му се свечано преда диплома коју сваке године даје Друштво америчких инжењера једном најзаслужнијем проналазачу у Америци... Пред тим сјајним форумом стари господин Пупин говорио је пун сат о Америци и физичкој науци. Уствари то предавање било је проткано изношењем духовне снаге и доброте српског сељака. Нико никад не би смео ни покушати да на оваком месту у оваквој прилици врши пропаганду за свој народ. То је могао учинити једино г. Пупин који је бриљантан говорник и неоспорно један од најуваженијих људи у целој Америци...
Дописник из Чикага завршава овај свој допис: *„Америка признаје, уздиже и цени људску величину; наша пак, средина обара је и вређа“.*[50]

When Dr. Michael Pupin received honors from the American Institute of Electrical Engineers (Chicago, 1928), *Savremena Amerika* ('Contemporary America') published the following record:

Late in January 1928, an annual gathering of financial magnates took place in Chicago. More than 250 American patentees were sitting in their tail coats during the banquet, blissful in their self-esteem, in the luxuriant rooms of Blackstone Hotel. That is something one can often see in America. But what cannot be seen so often was that the annual banquet of the lords of finance in Chicago was organized to honor a man of our background, New York professor, inventor and man of letters Dr. Michael Pupin. He arrived in Chicago to be ceremonially handed in the diploma conferred each year by the American Institute of Electrical Engineers to a most deserving inventor in America…
Before the splendid forum, the elderly gentleman, Mr. Pupin, spoke for a full hour about America and physical science. Actually, the lecture was permeated by a manifestation of spiritual strength and good-naturedness of a Serbian bucolic. No one should ever try at such a place and on such an occasion to propagate his people's concerns. The only man who could do so was Mr. Pupin who is a brilliant orator and indisputably one of the most respectable men in the whole of America…
The Chicago correspondent concludes his report: *"America acknowledges, glorifies and prizes human greatness; our milieu, contrariwise, degrades and offends it."*[50]

THE JOHN FRITZ MEDAL

ESTABLISHED BY THE PROFESSIONAL ASSOCIATES AND FRIENDS OF JOHN FRITZ OF BETHLEHEM, PA. U.S.A. AVGVST 21ST 1902, HIS EIGHTIETH BIRTHDAY, TO PERPETVATE THE MEMORY OF HIS ACHIEVEMENTS IN INDVSTRIAL PROGRESS

THIS CERTIFIES THAT THE MEDAL FOR THE YEAR
1932
HAS BEEN AWARDED TO
MICHAEL IDVORSKY PUPIN

SCIENTIST, ENGINEER, AUTHOR, INVENTOR OF THE TUNING OF OSCILLATING CIRCUITS AND THE LOADING OF TELEPHONE CIRCUITS BY INDUCTANCE COILS

THE JOHN FRITZ MEDAL BOARD OF AWARD

Lincoln Bush — CHAIRMAN
Alex Dow — SECRETARY

MEMBERS OF THE BOARD BY WHICH THIS AWARD WAS MADE

AMERICAN SOCIETY OF CIVIL ENGINEERS
John F. Stevens
Lincoln Bush
Anson Marston
John F. Coleman

AMERICAN SOCIETY OF MECHANICAL ENGINEERS
Charles M. Schwab
Alex Dow
W. L. Abbott
Charles Piez

AMERICAN INSTITUTE OF MINING AND METALLURGICAL ENGINEERS
E. de Golyer
George Otis Smith
Frederick W. Bradley
W. H. Bassett

AMERICAN INSTITUTE OF ELECTRICAL ENGINEERS
Bancroft Gherardi
R. F. Schuchardt
Harold B. Smith
W. S. Lee

Медаља Џона Фрица која је 1932. г. додељена Пупину за проналазак калемова
John Fritz Medal, awarded to Pupin for the invention of his coil in 1932

У *Хрватском гласнику* (1924), тј. у чланку „Југославенски досељеник – вођа америчких знанственика" налазимо Пупинову изјаву поводом његовог именовања за председника Америчког удружења научника:

Част коју ми је додјелило Америчко друштво за унапређење знаности, много је већа него што сам икада сањао да ћу досећи. Што ће рећи Идвор, моје родно српско село, кад дозна да сам ја предсједник највеће знанствене организације у највећој земљи на свијету...

У америчкој штампи је, такође, забележен један од чувених говора које је Пупин држао на Колумбија универзитету приликом доделе високих признања. Овде ћемо издвојити делове тог говора:

Врлина је сама себи највећа награда; то је добро позната наука пренета код нас из класичне антике. Она је нашла складан одјек у свакој развијеној цивилизацији и увек је задржавала ону једноставну лепоту свог оригиналног значаја...
Мотив је једна несебична тежња за вечитом истином; интелектуални став изискује једну отворену, свесну, непристрасну, интерпретацију одкровења човеку; а метод рада је тај који је омогућио великим слугама човечанства као светом Петру и Павлу, Рафаелу и Микеланђелу, Шекспиру и Милтону, Њутну и Фарадеју да уступе службу, животу човека и да га учине божанским. То је идеализам који води данас руку наше Алма мајке док крунише главе одређених људи, чији су успеси у служби правде, њихове највише награде и додељује им највише почасти Колумбија универзитета...[51]

Од три књиге које је Пупин објавио највећи успех постигла је аутобиографија, за коју је добио Пулицерову награду (1924). Многи амерички листови пропратили су тај догађај, а највише простора му је посветио *Хрватски гласник* (Чикаго); у чланку „М. И. Пупин" наведене су критике из неколико америчких листова.

In *Hrvatski glasnik* ('Croatian Herald', 1924), more precisely, in the article entitled "Yugoslav Immigrant – Spearhead of the American Scientists" ("Jugoslavenski doseljenik – vodja američkih znanstvenika"), a statement by Pupin on the occasion of his election to presidency over the American Association for the Advancement of Science reads:

The honor awarded to me by the American Association for the Advancement of Science is much greater than I have ever dreamed of reaching. What shall be said at Idvor, my native Serbian village, when they learn of me being the president of the highest scientific organization in the greatest country of the world…

American press also recorded one of the famed speeches held by Pupin at Columbia University when high honors were conferred. Here are some parts of that speech:

Virtue is in itself the greatest award; that is a well known moral transferred to us from the classics of antiquity. It has found a harmonious echo in every developed civilization, ever retaining the simple beauty of its original meaning…
The motive is unselfish search for the eternal truth: the mental attitude is open-minded, conscious, unprejudiced interpretation of man's revelation; and it was the method which enabled the great servants of mankind such as Saints Peter and Paul, Raphael and Michelangelo, Shakespeare and Milton, Newton and Faraday, to lend their service to the life of man and divinize it. That is the idealism guiding our Alma Mater while crowning the heads of particular men whose successes in the service of justice are their highest rewards, and while conferring to them the honors of Columbia University…[51]

Of the three Pupin's books, his autobiography achieved greatest success – in 1924, he won Pulitzer Prize for it. Numerous newspapers in the United States wrote about the event, but Chicago-based *Hrvatski glasnik* dedicated the largest portion of its space to it; the article "M. I. Pupin" took over reviews from several American papers, and some of them are presented below:

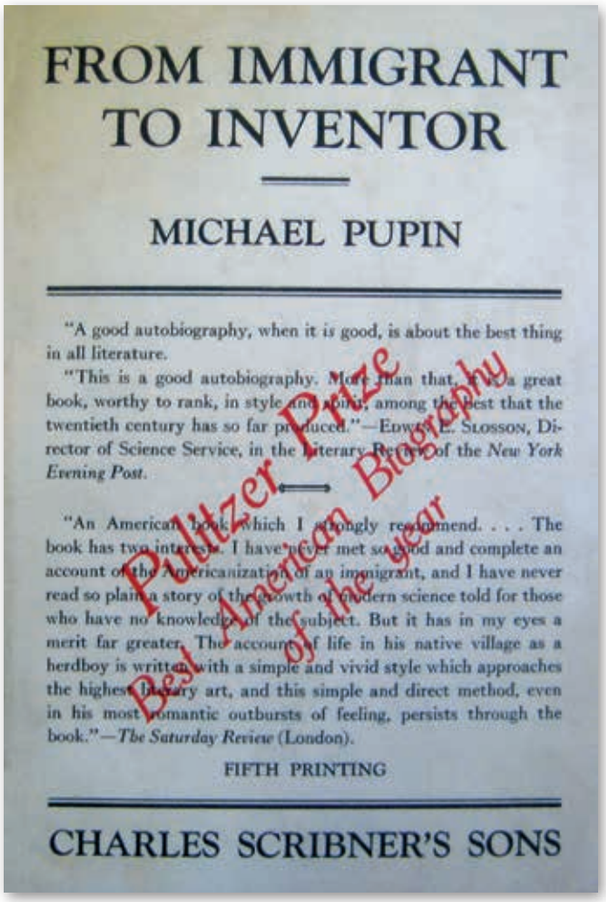
FROM IMMIGRANT TO INVENTOR

MICHAEL PUPIN

"A good autobiography, when it is good, is about the best thing in all literature.

"This is a good autobiography. More than that, it is a great book, worthy to rank, in style and spirit, among the best that the twentieth century has so far produced."—Edwin E. Slosson, Director of Science Service, in the Literary Review of the *New York Evening Post*.

"An American book which I strongly recommend. . . . The book has two interests. I have never met so good and complete an account of the Americanization of an immigrant, and I have never read so plain a story of the growth of modern science told for those who have no knowledge of the subject. But it has in my eyes a merit far greater. The account of life in his native village as a herdboy is written with a simple and vivid style which approaches the highest literary art, and this simple and direct method, even in his most romantic outbursts of feeling, persists through the book."—*The Saturday Review* (London).

FIFTH PRINTING

CHARLES SCRIBNER'S SONS

Pulitzer Prize
Best American Biography
of the year

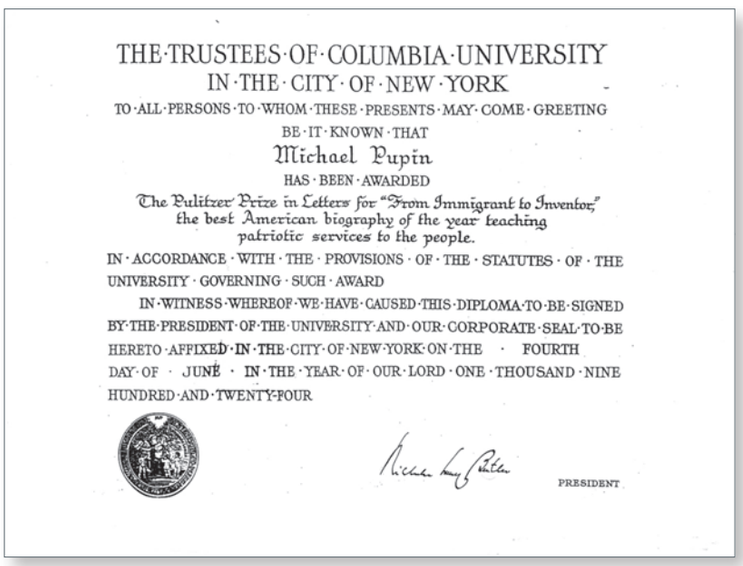
THE·TRUSTEES·OF·COLUMBIA·UNIVERSITY
IN·THE·CITY·OF·NEW·YORK
TO·ALL·PERSONS·TO·WHOM·THESE·PRESENTS·MAY·COME·GREETING
BE·IT·KNOWN·THAT
Michael Pupin
HAS·BEEN·AWARDED
The Pulitzer Prize in Letters for "From Immigrant to Inventor," the best American biography of the year teaching patriotic services to the people.
IN·ACCORDANCE·WITH·THE·PROVISIONS·OF·THE·STATUTES·OF·THE UNIVERSITY·GOVERNING·SUCH·AWARD
IN·WITNESS·WHEREOF·WE·HAVE·CAUSED·THIS·DIPLOMA·TO·BE·SIGNED BY·THE·PRESIDENT·OF·THE·UNIVERSITY·AND·OUR·CORPORATE·SEAL·TO·BE HERETO·AFFIXED·IN·THE·CITY·OF·NEW·YORK·ON·THE FOURTH DAY·OF JUNE IN·THE·YEAR·OF·OUR·LORD·ONE·THOUSAND·NINE HUNDRED·AND·TWENTY-FOUR
PRESIDENT

Карактеристично је да скоро сваки коментар истиче факат, да се писац у свом дјелу од почетка до краја осјећа Србином, Југословеном, да је одан свом родном мјесту и да љуби своје традиције истом мјером и своју отаџбину. Ова лојалност према својој родној груди, допринијела му је више симпатија јер у њиховим очима проф. Пупин није ренегат већ човјек одан свом племену, свом послу, својим наукама, пријатељима, а највише земљи која му је указала гостопримство.[52]

Њујоршки лист *Yugoslav Review*

Интенција ове књиге, писац чланка вели, била је како изгледа американизирање Михаила Пупина. Умјесто тога, изашло је пупинизирање Америке, барем на пољу инвенција истраживања физике и студијама природних појава. Михаило Пупин, својим генијем и упорношћу присилио је ову неизмерну, богату земљу да прими његове методе и да се на њима развија. Широм цијелог свијета одјекнуле су његове обзервације из доба кад је као пастир ходио за својим стадом пољанама своје Старе Србије. Да је његова књига тако потпуно различита од сличних књига које су писали остали имигранти великих достигнућа, налази се у томе, што је Михаило Пупин много више дао Америци него што је њему Америка пружила. Остали имигранти вољели су ову земљу са осјећајем онога који јој даје. Цијела књига је једна заносна прича а исто тако и потенцијалнији аргуменат у дебати о имиграцији него други који сам икада чуо.[53]

Недељни њујоршки часопис *The Nation*

У листу *Народна одбрана* др Богумил Вошњак је ову аутобиографију назвао књигом *идеализма, науке и вере*, а Пупина окарактерисао као *песника, мистичара и хришћанина, визионара. У својој суштини, књига је висока песма вере, идеализма, хришћанства и савремености.*[54]

It is rather characteristic that nearly every comment pinpoints the fact that the author feels to be a Serb, a Yugoslav, from the beginning to the end, to be faithful to his native town and to equally love his traditions and his fatherland. This loyalty to his native soil has won many sympathizers for him, for in their eyes Prof. Pupin is not a renegade but a man loyal to his tribe, his work, his sciences, friends, and above all to the country which has given him hospitality.[52]

Yugoslav Review, New York

The intention of this book, claims the author of the article, was to describe Michael Pupin being Americanized. Instead, Pupinization of America has come out, at least in the field of physical research inventions and study of natural phenomena. By his geniousness and persistence, Michael Pupin has forced this immeasurable, rich country to adopt his methods and grow upon them. All around the world his observations have echoed from the time when as a herdsboy he walked after the herd across the meadows of his Old Serbia. That his book so entirely differs from the similar books written by other immigrants of great accomplishment lies in Michael Pupin having given to America much more than America gave to him. Other immigrants have loved this country with the feeling of the one who gives. The whole book is an enchanting story and, likewise, a more potent argument for a debate on immigration than any other I have ever heard.[53]

The Nation, New York-based weekly

In the newsletter *Narodna odbrana* ('National Defense'), Dr. Bogumil Vošnjak referred to the autobiography as *"a book of idealism, science and faith"*, characterizing Pupin as a *"poet, mystic and Christian, a visionary. In its essence, the book is a sublime ode to faith, idealism, Christianity and modernity."*[54]

Пупинову аутобиографију је на српски језик превео Милан Јевтић, који је извесно време живео у Америци, а након повратка у земљу остао у контакту са Пупином. У Великом Бечкереку је издавао лист *Банатски гласник*. У једном од бројева тог листа (20. јули 1928) Пупин је писао Милану Јевтићу:

Мени је мило што ће та књига изаћи на српском језику, не толико мене ради, колико ради саме наше народне ствари. Ми Срби који смо на страни и успели да привучемо пажњу страног света на себе треба да говоримо о нашем народу кад год нам се за то укаже прилика. Као што и сам знаш, то сам ја и чинио у својој књизи и то се американском народу изванредно допало. Ко се поноси својим селом, породицом и својим народом, тај је на добром путу да се цео свет поноси њим, јер ништа није узвишеније од човекове љубави према свему ономе што сачињава његов народ. Ово неколико речи сам ти казао да ти објавим како ја сматрам тај превод моје књиге на српски језик. Биће наравно људи који ће рећи да ја са тим преводом чиним покушај да се популаришем код српског народа. То мени није потребно, јер има доста ствари које ће говорити у прилог моје популарности и које су важније од моје аутобиографије...[55]

У броју 29 овог листа (1928) објављено је још једно писмо које је Пупин упутио Јевтићу, а везано је за превод његове аутобиографије. Пупин је изразио задовољство због одличног превода овог дела на српски језик и истовремено известио Јевтића о томе да је из штампе изашао француски превод аутобиографије, као и да је у току превођење на шведски и немачки језик. Пупин је, такође, рекао да би још једном желео да обиђе свој завичај:

Заиста сам жељан да још једанпут видим свој родни завичај и своју родбину и пријатеље. После тога како Бог да. Године су ту, а старији човек треба увек да је спреман да се крене на пут са кога нема повратка. Не желим да се кренем на тај пут пре него што могу да кажем „Збогом“ свету међу којим сам кренуо на пут свог земаљског живота...[56]

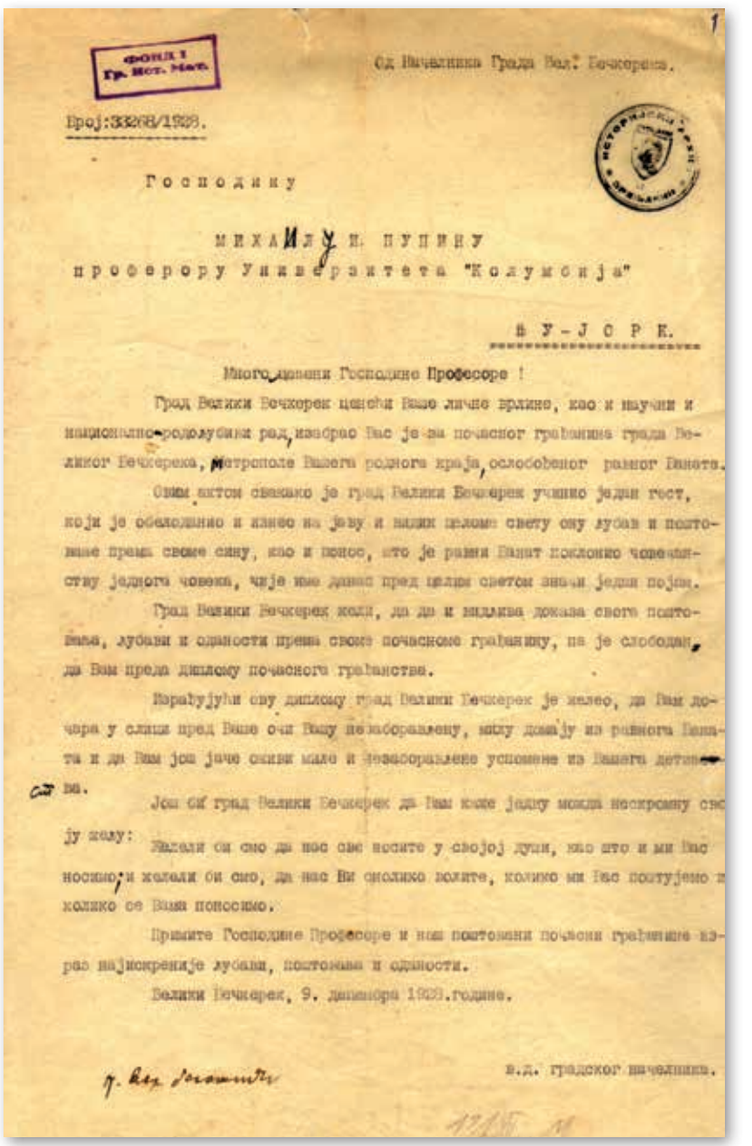
ФОНД I
Гр. Ист. Муз.

Од Начелника Града Вел. Бечкерека.

Број:33268/1928.

Господину

МИХАЈЛУ И. ПУПИНУ
професору Универзитета "Колумбија"

Ж У - Ј О Р К.

Многопоштовани Господине Професоре !

Град Велики Бечкерек ценећи Ваше личне врлине, као и научни и национално-родољубиви рад, изабрао Вас је за почасног грађанина града Великог Бечкерека, метрополе Вашега родног краја, ослобођеног равног Баната.

Овим актом свакако је град Велики Бечкерек учинио један гест, који је обелоданио и изнео на јаву и нашим целоме свету сву љубав и поштовање према своме сину, као и понос, што је рамни Банат поклонио човечанству једнога човека, чије ме данас пред целим светом знамо и једно име.

Град Велики Бечкерек жели, да да и надаље доказа свога поштовања, љубави и одности према своме почасноме грађанину, па је слободан, да Вам преда диплому почасного грађанства.

Испраћајући сву диплому град Велики Бечкерек је желео, да Вам донесе у слици пред Ваше очи Вашу незаборавну, мајку домаћу из равнога Баната и да Вам још јаче оживи мало и незаборавне успомене из Вашега детињства.

Још би град Велики Бечкерек да Вам каже једну можда искрену сву ју жељу: Желели би смо да нас све носите у својој души, као што и ми Вас носимо; и желели би смо, да нас Ви онолико волите, колико ми Вас поштујемо и колико се Вама поносимо.

Примите Господине Професоре и наш поштовани почасни грађанине израз најискреније љубави, поштовања и одности.

Велики Бечкерек, 9. децембра 1928.године.

в.д. градског начелника.

Писмо градског начелника Великог Бечкерека упућено Михајлу И. Пупину поводом његовог избора за почасног грађанина те вароши (Историјски архив, Зрењанин)

Letter by the City Manager of Veliki Bečkerek sent to Michael I. Pupin on the occasion of the scientist's proclamation as the town's honorary citizen (Zrenjanin Historical Archives)

Pupin's autobiography was translated into Serbian by Milan Jevtić who had lived in the U.S.A. for a while to remain in touch with Pupin after homecoming. In Veliki Bečkerek (present-day Zrenjanin), he published the newspaper *Banatski glasnik* ('Banat Herald'). In the issue of July 20, 1928, Pupin's letter to Milan Jevtić was published:

I am happy about the book being published in Serbian, not so much for my sake but rather for the sake of our national cause. Those of us Serbs living abroad and managing to draw the attention of the foreign world should speak about our people whenever given a chance. As you know yourself, I have done that in my book and the American people like it enormously. Whoever takes pride in his village, family and his people is on the right way to making the whole world be proud of him, for there is nothing as supreme as one's love for all that makes up his nation. I have said these few words in order to tell you how I feel about the translation of the book into Serbian. There will, of course, be some who will claim that by this translation I am trying to make myself popular among the Serbian people. I do not need that, for there are a lot of things which shall speak in favor of my popularity and which are more important than my autobiography...[55]

Another letter by Pupin to Jevtić came out in this newspaper (No. 29, Year 1928), in relation to the translations of his autobiography. Therein, Pupin expressed his satisfaction with the excellent translation into Serbian and informed Jevtić that a French translation had been published, while Swedish and German editions were under way. In addition, Pupin said that he wanted to visit his home once again:

I truly desire to see my native land, my relatives and friends once again. After that, God's will shall decide. Old age has come, and an elderly man should always be prepared to departing on a journey of no return. I do not wish to set out on that journey before I am able to say: "Good-bye" to the people whom I left when departing to tread the road of my earthly life...[56]

Диплома почасног грађанина Великог Бечкерека (данашњег Зрењанина) додељена професору Пупину 1921. године
Diploma of Honorary Citizen conferred to Professor Pupin by the Township of Veliki Bečkerek (present-day Zrenjanin) in 1921

Колико нам је познато, ова Пупинова жеља се није остварила, али знамо да је осам пута посетио свој завичај: 1883 – непосредно након дипломирања; 1884 – након прве године студија у Кембрицу; 1886 – за време докторских студија у Берлину; 1886 – након мајчине смрти; 1892 – када је посетио Идвор, Нови Сад и Београд; 1895 – приликом боравка у Европи; 1902. Након тога дуго није долазио у родни крај, све до 1919, када је, након Мировне конференције у Паризу, посетио неколико градова Краљевине СХС. Последњи пут је 1921. године боравио у Идвору, Београду и Великом Бечкереку, када је проглашен за почасног грађанина Бечкерека.

Спомен-плоча на кући у Зрењанину која је била власништво Михајла И. Пупина
Plaque on the house in Zrenjanin which used to be property of Michael I. Pupin

As far as we know, this wish of Pupin's never came true, but we do know that he had visited his native land eight times: in 1883 – immediately after graduation; 1884 – following the first year of Cambridge studies; 1886 – during doctoral studies in Berlin; 1886 – after his mother's death; 1892 – visit to Idvor, Novi Sad and Belgrade; 1895 – during stay in Europe; and in 1902. A long period of absence followed before 1919 and the aftermath of Paris Peace Conference, when he visited several cities in the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. The year 1921 saw his last trip to the native country which included visits to Idvor, Belgrade and Veliki Bečkerek; the Township of Veliki Bečkerek proclaimed him as an honorary citizen there.

Разгледница Великог Бечкерека (Музеј Војводине, Нови Сад)
Postcard of Veliki Bečkerek (Museum of Vojvodina, Novi Sad)

О учешћу Михајла Пупина на Мировној конференцији у Паризу (1919) много је писано. Из новинског чланка „Пупин за Хувера" објављеном у листу *Југославија* (Чикаго, 1928) издвајамо текст:

Када сам се са Хувером састао на конвенцији мира у Паризу, гдје сам отишао после обзервација у мојој старој домовини Србији, гдје сам нашао све комуникације порушене и велику бједу и невољу, Хувер ми је понудио америчке инжењере и саобраћајни материјал који је био преостао од рата, за поправке саобраћаја у Југославији. Премијер Пашић и југословенска влада су тај предлог примили раширених руку. И то је била једна велика помоћ новој држави Југославији. Након тога, када је југословенска репарациона мисија дошла у Америку да уреди односе дуга, а којој сам ја био саветник, секретар Хувер је предложио мјере које су корисне у истој мјери ако и не много већој, учинио за све европске државе и народе, али особито за Словене, који су били у највећој нужди и потреби. Ради тога и много чега другог, ја сам за Хувера и желим да мој народ искаже своју благодарност према овом великом уму и великом државнику и научњаку, гласајући за оне делегате који су за Хувера опредјељени.[57]

Much has been written about the role Michael Pupin played in the Paris Peace Conference (1919). Here is an excerpt from the article "Pupin for Hoover" ("Pupin za Huvera") published in the newsletter *Jugoslavija* (Chicago, 1928):

When I met [Herbert] Hoover at the Peace Conference in Paris, where I went after some observations in my old homeland Serbia where I found all communications ruined and enormous poverty and disaster, Hoover offered me American engineers and communication-building material left after the war – for the repair of communication structure. Prime Minister Pašić and the Yugoslav Government accepted the suggestion with open arms. And that was a substantial relief to the new state of Yugoslavia. After that, when Yugoslav reparation mission came to America to settle the matter of debt, whereby I was a consultant, Secretary Hoover proposed some measures that were equally, if not more, useful as those taken for all European countries and peoples, but especially so for the Slavs who had been stricken worst and in greatest need. For that reason and many more, I am for Hoover, and I wish that my nation expresses gratitude to the great mind and great statesman and scholar, by voting for the delegates opting for Hoover.[57]

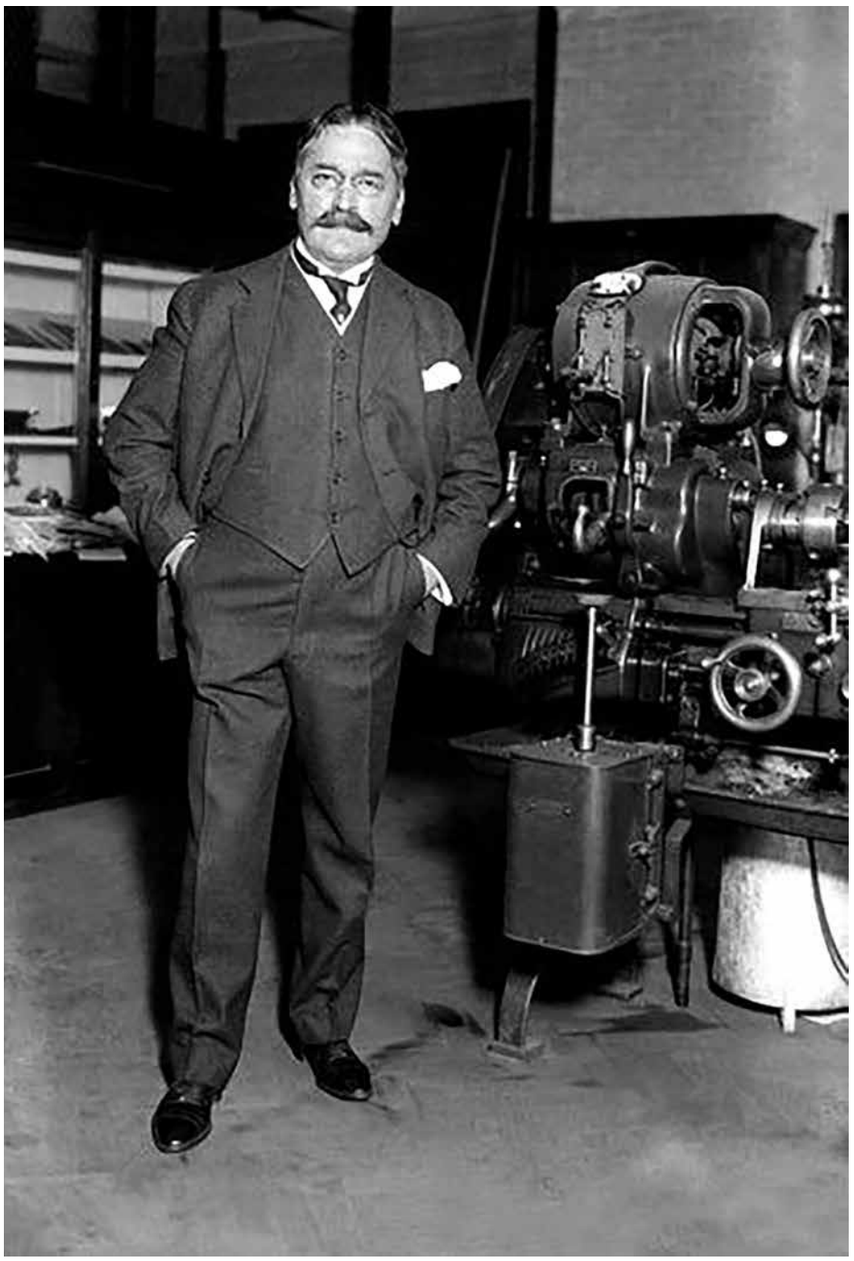

Пупин поред једног од својих патената
Pupin with one of his patents

Америку, своју другу домовину, Пупин је изузетно ценио и сматрао је колевком демократије и идеализма. То је често истицао, о чему постоји и рукопис Стјепана Роце под насловом „Пупин о американском идеализму – предавање Пупиново у Панчеву 1919", настао поводом прославе „Вилсонов дан", коју је приредило Просветно друштво у Панчеву. Иако је цео текст веома занимљив, нарочито са аспекта данашњих збивања, навешћемо само неке његове делове:

На западном фронту било је два милиона америчких бораца у борби, када је пре неколико месеци, потписан уговор о примирју...
Пођите сада у Париз и посматрајте оно што се сад ради на Мировној конференцији, као што сам чинио ја за ових последњих седам недеља. Видећете да Америка не тражи ни земље ни градове; не тражи ни овлашћења да се наметне за тутора туђим крајевима; не тражи ни тешке ратне одштете ... Неки од наших савезника, када је дошло до густог, ставили су на пазар југословенску Далмацију, Истру, Корушку и Ријеку. Америка је данас једини несавитљив заточник ваших југословенских права на те земље...
Да ли је потребно да вам наглашујем како је она америчка мисија, 1915, спасла Србију од језовите пустоши и страшнога тифуса и да неколико Американаца, жртава ове немани, лежи данас сахрањено на српским гробљима...
Земља која је огрезла у материјализму, није у стању да развије онај дух који је Америка показала за време овог рата. Зато нека идеализам председника Вилсона у очима вашим, увек значи само једно: идеализам Америке...[58]

Тако је давне 1919. године о својој другој домовини, Америци, говорио Михајло И. Пупин.
Пупин је у мају 1919, након Мировне конференције у Паризу, посетио Београд. Желећи да ода признање српској војсци на успесима у рату, он је посетио војводе Степу Степановића и Живојина Мишића. Са војводом Мишићем се посебно спријатељио и свакодневно дружио. Затекавши га једном озбиљно забринутог због покушаја аустријских трупа да врате део Словеније у своје границе, уз смешак му је рекао:

Не брините се Војводо. Кад год сам у животу долазио у мало тежи положај, бригу сам разгонио оном банатском ројтанском песмом:
„Шором средом..."

Војводи се та песма много допала. Следећег дана, када је посетио војводу, Пупин је чуо добре вести о исходу сукоба са аустријским трупама, а војвода је певао: *Шором средом...*[59]

Први портрет војводе Мишића, који је урадио Урош Предић, налазио се у дому Михајла Пупина. Када прелистамо стару штампу и пронађемо бројне мудре и разборите мисли већ остарелог Пупина, не можемо се отети утиску да је он био не само пророк у науци већ и визионар догађаја који ће задесити овај народ. То потврђује и лист *Банатски гласник* (Велики Бечкерек, 20. јул 1928), односно чланак „Наш Пупин ће нам ипак доћи овог лета у госте", који садржи Пупиново писмо упућено уреднику листа:

Ја примам Банатски гласник редовно и у сваком броју налазим по нешто што ме заиста интересује. Љубопитљив сам да чујем шта Банатски гласник пише о убиствима која су се десила у Народној скупштини. Она су учинила врло лош утисак на америчко јавно мнење, а мене су грозно потресла, јер у њима видим један чин који ће из темеља потрести братске односе Срба, Хрвата и Словенаца. Те одношаје треба гајити, јер од њих зависи будућа слава и величина југословенске државе. Та је мисао била у глави покојнога Стојана Протића. Кад сам се с њиме последњи пут састао у Београду пре седам година, он је био спреман да тој мисли принесе највеће жртве. Али, на жалост, народ га није разумео. Будућност ће показати његову велику мудрост и његов велики патриотизам.[60]

As to his second homeland, America, Pupin held it in highest esteem, considering it to be the cradle of democracy and idealism. He often accentuated the opinion, which is testified by a manuscript by Stjepan Roca entitled Pupin on American Idealism: Lecture held by Pupin at Pančevo in 1919, on the occasion of Wilson Day celebration organized by Pančevo's Educational Society. The entire text is extremely interesting, especially from the current perspective, but only some parts are quoted below:

Two million American soldiers were fighting on the Western front when, a few months ago, the armistice was signed …
Go to Paris now and watch the proceedings at the peace conference, as I was doing during the last seven weeks, and you will find that America asks for no territories; for no mandates, and for onerous compensations… Yugoslav Dalmatia, Istria, Goricia and Fiume had been, in a period of stress, bartered away by some of our allies; America is today the only fearless champion of your claims to these Yugoslav lands…
Need I remind you that it was an American mission which, in 1915, saved Serbia from the destructive ravages of typhus, and that several Americans, victims of these very ravages, are now buried in Serbia's soil?
A country of materialism cannot display that spirit which America has displayed during this war. Let the idealism of President Wilson remind you of American idealism...[58]

Thus spoke Michael I. Pupin about his second homeland, America, long ago – in 1919.

In May of 1919, after the Peace Conference in Paris, Pupin went to Belgrade. wishing to pay tributes to the Serbain Army for the military triumph in the war, he visited Generals Stepa Stepanović and Živojin Mišić. He closely befriended Voivoda Mišić, daily seeing him. One day, finding the war hero upset by an attempt of the Austrian troops to regain a part of Slovenia, Pupin told him:

Don't worry, Voivoda. Whenever, in my life, I faced a major difficulty, I would dispel my worries by the old merrymakers' song of Banat:
"Šorom sredom..."

Voivoda liked the song very much. During his visit to him next day, upon hearing good news about the outcome of the clash with Austria's troops, Pupin found the hero singing himself: "*Šorom sredom...*"[59]

The very first portrait of Voivoda Mišić, one by Uroš Predić, was hung in Michael Pupin's home. When, leafing through old-time press, we discover some of the many wise and shrewd thoughts of aged Michael Pupin, we cannot help getting the impression that he was not only a prophet in the realm of science but also a visionary as to the events awaiting his original nation. An example is found in the newspaper *Banatski glasnik* (Veliki Bečkerek, July 20, 1928) which contains a letter by Pupin addressed to the Editor, entitled ”Pupin Coming to See Us This Summer”:

I regularly receive Banatski Glasnik and in each issue find something of interest to myself. I am curious to hear what Banatski Glasnik writes about the killings in the National Parliament. They echoed badly in the public opinion of America, and upset me terribly, for I see in them an act which shall shake the very foundations of the fraternal relations between the Serbs and the Croats and the Slovenes. These relations need care, for it is upon them that the future glory and greatness of the Yugoslav state shall rest. That was the idea of late Stojan Protić. When I last met the man in Belgrade, seven years ago, he was ready to make greatest sacrifice to that idea. Unfortunately, however, the people did not understand him. The future shall reveal his great wisdom and his great patriotism.[60]

У листу *Политика* (Београд, 15. јануар 1930) др Борислав Анђелиновић је објавио свој разговор са Пупином. Из тог разговора издвајамо део:

Демократија је најтежи начин државне управе. Али је ипак можда изводљива онда кад је народ спреман за демократију. Треба изабрати честите вође. Оно што се у нас догађало за последњих десет година довело је било земљу до ивице пропасти. Једини спас, једини могући начин да се држава доведе у ред, био је велики историјски Краљев акт од 6. јануара. Ново име Краљевина Југославија је славно. Старо име значило је пред страним светом, бар овде у Америци, да је држава поцепана на три разна племена и да ће се у њој тешко моћи сложно да ради, што приличи једној хомогеној држави. То су мишљење подупирали редовни немири који су избијали на површину сваког часа, све до оног несретног догађаја у Скупштини.[61]

Током Првог светског рата, у Америци је боравио владика Николај Велимировић,[62] кога је српска влада упутила са циљем ширења истине о рату у Србији. Као изванредан беседник, он је држао величанствене говоре у Лондону, Њујорку, Чикагу, Питсбургу и Канзас Ситију, који су слушаоце остављали без даха. Пленио је интелигенцијом, образовањем и духовношћу. Из тог периода потиче и његово познанство са Пупином. Сећања владике Велимировића на Пупина објавио је и лист *Политика* (16. март 1935), у чланку „Ја сам био говедар у Банату, па сам узет од својих говеда да јављам људима". Једно од њих везано је за догађај који је претходио Пупиновом завештању звона на Цркви Светог Климента у Охриду. Владика је забележио:

Кад је Бугарска нажалост напала Србију, па док још Америка није ступила у рат, ја сам једнога дана отишао био у Вашингтон по позиву президента Вилзона. Вилзон ме је нешто питао о начину, како би се могло општити испод воде, међу двема подморницама. Одговорио сам му да је то у начелу могућно, пошто се глас водом боље преноси него ваздухом, само треба да се смисле начини и конструишу апарати. И примио сам се да радим на том послу. Том приликом одржао сам једно предавање о југословенству и значају српског рата. Предавању је присуствовао и бугарски посланик. После предавања задржим се са њим у разговору. Ја почнем прекоравати краља Фердинанда што је напао Србију у најтежем часу у њеној историји и тако поновио погрешку краља Милана, а посланик је бранио свога краља. Тада му ја кажем: „Ипак знајте да ће Србија победити. И тада ће се Бугарска кајати због свог напада на своју браћу". Посланик је са увереношћу говорио да је са Србијом заувек свршено. На то му предложим: „Хајде да се кладимо. И то овако; ако Бугарска остане победилац ви да купите једно велико звоно за Охрид и упишете на звону оно што ви хоћете. Ако ли Србија победи као и што хоће ако Бог да, ја ћу направити једно велико звоно за Охрид и назваћу га Звоно слободе".[63]

In the daily *Politika* (Belgrade, January 15, 1930), Dr. Borislav Andjelinović published his interview with Pupin, an excerpt from which reads as follows:

Democracy is the most demanding form of governing a state. Yet it can be implemented when the people become ready for democracy. Honest leaders must be elected. What has been happening in our country over the past ten years has brought the nation to verge on collapse. The only salvation, the only way possible to impose order on the state was the King's great, historical Act of January 6. The new name of the Kingdom of Yugoslavia bears glory. The old name – before the people abroad, at least here in America, implied the state's division into three different tribes where harmonious functioning expected from a homogeneous country was hardly thinkable. Such opinion has been fed by regular scandals that came to the surface every now and then, all until the unfortunate incident in the Parliament.[61]

Bishop Nikolaj Velimirović[62] visited the U.S.A. during World War One; he was sent there by the Serbian Government with the mission to propagate the truth about the war in Serbia. As a supreme orator, he delivered majestic orations in London, New York, Chicago, Pittsburgh and Kansas City, leaving the audiences breathless. The man's appealing influence came from his intelligence, erudition and spirituality. It was in that period that the friendship between Bishop Nikolaj and Michael Pupin began. Some of the Bishop's recollections were published by Belgrade's daily *Politika* (March 16, 1935) in the article headlined "I Was a Herdsman in Banat Yet Taken Away from My Cattle to Enlighten Humans". One of Bishop Nikolaj's recorded memories regards an episode that preceded Pupin's donation of churchbell to St. Clement's Church at Ohrid:

When Bulgaria, unfortunately, attacked Serbia, while America was still outside of the war, I went to Washington D.C. upon an invitation by President Wilson. Wilson asked me something about ways of possible underwater communication between two submarines. I answered that it was possible, in principle, since the sound was transmitted through water better than by air, there was only to think of the ways and to construct the apparatuses therefor. And I accepted to work on such a project. On that occasion, I held a lecture on Yugoslavianism and the significance of the Serbian war. The lecture was attended by the Bulgarian ambassador. After the lecture, I stayed to talk to him. I began with criticizing King Ferdinand for his attack on Serbia and repetition of King Milan's mistake, and Ambassador defended his king. Then I told him: "Yet you should know that Serbia is going to triumph. And Bulgaria will regret the attack against her brothers." Ambasador believed his own words that Serbia had seen her end for ever. Thereupon I suggested: "Let us bet. Make it this way: if Bulgaria remains the winner, you shall buy a big bell for Ohrid and inscribe thereon whatever you wish to. If Serbia wins, as she will may God give, I shall make a huge bell for Ohrid and name it 'Liberty Bell'.[63]

Црква Св. Богородице Перивлепте, у којој су мошти Св. Климента Охридског, саграђена је 1295. год. Са њене леве стране уздиже се звоник чије је велико звоно поклон Михајла И. Пупина (1924).

The Holy Mother of God Peribleptos with the relics of St. Clement of Ohrid was erected in 1295. On its left side rises the belfry with the huge bell donated by Michael I. Pupin (1924).

Пупин је испунио обећање и данас се у овом светоклиментском граду налази то звоно, које је 15. марта 1935. огласило његову смрт.[64] У истом чланку епископ Велимировић је забележио Пупинове речи:

Нисам ја дошао у Америку као печалбар, да зарадим паре. Ја сам пошао за знањем, а знање ми је донело имање, а не обратно. Имање је дошло као нешто споредно. Ја сам најпре искао „царство царства небеснаго“, по Јеванђељу, а остало све што имам дошло је уз то.[65]

Pupin kept his promise, and the town of St. Clement still has the bell which resounded his death on March 15, 1935.[64] In the same article, Bishop Nikolaj recalled Pupin's words:

I did not come to America as a migrant worker, to earn money. I came here seeking knowledge, and knowledge led me to riches, not the other way round. The riches came along as a marginal matter. I primarily sought "the realm of the Kingdom of Heaven", following the Gospel-Book, and everything else I possess came along.[65]

Тако је говорио владика Николај Велимировић о Пупину, свом блиском пријатељу. О овом изузетном човеку забележена су многобројна позитивна мишљења. Можда је, баш због тога, занимљиво и једно сасвим другачије мишљење које се о њему могло прочитати у *Београдском дневнику* (октобар 1919). Овај лист је од 10. до 12. броја објављивао чланке под насловом „Савремени типови". У једном од њих се саркастично говори о сељачком пореклу Михајла И. Пупина и његовом *скитању по Америци где је да не умре од глади чистио тањире у хотелу, масирао богате трбушине*. Стидећи се свог порекла, он је, по речима аутора текста, изјавио:

Не нисам Србин, говорио је. То је и сувише прост народ! Мађар, Шваба, то да... Постао је Мађар... Обогаћен, угојен и успаван бежао је од свега што је опомињало на његову прошлост и порекло... Једнога дана поцрвени му образ... Почео је да тражи своје сународњаке да им каже да је опет постао Србин... Примили су га, јер је рекао да је богат... Неки мисле да је г. М. И. Пупин велики научник; неки мисле да је он само наш велики народни добротвор; неки опет да је једно и друго, ми држимо да није ни једно ни друго...

The above passages have added to the portrait of Michael Pupin as remembered by a close friend, Bishop Nikolaj Velimirović. This remarkable man earned a great many favorable opinions, which makes it extremely interesting to see one of the opposite kind, as was the one presented to the readers of *Beogradski dnevnik* ('Belgrade Daily', October 1919), within a series entitled *Contemporary Types* (*Savremeni tipovi*, in Nos. 10-12). One of the articles sarcastically reminds of the peasant background of Michael I. Pupin and his tramping around America where, to escape dying of hunger, he cleaned plates in a hotel, massaged rich men's big bellies. The author of the article claimed that Pupin, ashamed of his background, used to say:

No, I'm not a Serb, he used to say. Those are much too simple people! To be a Hungarian, a Swabian, that would count… He became a Hungarian… Rich, fat and sleepy, he would run away from whatever was remindful of his past and origin… One day, his cheeks flushed… He began to search for his fellow-countrymen to tell them he had become a Serb again… They adopted him, for he said he was rich… Some think that M. I. Pupin is a great scientist; others think that he is just a great benefactor of ours; there are those who think both, and we believe he is neither of the two…

Професор М. И. Пупин је 15. септембра 1930. године у Њујоршком универзитетском клубу приредио вечеру у част југословенске делегације на Конгресу ФИДАК-а, Међусавезничке федерације ветерана Првог светског рата

On September 15, 1930, Professor M. I. Pupin hosted dinner at New York University Club to honor the Yugoslav delegation attending the Congress of FIDAC, Inter-Allied Federation of World War Veterans

STANDARD FLASHLIGHT CO. INC.
N.Y.C.

Иван Мештровић, Аутопортрет
Ivan Meštrović, Self-Portrait

О Пупиновом добротворном раду су, током његовог живота, извештавали многи листови, а поводом Пупинове смрти је *Југословенски гласник* (Чикаго, 21. март 1935) објавио чланак „Михајло Пупин", у којем је подсетио на његов добротворни рад: Пуно је цркава и школа по Америци којима је давао своје прилоге. Православном манастиру у Либертивилу, овдје близу Чикага, дао је преко двадесет хиљада долара. Што је чинио овдје, чинио је и у Домовини. У истом чланку је поменута и Пупинова изјава: *Што год више живим и старим, све више волим своје!*

О томе колико је Пупин помагао југословенске уметнике говори и чланак „Мештровић у Америци" објављен у листу *Нова Европа* (1933, бр. 8), у којем се Пупин сећао сусрета са овим познатим вајаром:

Моје познанство са Мештровићем почиње у месецу мају 1919. године. Било је то у Паризу за време Мировне конференције. Јован Цвијић скренуо ми је једног дана пажњу на уметничку изложбу у Пале-Рojал. Говорио ми је да на тој изложби има знатан број југословенских уметника, који ће ми се допасти, а нарочито скулптуре И. Мештровића...

У суседном салону био је изложен велики број вајарских радова француских уметника, тако да сам могао упоредити Мештровићеву скулптуру са савременом француском скулптуром. Разлика је била очигледна... Мештровићеве „Удовице" нису изгледале као хладан камен већ као жива створења, у којима тече животворна крв...

Оних дана бавио се у Паризу мој стари познаник Американац Чарлс Крен. Како се он интересовао за Словене и словенску уметност, одведем га у Пале-Рojал да види Мештровићеву изложбу. Изванредно му се допала ... То ново познанство донело је Мештровићу неколико лепих наруџбина. Најлепша је наруџбина била да идуће јесени Мештровић дође у Вашингтон и да ту изради бисту председника Вилсона...

Године 1925. Мештровић је дошао к нама у Америку...

Често сам се састајао са Мештровићем док је боравио у Њујорку... Моје попрсје у бронзи и попрсје моје мајке, које ми је Мештровић посветио, драгоцена је успомена на наше пријатељство...

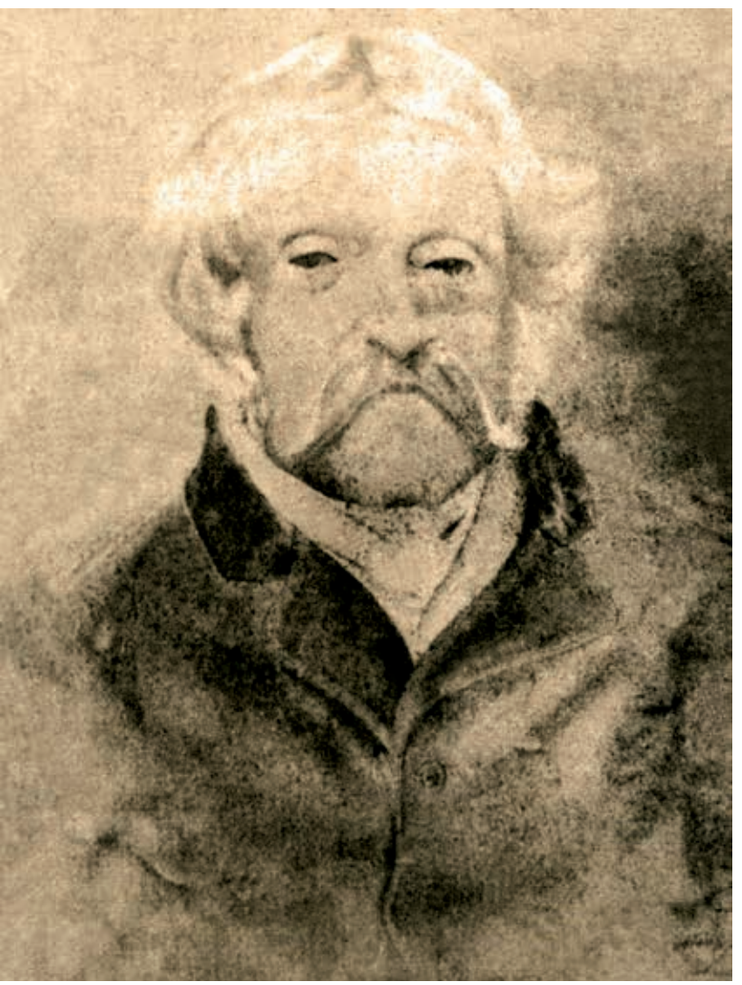

Михајло И. Пупин, Портрет Косте Исаковића из Фаркаждина
Michael Pupin, Portrait of Kosta Isaković from Farkaždin

Many newspapers reported on Michael I. Pupin humanitarian work while he was alive. When he died, *Jugoslovenski glasnik* ('Yugoslav Herald', Chicago, March 21, 1935) published the article Mihajlo Pupin, reminding of his humanitarian efforts: There are a lot of churches and schools across America to which he gave donations. To the Orthodox monastery in Libertyville, here near Chicago, he has given more than twenty thousand dollars. What he did here, he did in Fatherland, too. The same article cites Pupin's statement: *The longer I live and get older, the better I love my kin!*

About Pupin helping Yugoslav artists we can learn from the article "Meštrović in America" published in the newsletter *Nova Evropa* ('New Europe', 1933, No. 8) which brought the scientist's memory of his encounter with the famous sculptor:

My acquaintanceship with Meštrović began in the month of May, 1919. It happened in Paris, during the Peace Conference. One day, Jovan Cvijić drew my attention to an art exhibition at Palais-Royale. He told me that there were a considerable number of Yugoslavia's artists at the show whom I might like, especially the sculptures by I. Meštrović…

In the salon next door a great many sculptures by French artists were on display, so I could compare Meštrović's sculpture to the contemporary French sculpture art. The difference was evident… Meštrović's "Widows" did not look like cold stone but like live beings in whom life-giving blood was circulating…

In those days, my old acquaintance, an American, Charles Crane, was staying in Paris. As he was showing interest in the Slavs and Slavonic art, I took him to Palais-Royale to see Meštrović's exhibition. He liked it enormously... The new conversance brought several nice commissions to Meštrović. The best of these implied that Meštrović should come to Washington next year and make a bust of President Wilson there…

In 1925, Meštrović came to us to America…

I used to see Meštrović quite often during his stay in New York… My bust in bronze, and the bust of my mother Meštrović dedicated to me, are precious tokens of our friendship…

У Њујорку се данас налазе две бисте Михајла Пупина, рад Ивана Мештровића: једна на Менхетну, испред српске Цркве Светог Саве, а друга испред библиотеке Пупинове лабораторије за физику (Колумбија универзитет).

Велику љубав према народној српској поезији Пупин је неговао још у детињству, када је на идворским поселима слушао стихове који су величали снагу, борбеност, поштење и одважност српских средњовековних јунака и Карађорђевих устаника. Многе од ових песама сачувао је Филип Вишњић. Када је 1934. године обележавана стогодишњица његове смрти, Пупин је гимназији у Бијељини, која носи Вишњићево име, поклонио барељеф са ликом овог народног песника. Барељеф је 1913. урадио загребачки вајар Рудолф Валдец по Пупиновој поруџбини. То је био први рад овог вајара у Америци. Пупин га је чувао у својој кући у Норфолку.

Two busts of Michael Pupin, sculpted by Ivan Meštrović, can be seen in New York today: one at Manhattan, in front of (Serbian Orthodox) St. Sava's Church, the other at the entrance to the library of Pupin Physics Laboratory (Columbia University).

It was as early as in his early childhood that Pupin was enchanted by the Serbian folk epics: at the working bees in Idvor, he would sit and listen to the verse that glorified the power, fighting spirit, honesty and courage of the Serbian medieval heroes and Karadjordje's rebels against Ottoman Empire. A great deal of the oral poetry survived owing to the poet and guslar Filip Višnjić. In 1934, on the occasion of Višnjić's death centenary, Pupin donated the guslar's portrait in bas relief to the grammar school in Bijeljina named after Višnjić. He had commissioned the bas relief from the Zagreb sculptor Rudolf Valdec, who made it in 1913, as his first sculpture in the United States; Pupin had kept the piece in his Norfolk home.

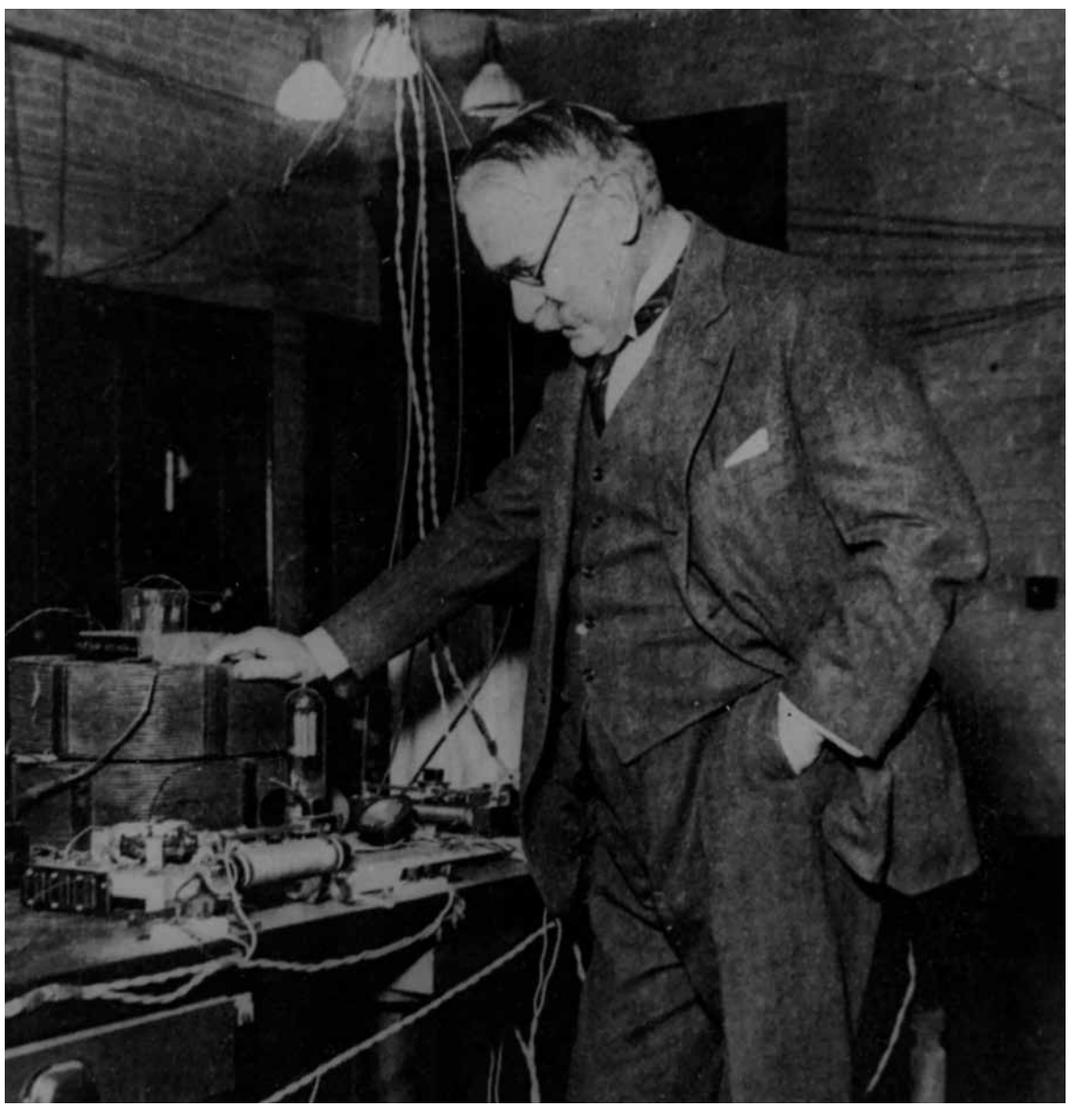

У листу *Југословенска пошта* (Сарајево, 5. јануар 1935) Пупин је рекао о Филипу Вишњићу:

Филип Вишњић је српски пророк ... Народ који рађа такве пророке, неће никад изгинути, јер је у њему клица бесмртности ... Ја сам Вишњићеве песме упознао још у моме детињству и ни једна успомена из тога доба није дубље урезана у мојој души од те успомене ... Те песме дишу најчистијим српским духом, па зато сам мишљења да плоча са његовим ликом треба да се смести у гимназији која ће носити његово име...[66]

Одрастао у српској православној породици, поред изразито побожне мајке, Пупин је и сам био дубоко религиозан. Владика Николај Велимировић се сећао разговора о васиони који се повео на једном мањем скупу научника. Након дуже научне расправе, Пупин је своје излагање завршио речима:

Бар ми овде у Америци не држимо се више старих европских заблуда о материји. Може се говорити само о грубим (за наше очи) феноменима једне реалности, која је једва мање утанчана и фина него што су наше мисли. За мене то није божанство – као што је етар био за старе – али је праг божанства, праг духовног света. Јер преко тога прага мисао моја нема на чега да се заустави него једино на Господу Богу, коме је мене учила моја мајка Пијада.[67]

In the newsletter *Jugoslovenska pošta* (Sarajevo, January 5, 1935) Pupin said of Filip Višnjić:

Filip Višnjić is a Serbian prophet… The people bearing such prophets shall never be killed, for it has a seed of immortality… I got familiar with Višnjić's poetry as early as during my childhood and there is no other recollection from that time which has more deeply been incised in my memory than that one… Those poems breathe with the purest Serbian spirit, and that is why I think that a plaque with his portrait should be placed in a grammar school named after him...[66]

Raised in a Serbian Orthodox family, with an extremely devout mother, Pupin himself was a deeply religious man. Bishop Nikolaj Velimirović once recollected a debate on the universe during a minor gathering of scientists; after a lengthy scientific discussion, Pupin concluded his discourse as follows:

At least we who live here in America no longer stick to the old European fallacies about matter. One can only talk of (what to our eyes look like) the phenomena of a reality which is hardly less delicate and refined than our thoughts are. To me, that is not a divinity – like ether used to be to our ancestors – but a threshold of divinity, threshold of the spiritual world. For on the other side of the threshold there is nothing my mind can rest on but the Lord Almighty as taught to me by my mother Pijada.[67]

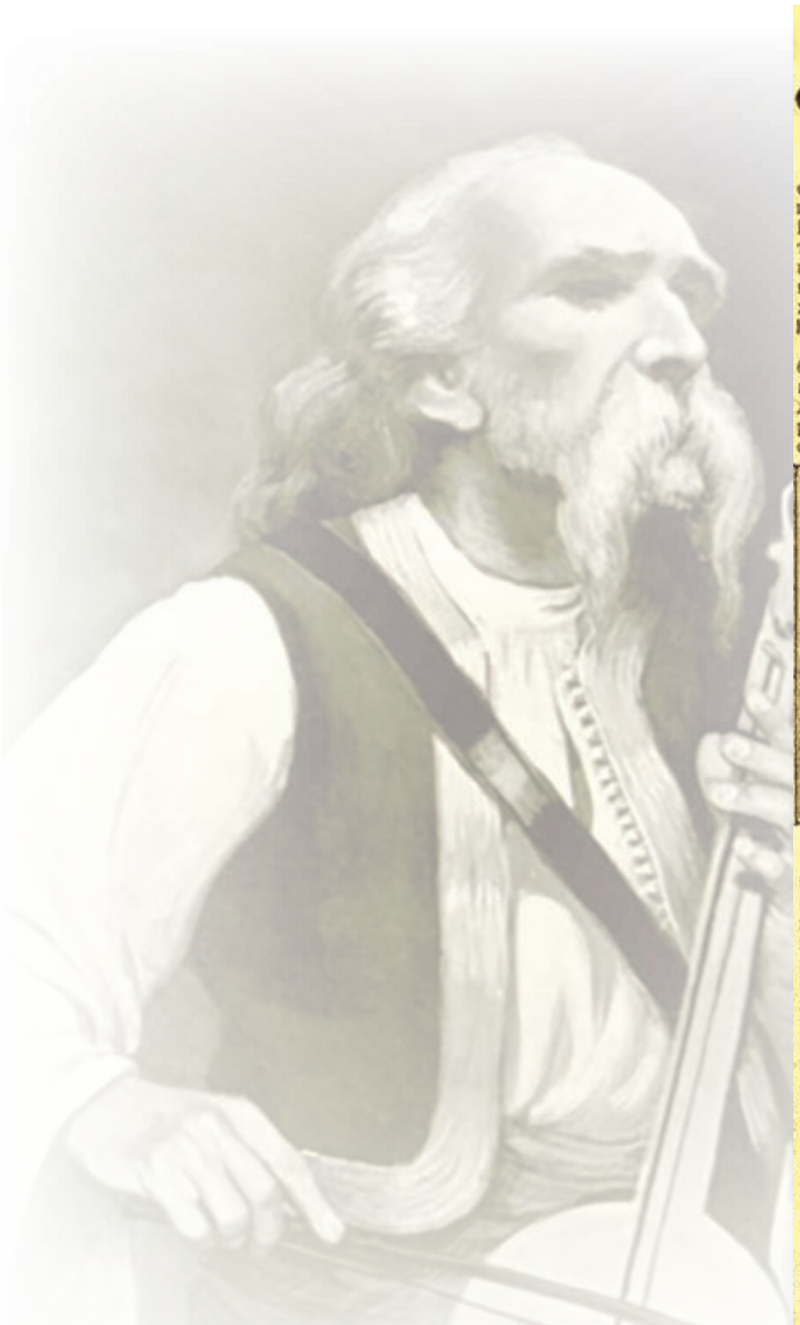

Михајло Пупин о Филипу Вишњићу

Бијељина, 27. децембра.

Прослава 100 годишњице смрти великог народног песника-гуслара Филипа Вишњића, а с њиме и свих незнаних твораца народне поезије, тог великог и драгоценог блага народног морала је, из техничких разлога, бити одгођена за идућу годину.

По припремама које чине одбори за прославу у Бијељини и Београду, може се видети да ће то бити једна уистину ретка национално - културна свечаност. То потврђује и чињеница да су велике и еминентне организације као Југословенски соколски савез, Југословенско учитељство и Удружење југословенских професора једногласно решили, да у свима акцијама узму учешћа у припремама и извођењу ове ретке прославе и испуњењу дуга према највећем познатом народном песнику и Хомеру шумадиског устанка, Филипу Вишњићу. Поред других организација поменућемо и Просвету и Гајрет, које ће и саме учинити све да прослава успе онако како је замишљена од иницијатора.

Како се схвата значај ове културно-националне прославе најбоље показује следећи факат. Пре извесног времена у београдском »Венцу« изишао је један чланак од професора бијељиске гимназије г. Аце Станојевића, а у вези са прославом. Не много после тога уредник »Венца« г. Јеремија Живановић, добио је писмо од нашег земљака, иначе славног научника, г. Михајла Пупина, професора Универзитета у Њујорку, у коме моли гао поклон. Необично лепо израђени барељеф из бронзе, на коме је алегорички приказан Филип Вишњић са гуслама у руци и народ уоколо њега, под јаким утиском његове песме. Необично лепо уметничко дело, величине 140 × 90 см. и тешко преко 150 кг., вредно је најмање 40.000 динара. Треба напоменути и ту чињеницу да је цео трошак од Њујорка до Дубровника и од Дубровника до Бијељине, поднео сам високи и угледни дародавац.

БАРЕЉЕФ: ФИЛИП ВИШЊИЋ И НАРОД

На овако великом и значајном поклону бијељински одбор упутио је нашем великом научнику лепу захвалу, на коју је убрзо стигао следећи одговор од г. Пупина.

»Поштована господо,

Примио сам ваше цењено писмо од 17 новембра, и оно ме је много обрадовало. Вс сте примили мој полон са истим осећајима са којима сам га ја вама упутио у Бијељину; а то осећање је чиста побожност у душама које су надахнуте жаром Вишњићеве песме

Ја се слажем са вашим мишљењем да је Филип Вишњић српски пророк, и да је из његових уста говорила Божија истина. Народ који рађа таква пророке неће никад изгинути, јер је у њему клица бесмртности.

Пре неколико месеци први пут сам дознао из једног чланка у »Венцу«, да се спрема прослава стогодишњице Вишњичеве смрти и онда сам се решио да учествујем у тој прослави. Мој мали поклон вашем одбору је видљив знак моје жеље

Новински извештај који преноси Пупинове речи о народном песнику–гуслару и доноси слику барељефа Филип Вишњић и народ *(1935)*

Newspaper report quoting Pupin's words on the great epic poet/guslar, with a photo of the bas relief Filip Višnjić and His People *(1935)*

О његовом ставу према религији говори се и у листу *Самоуправа* (новембар 1927), у којем је, у неколико наставака, објављен фељтон под насловом „Како је један говедар разумео живот". Поред низа научних опсервација, Пупин се дотакао и свог односа према религији, илуструјући га једним занимљивим разговором. На питање једне младе даме „како то да он као човек од науке верује да постоји Бог" Пупин је одговорио:

Не, ја не верујем да постоји Бог, но ја знам да постоји Бог. И то је једино знање што има неку вредност од свега мога знања. Овога часа ја примам два саопштења од Бога; једно је радосно, а друго врло жалосно. Радосно саопштење говори ми да су Ваше очи плаве и Ваша коса као злато жута. Знате, лепота је радост увек и увек. Жалосно саопштење опомиње ме да је духовна празнина најжалоснија ствар што човек може замислити.
„Ја сам сигурна да се оно прво саопштење односи на мене", рекла је млада дама.
Или примите оба или ниједно. Тако одговорих ја и наш се разговор сврши.[68]

Јелена Лозанић-Фротингхам, која је као изасланик Српског Црвеног крста боравила у Канади и Америци, упознала је Михајла И. Пупина и овако га описала у својим записима:

Висок, крупан човек, црномањаст, маркантних црта, великих, дубоких, паметних очију, пуних душе а, у исто време, оштрих и јако одлучних. Из њега избија нешто истинско, искрено, право, храбро. Српски говори правилно, са пуно лепих наших израза, понекад са малим банаћанским нагласком...[69]

Екслибрис Михајла И. Пупина
Michael I. Pupin's ex libris

Pupin's attitude to religion was referred to in the newsletter *Samouprava* ('Self-government') of November, 1927: a feuilleton entitled *How a Herdsboy Understood Life (Kako je jedan govedar razumeo život)* came out serialized. In addition to science-related comments, Pupin touched on his attitide to faith, illustrating it with an interesting piece of earlier conversation. When a young lady had asked him how it was possible that, as a man of science, he believed in God's existence, he had answered:

No, I do not believe that God exists, yet I know God does exist. And that is the only cognition, of all the knowledge I have, which has some value. At this moment I am receiving two communications from God; one is joyful, and the other very sad. The joyful communication tells me that your eyes are blue and your hair golden. You know, beauty is joy ever and again. The sad communication warns me that spiritual emptiness is the most sorrowful thing one can imagine.
"I'm sure the former communication concerns myself", said the young lady.
Take the two together or none at all. That was my answer and the end of the talk.[68]

Jelena Lozanić-Frotingham, who visited Canada and the U.S.A. as a representative of Serbian Red Cross, met Michael I. Pupin there and here is a depiction of the man found in her notes:

Tall, corpulent man, of striking features, with big, deep, clever eyes full of soul and at the same time sharp and extremely resolute. He radiates with something genuine, sincere, just, brave. He speaks Serbian in a correct manner, with a great deal of our beautiful phrases, at times with a slight Banat accent...[69]

Мићун М. Павићевић, један од наших исељеника у Канади, сусрео се са Пупином 15. јуна 1916. у Норфолку. Своја сећања на тај сусрет описао је у листу *Riječ* (божићни број, Загреб, 1930):

Пупин је изразит тип наше расе. Практичар и сатиричар, са великим претензијама, које су у сразмјеру са његовим способностима. Добар психолог, поред све политуре, коју му је дала култура и наука, у њему се може одмах назрјети дијете широких и недогледних банатских равница. Природан, предусретљив и говорљив. На народном послу амбициозан, расно жилав и често јогунаст. Изложен је био бесправно вихорима мржње и оговарања разних медиокритета и ситних завидљиваца.[70]

Овај кратак осврт на личност Михајла И. Пупина кроз призму његових савременика завршићемо цитатом из часописа *The New York Sun*, који је 13. марта 1935. године објавио чланак „Два велика богатства". Текст се завршава речима:

Ту је наишао на добродошлицу и богато се за њу одужио. Нашао је пријатеље који су хтели да му помогну, а зар то није било због тога што је и сам био пријатељ који помаже у невољи? Ти пријатељи били су свакаквих занимања и звања; мора да је било нечег у Пупину што је њих терало ка доброти. Пупин је јуче умро остављајући богату оставштину научних достигнућа читавом свету. Остављајући такође огромно богатство онима који то заслужују.[71]

Mićun M. Pavićević, a Serbian emigrant to Canada, met Pupin on June 15, 1916 in Norfolk, and later described his reminiscence of the encounter in the newspaper *Riječ* ('Word', Christmas issue, Zagreb, 1930):

Pupin is a striking type of our race. A man of practice and satire, with great pretensions in proportion to his abilities. A good psychologist, in whom – despite all the polish that culture and science have endowed him with – one can immediately discern a child of the vast and infinite plains of Banat. Natural, kind and talkative. Ambitious in the national cause, racially diehard and often willful. He has unjustly been exposed to winds of hate and gossip by all sorts of mediocrities and petty-minded envious people.[70]

The above-presented testimonies of Michael I. Pupin's personal qualities shall be concluded with a quotation taken from *The New York Sun* issue of March 13, 1935:

He was made welcome here and he payed back generously. He found friends willing to help him, and was it not so because he himself was a friend helping those in trouble? Those friends were of various occupations and ranks; there must have been something in Pupin which drove them to kindness. Pupin died yesterday, leaving behind an ample legacy of scientific achievements to the whole world. Also, leaving a sizeable fortune to those who deserve it.[71]

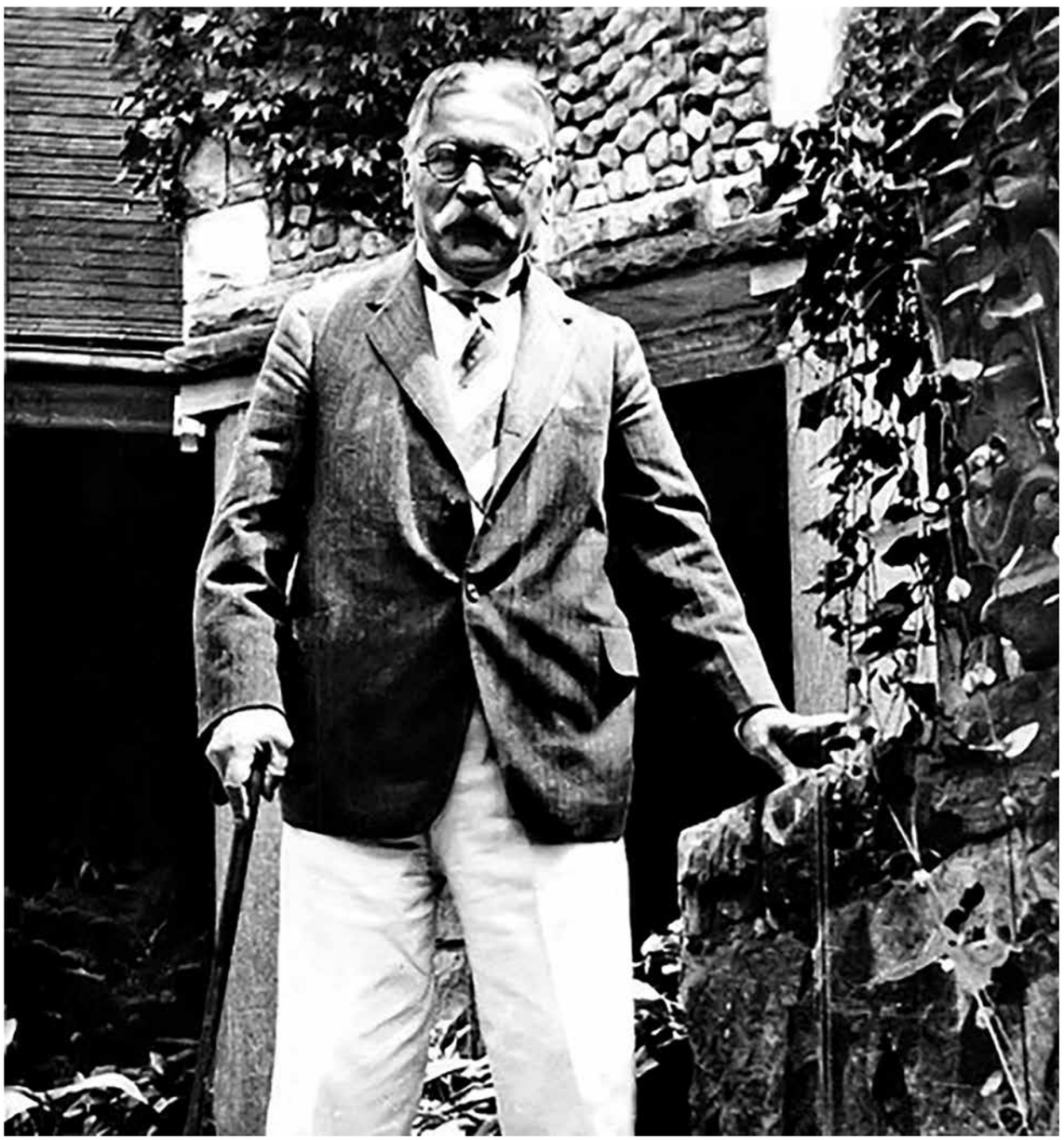

Пупин нарушеног здравља
Pupin, his health condition worsening

Сећање које траје...

На Михајла И. Пупина данас нас не подсећају само његова дела. Њему у част назване су многе значајне институције и устројена престижна научна признања.

Поводом стогодишњице рођења Михајла И. Пупина (1958)[72] у САД је установљено посебно одликовање – *Пупинова медаља* за службу *нацији*. Оно је настало као израз уважавања његових научних резултата и пионирског рада на пољу електротехнике и телекомуникација.

Од 1958. године се *Пупинова медаља* периодично додељује појединцима који су постигли одређене резултате на пољу електротехнике, инжењерства, науке или технологије, чији је рад морао бар годину дана бити везан за Колумбија универзитет, на којем је Михајло Пупин био професор. Међу многобројним истакнутим личностима које су до сада понеле ово престижно признање налазе се: генерал-мајор Џон Медарис (за допринос искрцавању савезника у Нормандији), контраадмирал и „отац“ нуклеарне подморнице Хајман Џ. Риковер, градитељ бродова Вилијам Френсис Гибс, декан Џон Данинг, први директор ФБИ Џон Е. Хувер, космонаут Џон Глен (први облетео Земљу), психолог Вилијам Мекгил (примена психологије у математици и обради информација), добитник Нобелове награде за физику Исидор Ајзак Раби (атомски физичар, педагог и промотер мира), грађевински инжењер и архитекта Марио Салвадори, физичар Норман Ремзи мл., геофизичар Френк Прес, архитекта и експерт за акустику Сирил Харис, Роберт Мертон (нобеловац), добитник Нобелове награде за физику Леон Ледерман, добитник Нобелове награде за медицину Ерик Р. Кандел (пробој у изучавању можданих функција учења и памћења)...

У оквиру Колумбија универзитета се и данас налази Одсек за физику. Смештен је у згради из 1927. године, која се зове Пупинова физичка лабораторија. На улазу у Пупинову лабораторију налази се његова биста. У овој лабораторији су остварени многи значајни научни резултати још за Пупиновог живота. Ту је Харолд Клејтон Јури (1931) открио тешки водоник, а у њој је започета и изградња прве нуклеарне батерије.

Поводом 125. годишњице Пупиновог рођења, у Идвору и Новом Саду је одржан Међународни научни скуп „Живот и дело Михајла Идворског Пупина“ (4–7. октобра 1979). Том приликом је у старој згради основне школе у Идвору постављена стална изложба посвећена овом великану.

У Београду данас постоји Институт за електронику и телекомуникације „Михајло Пупин“, који је водећа научноистраживачка организација у Србији и целом региону. Он је основан 1946, а данашњи назив носи од 1959. године.

Пупиново име данас носе многе средње и високе школе у земљи, као и један мањи кратер на Месецу. Тако је и фактички потврђена мудрост Пупинове мајке:

Знање то су златне лествице преко којих се иде у небеса; знање је светлост која осветљава наш пут кроз живот и води нас у живот будућности пуне вечне славе...

Lasting memory...

The achievements of Michael I. Pupin are not the only reminders of the great man. In his honour, a great many institutions of esteem and prestigious science awards bear his name.

On the centenary of Michael I. Pupin's birth (1958),[72] a special award was established – the Pupin Medal for Service to the Nation. This reflected the esteem of his scientific achievements and the pioneering work in the fields of electrical engineering and telecommunications.

Since 1958, Pupin Medal has been given periodically to individuals showing high results in electrical engineering, science or technology, provided the recipient must have been affiliated with Columbia University for at least one academic year. Among the prominent awardees, one shall find the names such as: Major General John B. Medaris (for his role in the Invasion of Normandy), Rear Admiral and father of the atomic submarine Hyman G. Rickover, designer of large ships William Francis Gibbs, Dean John R. Dunning who played key role in the development of atomic bomb, the first FBI Director John Edgar Hoover, first cosmonaut to orbit the Earth John H. Glenn, psychologist William McGill (application of psychology in mathematics and data processing), Physics Nobelist Isidor Isaac Rabi (atomic physicist, educator and peace promoter), civil engineer and architect Mario Salvadori, physicist Norman F. Ramsay Jr., geophysicist Frank Press, architect and acoustics expert Cyril Harris, economist and Nobel laureate Robert C. Merton, Physics Nobelist Leon M. Lederman, Nobel laureate in medicine Eric R. Kandel (groundbreaking research in learning and memory), etc.

Columbia University's Department of Physics is still in its 1927 building referred to as Pupin Physics Laboratories, or Pupin Hall. A bust of Pupin stands at the entrance. Many a significant scientific achievement took place in the lab in Pupin's lifetime, including Harold Clayton Urey's discovery of heavy-oxygen water; also, the construction of the first nuclear battery began therein.

On the occasion of Pupin's 125th birth anniversary, International Scientific Conference "Life and Work of Michael Idvorsky Pupin" was held in Idvor and Novi Sad (October 4-7, 1979). During the event, a permanent exhibition was mounted in the old building of Idvor's elementary school, presenting the great scientist's life and achievements.

Mihajlo Pupin Institute of Electronics and Telecommunications in Belgrade is a leading scientific-research organization in Serbia and the region. It was founded in 1946, bearing the present name since 1959.

Many secondary and advanced schools in Serbia have been named after Pupin, and so has a minor crater in the Moon. Thus, real life has verified the wisdom of the scientist's mother:

Knowledge is the golden ladder over which we climb to heaven; knowledge is the light which illuminates our path through this life and leads to a future life of everlasting glory...

Пре педесет година, када сам као један од пастира, посматрао звезде на тамној позадини поноћног летњег неба, чинило ми се да је светлост звезда била језик, који оглашава славу Божију...
Шта ми светлост звезда доноси данас и какву поруку преноси? Одговор на ово питање рађао се целог живота и његово поступно разјашњавање пружило ми је много радости у животу.[73]

Fifty years ago, when as a member of a herdsman's squad of boys I watched the stars on the black background of a summer midnight sky, I felt that their light was a language proclaiming the glory of God…
What does that light convey to my mind to-day? The answer to this question was born during my lifetime, and the gradual unfolding of its profound meaning gave me the sweetest thrills of my life.[73]

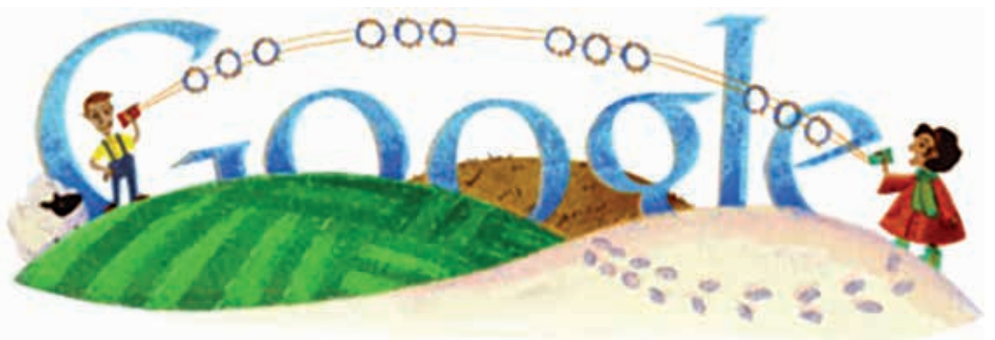

Дана 9. октобра 2011. године, светски интернет претраживач Гугл је своју почетну страницу посветио једном од најзначајнијих српских научника - Михајлу Идворском Пупину (1854–1935), поводом 157. годишњице његовог рођења. Интернет је представио цртеж на коме девојчица и дечак, у чијем је друштву овца, преко брда разговараји телефоном.

On October 9, 2011, the worldwide Internet browser Google dedicated its opening page to one of the greatest Serbian scientists – Michael Idvorsky Pupin (1854–1935) on the occasion of his 157th birth anniversary. The Internet users could see the picture of a boy and a girl, accompanied by a sheep, standing on two hilltops and talking by telephone.

Име Михајла И. Пупина носи један лунарни ударни кратер пречника 2 км и дубине 400 м. Пупинов кратер се налази у источном делу велике котлине на површини Месеца, познате као Mare Imbrium („Море киша“).

A lunar impact crater has been named after Michael I. Pupin. Pupin Crater has a diameter of 2 km and depth of 400 m; it is situated in the eastern part of the large Moon's plain referred to as Mare Imbrium ('Sea of Rains').

Фусноте • Notes

Стр • Page 6, 7

[1] У време рођења Михајла Пупина разлика између јулијанског и грегоријанског календара износила је 12 дана.

[2] До грешке је, вероватно, дошло због тога што је парох махинално уписао 1858. годину јер је крштеницу исписивао 1888. године.

[1] At the time of Michael Pupin's birth, the time lapse between Julian and Gregorian calendars was 12 days (nowadays, it is 13 days).

[2] This error probably occurred because the priest was unconsciously misled by the year of writing the certificate, 1888, while writing out the digits in the date.

Стр • Page 12

[3] Михајло И. Пупин, *Са пашњака до научењака*, Матица српска, Нови Сад, 1979, 30.

[3] Michael Pupin. *From Immigrant to Inventor*, Charles Scribner's Sons, New York – London, 1926, pp. 9-10.

Стр • Page 19

[4] Михајло И. Пупин, *Са пашњака до научењака*, Матица српска, Нови Сад, 1979, 34.

[4] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 15.

Стр • Page 23

[5] Теодор Павловић је истакнути српски културни радник, уредник чувених *Српских народних новина* и *Српског народног листа* у Пешти.

[5] Teodor Pavlović (1804-1854) was a leading cultural-national activist of the Serbs in Austro-Hungary, editor of Pest-based newspapers *Srbske narodne novine* and *Srbski narodni list*.

Стр • Page 31

[6] Михајло И. Пупин, нав. дело, 45.

[6] Michael Pupin, *Op. cit.*, pp. 30-31.

Стр • Page 32, 33

[7] Михајло И. Пупин, нав. дело, 49.

[7] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 37.

Стр • Page 36,39

[8] Михајло И. Пупин, нав. дело, 60.

[8] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 53.

Стр • Page 43

[9] Михајло И. Пупин, нав. дело, 105, 106.

[9] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 115.

Стр • Page 44

[10] Михајло И. Пупин, нав. дело, 120.

[10] Михајло И. Пупин, *Op. cit.*, p. 137.

Стр • Page 48

[11] Михајло И. Пупин, нав. дело, 158.

[11] Михајло И. Пупин,*Op. cit.*, p. 191.

Стр • Page 49

[12] Исак Њутн (Isaac Newton, 1642-1727), енглески физичар, математичар и астроном, један од највећих светских научника. Открио је природни закон опште гравитације, дао је основне законе и принципе механике, три основна закона кретања. Открио је неке законитости у науци о звуку и топлоти. Творац је диференцијалног и интегралног рачуна, итд.

[13] Џејмс Клерк Максвел (James Clerk Maxwell, 1831-1879), Шкотланђанин, творац бежичних комуникација. Био је професор експерименталне физике у Кембрицу (1871). Творац је електромагнетне теорије.

[12] Isaac Newton (1642–1727), English physicist, mathematician and astronomer, one of the world's greatest scientists. He discovered the natural law of universal gravitation, the basic laws and principles of mechanics and the three fundamental laws of motion. Some of

his discoveries fall within the scientific fields dealing with the sound and heat energy. Moreover, he is known as creator of differential and integral calculi, etc.

[13] James Clerk Maxwell, (1831–1879), Scottish mathematician and physicist who formulated electromagnetic theory. Founding father of wireless communications, he was professor of Experimental Physics at Cambridge (1871).

Стр • Page 50, 51

[14] Михајло И. Пупин, нав. дело, 142.

[14] Михајло И. Пупин, *Op. cit.*, p. 169.

Стр • Page 52

[15] Лорд Рејли (John William Strutt – Lord Rayleigh, 1842–1919), енглески физичар. Познати су његови радови из области акустике, оптике, зрачења црног тела и др. Са Вилијамом Ремзијем је открио аргон. Добитник је Нобелове награде за физику (1904).

[16] Џорџ Габријел Стоукс (George Gabriel Stokes, 1820–1903), британски математичар и физичар. Његови најзначајнији радови односе се на хидродинамику, оптику и акустику. Бавио се појавом флуоресценције и спектралном анализом.

[15] John William Strutt – Lord Rayleigh (1842–1919), English physicist, famed for his achievements in acoustics, optics, blackbody radiation etc. With William Ramsay, he discovered the element argon. Awarded Physics Nobel Prize in 1904.

[16] Sir George Gabriel Stokes (1820–1903), British mathematician and physicist, whose most significant works dealt with fluid dynamics, optics and acoustics. His special interests lied in fluorescence and spectrum analysis.

Стр • Page 54

[17] Џон Тиндал (John Tyndall, 1820–1893), ирски физичар и популаризатор науке. Био је члан Лондонског краљевског друштва и професор Краљевског института у Лондону, а од 1867. и његов директор. Познат је по радовима у вези са дијамагнетизмом, термоелектрицитетом, топлотним зрачењем.

[18] Мајкл Фарадеј (Michael Faraday, 1791–1867), енглески физичар и хемичар. Открио је електромагнетну индукцију (1831). Ово откриће омогућило је производњу и употребу електрицитета. Његово откриће било је подстрек за развитак математичке теорије електромагнетних појава.

[19] Херман фон Хелмхолц (Hermann von Helmholtz, 1821–1894), немачки физичар, један од највећих научника 20. века. Вршио је истраживања у области психологије, физиологије, оптике, хидродинамике, електродинамике, термодинамике, медицине. Доказао је да принцип одржавања енергије важи и за живи организам; објаснио је далтонизам; конструисао је инструмент за посматрање унутрашњости ока; испитивао је састав звука и др.

[17] John Tyndall (1820–1893), Irish physicist who did much to popularize science, member of the Royal Society, professor and, from 1867, Director of the Royal Institution in London. Became famous for his work in the fields of diamagnetism, thermal electricity and thermal radiation.

[18] Michael Faraday (1791–1867), English physicist and chemist. In 1831, he discovered electromagnetic induction; this led to the 'production' and utilization of electricity, and also enhanced the development of the mathematical theory of electromagnetic phenomena.

[19] Hermann von Helmholtz (1821–1894), German physicist, one of the greatest scientists in the 20th century. His research work falls within a number of disciplines: psychology, physiology, optics, fluid dynamics, electrodynamics, thermodynamics, medicine. He proved that the principle of energy conservation applies on living organisms, explained Daltonism, constructed ophtalmoscope (instrument used to examine the inside of the human eye), explored the elements of the sound, etc.

Стр • Page 55

[20] Иво Матовић, *Михајло Идворски Пупин*, Дечје новине, Горњи Милановац, 1980, 52.

[20] Michael Pupin, *Op. cit.*, pp. 239-240. The Author took the Serbian quotation from: Ivo Matović, *Mihajlo Idvorski Pupin*, Dečje novine, Gornji Milanovac, 1980, p. 52.

Стр • Page 58, 59

[21] Михајло И. Пупин, нав. дело, 179.

[21] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 220.

Стр • Page 61

[22] Иво Матовић, *Михајло Идворски Пупин*, Горњи Милановац, 1980, 84.

[22] Ivo Matović, *Mihajlo Idvorski Pupin*, Dečje novine, Gornji Milanovac, 1980, p. 84. (Translated from Serbian, due to the tape being unavailable.)

Стр • Page 65

[23] Исто, 37.

[23] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 19.

Стр • Page 69

[24] *Пупинови афоризми*, рукопис Стјепана Роце.

[24] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 225. Taken by the Author from Stjepan Roca's manuscript *Pupinovi aforizmi*.

Стр • Page 74, 75

[25] Михајло И. Пупин, *Са пашњака до научењака*, Матица српска, Нови Сад, 1979, 256.

[25] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 322.

Стр • Page 78

[26] Александар Маринчић, „Михајло Идворски Пупин (1854–1935)", у: *Живот и дела српских научника*, САНУ, Београд, 1996, 273.

[27] Гуљелмо Маркони (Guglielmo Marconi, 1874–1937), италијански електроинжењер и проналазач, један од пионира у бежичној телеграфији. Усавршавао је туђе и своје проналаске и примењивао их подижући радио-станице. Добитник је, заједно са Карлом Брауном, Нобелове награде за физику 1909 године.

[26] Aleksandar Marinčić, "Mihajlo Idvorski Pupin (1854-1937)" in: *Život i dela srpskih naučnika* [*Lives and Achievements of Serbian Scientists*], SANU, Beograd, 1996, p. 273.

[27] Guglielmo Marconi (1874–1937), Italian electrical engineer and inventor, one of the pioneers in wireless telegraphy. Improving his own and other people's inventions, he put them into practice building radio stations. In 1909, he shared Noble Prize for Physics with Karl Braun.

Стр • Page 90, 92

[28] Михајло И. Пупин, *Са пашњака до научењака*, Матица српска, Нови Сад, 1979, 208.

[28] Michael Pupin, *Op. cit.*, p. 262.

Стр • Page 102

[29] Драгољуб Живојиновић, „Михајло И. Пупин у служби свог народа", *Новости*, 12. фебруар 2011.

[29] Dragoljub Živojinović, "Mihajlo I. Pupin u službi svog naroda" ["Michael I. Pupin in the Service to His Nation"], *Novosti*, Feb. 12, 2011.

Стр • Page 109

[30] Михајло Пупин, *Национално-политички рад 1908-1935*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1998, 244.

[30] Mihajlo Pupin, *Nacionalno-politički rad 1908-1935* [*National/Political Activities 1908-1935*], Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1998, p. 244.

Стр • Page 114

[31] Исто, 244.

[31] *Ibid.*, p. 244.

Стр • Page 115

[32] Исто, 245.

[32] Mihajlo Pupin, *Nacionalno-politički rad 1908-1935*, p. 245.

Стр • Page 116

[33] Милан Јевтић, „Михаило Пупин на Мировној конференцији", *Летопис Матице српске*, св. 331–332, Нови Сад, 1932, 110.

[33] Milan Jevtić, "Mihailo Pupin na Mirovnoj konferenciji" ["Michael Pupin at Peace Conference"], *Letopis Matice srpske*, Vol. 331-332, Novi Sad, 1932, p. 110.

Стр • Page 117

[34] Портрет се данас налази у Народном музеју у Зрењанину.

[35] Данашњи Народни музеј у Београду.

[34] The portrait is now at the National Museum in Zrenjanin.

[35] Today's National Museum in Belgrade.

Стр • Page 121

[36] Српско привредно друштво „Привредник“ основао је Владимир Матијевић, трговац из Загреба (1897). Његов задатак био је да сиромашну сељачку омладину запошљава у занатству и трговини. У почетку се Друштво споро развијало, јер су га ометале аустријске власти и разарања у току Првог светског рата. Тада су у Матијевићевом дому у Загребу спаљени сви подаци о десет хиљада његових питомаца и шест хиљада чланова Друштва. „Привредник“ је поново основан после рата (1918) и пресељен у Београд (1922). У Историјском архиву Србије постоје подаци о томе да је од 1927. до 1941. године збринуто 40.000 сиромашне сеоске деце.

[36] The Serbian Business Society "Privrednik" was founded by Vladimir Matijević, merchant from Zagreb (1897). It was aimed at training and employment of poor village youth in craft trades and commerce. In the beginning, the Society's development was hampered by the Austrian authorities, especially during the Great War, when the Zagreb-based documentation about 10,000 supported children and 6,000 members was burned. "Privrednik" was re-established after the war (1918), and moved to Belgrade (1922). The History Archives of Serbia keep the data on 40,000 children from rural areas enjoying this kind of support from 1927 to 1941.

Стр • Page 126,127

[37] The Harkness Pavilion at the Medical Center, New York City.

[38] Милан Јевтић, „Михаило Пупин на Мировној конференцији“, 110.

[37] The Harkness Pavilion at the Medical Center, New York City.

[38] Milan Jevtić, "Mihailo Pupin na Mirovnoj konferenciji" p. 110.

Стр • Page 142, 143

[39] Музеј Војводине, инв. бр. арх. 1284.

[40] Музеј Војводине, инв. бр. арх. 1288.

[39] Museum of Vojvodina, Archival Inventory No. 1284.

[40] Museum of Vojvodina, Archival Inventory No. 1288.

Стр • Page 145, 146

[41] Реч је о престолонаследнику, будућем краљу Петру II и Александру, сину принца Павла Карађорђевића.

[42] Музеј Војводине, инв. бр. арх. 1308.

[43] Музеј Војводине, инв. бр. арх. 1286.

[41] This refers to Crown Prince and later King Petar II, and Aleksandar, son of Prince Pavle Karadjordjević.

[42] Museum of Vojvodina, Archival Inventory No. 1308.

[43] Museum of Vojvodina, Archival Inventory No. 1286.

Стр • Page 148, 149

[44] Музеј Војводине, инв. бр. арх. 1283.

[44] Museum of Vojvodina, Archival Inventory No. 1283.

Стр • Page 151

[45] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[46] Едвин Армстронг (Edwin Armstrong, 1890–1954), амерички пионир радио-технологије. На Колумбија универзитету је дипломирао 1913, и то као студент Михајла Пупина. Његова најзначајнија открића су коло повратне спреге (1914), суперхетеродински пријемник (1918) и систем радио-дифузије која користи фреквенцијску модулацију.

[45] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

[46] Edwin Armstrong (1890–1954), American pioneer in radio technology. He graduated from Columbia University in 1913 as a student of Michael Pupin. His major inventions include regenerative circuit (1914), superheterodyne receiver (1918) and radio-broadcasting using wide-band frequency modulation (FM).

Стр • Page 152, 153

[47] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[48] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[47] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

[48] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection. *Translator's note:* The Reader is asked for understanding with regard to the fact that – due to the unavailability of the original statements in the English language – this quotation, and a number of quotations below, had to be translated back from the Serbian, implying that these are rephrased and not true versions.

Стр • Page 154

[49] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[49] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 155

[50] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[50] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 156, 157

[51] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[51] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection. Rephrased version – *Translator's note.*

Стр • Page 158

[52] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[53] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[54] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[52] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection. Rephrased version – *Translator's note.*

[53] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection. Rephrased version – *Translator's note.*

[54] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 160, 161

[55] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[56] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[55] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

[56] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 164

[57] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[57] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 166, 167

[58] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[59] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[60] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[58] The Translator has quoted Pupin's personal version from his book *From Immigrant to Inventor*, p. 314.

[59] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection. [The very following line of the song "Down the middle of the lane…" contains an expletive which is, due to the rhyming, amusingly implied by the first one – *Translator's note*.].

[60] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection. The "killings" refer to the 1928 parliamentary conflict which ended in the Serb Puniša Račić shooting down five members of the Croatian Peasant Party, two dead on the spot, and the party leader Stjepan Radić dying later.

Стр • Page 168, 169

[61] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[62] Николај Велимировић (23. децембар 1880 – 18. март 1956), српски епископ, аутор бројних дела из теологије, логике, филозофије и др. Школовао се на престижним европским универзитетима. Докторирао је теологију у Берну (са 28 година), а затим је у Женеви одбранио и докторат из филозофије. На Богословији Светог Саве у Београду предавао је теологију, логику, филозофију, психологију, историју и стране језике. Био је изванредан беседник. Након Другог светског рата је живео у Америци, где је и умро. Сахрањен је у Манастиру Св. Саве у Либертивилу. Његове мошти су 1991. године пренете у Лелић, место његовог рођења (у околини Ваљева). Српска православна црква га је канонизовала као светитеља 24. маја 2003. г. и у црквени календар унела два празника Светог Николаја: 18. март (упокојење) и 3. мај (пренос моштију у Србију).

[63] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[61] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

[62] Nikolaj Velimirović (Dec. 23, 1880–March 18, 1956) was a Serbian bishop, author of numerous works in the fields of theology, logics, philosophy, etc., educated at prestigious European universities. Awarded doctoral degree in theology at Berne, Switzerland at the age of 28, he defended another thesis at Geneve, one in philosophy. At Saint Sava Theological College in Belgrade, he lectured in the subjects of Theology, Logics, Philosophy, Psychology, History and foreign languages. The Bishop gained renown as an outstanding orator. After World War II, he lived in the U.S.A. where he died, to be buried at St. Sava's Monastery in Libertyville, Ill. In 1991, his relics were translated to the monastery of Lelić near Valjevo. The Serbian Orthodox Church canonized him on May 24, 2003 and introduced two feast days of St. Nikolaj in the church calendar: March 18 (death) and May 3 (translation of relics to Serbia).

[63] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 170

[64] Звоно слободе налази се на звонику Цркве Св. Климента, која је саграђена 1295. под именом Св. Богородица Перивлепта.

[65] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[64] The Liberty Bell was placed in the belfry of St. Clement's Church, erected in 1295 as one dedicated to the Holy Mother of God Peribleptos.

[65] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 178

[66] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[66] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 178

[67] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[67] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

Стр • Page 180,181

[68] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[69] Јелена Лозанић-Фротингхам, *Добротворна мисија за Србију у Првом светском рату : писма из Америке и Канаде 1915-1920. године*, Удружење носилаца Албанске споменице, Београд 1970, 7.

[68] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

[69] Jelena Lozanić-Frotingham, *Dobrotvorna misija za Srbiju u Prvom svetskom ratu: pisma iz Amerike i Kanade 1915-1920. godine* [*Humanitarian Mission Bound to Serbia: Letters from America and Canada 1915-1920*], Udruženje nosilaca Albanske spomenice, Beograd, 1970, p. 7.

Стр • Page 182

[70] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[71] Музеј Војводине, Збирка „Михајло И. Пупин“.

[70] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection.

[71] Museum of Vojvodina, "Mihajlo I. Pupin" Collection. Rephrased version – *Translator's note*.

Стр • Page 184, 185

[72] У то време још није био утврђен тачан датум рођења Михајла И. Пупина.

[72] At that time, the exact date of birth of Michael I. Pupin was not ascertained yet.

Стр • Page 186, 187

[73] Михајло И Пупин, *Са пашњака до научењака*, Нови Сад 1979, 298

[73] Michael Pupin, *From Immigrant to Inventor*, p. 380.

Литература • Bibliography

1. Славко Бокшан, *Михаило Пупин и његово дело*, Матица српска, Нови Сад, 1951.
Slavko Bokšan, Mihailo Pupin i njegovo delo [Michael Pupin and His Achievements], Matica srpska, Novi Sad, 1951.

2. Љубомир Дурковић-Јакшић, „Екслибрис Михајла Пупина“, *Годишњак Библиотеке Матице српске*, св. 3, Нови Сад, 1978.
Ljubomir Durković – Jakšić, "Ekslibris Mihajla Pupina" ["Ex Libris of Mihajlo Pupin"], Godišnjak Biblioteke Matice srpske, Vol. 3, Novi Sad, 1978.

3. Бранко Ђурић, „Живот и рад Михаила Пупина“, *Зборник Матице српске за природне науке,* св. 19, Нови Сад, 1960, 156–195.
Branko Đurić, "Život i rad Mihajla Pupina" ["Life and Work of Mihajlo Pupin"], Zbornik Matice srpske za prirodne nauke, Vol. 19, Novi Sad, 1960, pp. 156-195.

4. Бранко Ђурић, „Живот и рад Михајла Пупина са освртом на нека нова документа“, *Зборник Матице српске за природне науке*, бр. 19, Нови Сад, 1960, 162.
Branko Đurić, "Život i rad Mihajla Pupina sa osvrtom na neka nova dokumenta" ["Life and Work of Mihajlo Pupin with a Survey od Some New Documents"], Zbornik Matice srpske za prirodne nauke, Vol. 19, Novi Sad, 1960, p. 162.

5. Драгољуб Живојиновић, „Михајло И. Пупин у служби свог народа“, *Новости*, 12. фебруар 2011.
Dragoljub Živojinović, "Mihajlo I. Pupin u službi svog naroda" ["Michael I. Pupin in the Service of His Nation"], Novosti, February 12, 2011.

6. Милан Јевтић, „Михаило Пупин на Мировној конференцији“, *Летопис Матице српске*, св. 331–332, Нови Сад, 1932, 101–110.
Milan Jevtić, "Mihailo Pupin na Mirovnoj konferenciji" ["Mihajlo Pupin at the Peace Conference"], Letopis Matice srpske, Vol. 331-332, Novi Sad, 1932, pp. 101-110.

7. Јелена Лозанић-Фротингхам, *Добротворна мисија за Србију у Првом светском рату : писма из Америке и Канаде 1915-1920. године, Удружење носилаца Албанске споменице*, Београд 1970.
Jelena Lozanić-Frotingham, Dobrotvorna misija za Srbiju u Prvom svetskom ratu: pisma iz Amerike i Kanade 1915-1920. godine [*Humanitarian Mission Bound to Serbia: Letters from America and Canada 1915-1920*], Udruženje nosilaca Albanske spomenice, Beograd, 1970.

8. Александар Маринчић, „Михајло Идворски Пупин (1854–1935)“, у: *Живот и дело српских научника*, САНУ, Београд, 1996, 265–289.
Aleksandar Marinčić, "Mihajlo Idvorski Pupin (1854-1935)" in: Život i delo srpskih naučnika [*The Lives and Achievements of Serbian Scientists*], SANU, Beograd, 1996, pp. 265-289.

9. Иво Матовић, *Михајло Идворски Пупин*, Дечје новине, Горњи Милановац, 1980.
Ivo Matović, *Mihajlo Idvorski Pupin*, Dečje novine, Gornji Milanovac, 1980.

10. Михајло И. Пупин, Национално-политички рад 1908–1935, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1998.
Mihajlo I. Pupin, Nacionalno-politički rad 1908-1935 [*National/Political Activities 1908-1935*], Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1998.

11. Михајло И. Пупин, *Са пашњака до научењака*, Матица српска, Нови Сад, 1979.
Mihajlo Idvorski Pupin, *Sa pašnjaka do naučenjaka* [*From Immigrant to Inventor*], Matica srpska, Novi Sad, 1979.

12. Богумил Храбак, „Срби исељеници у САД до Првог светског рата“, *Истраживања,* бр. 9, Нови Сад 1980, 125–180.
Bogumil Hrabak, "Srbi iseljenici u SAD do Prvog svetskog rata" ["Serbian Emigrants to the U.S.A. until World War One"], *Istraživanja*, No. 9, Novi Sad, 1980, pp. 125-180.

13. Иван Чизмић, *Југославенски исељенички покрет у САД и стварање југославенске државе 1918*, Институт за хрватску повјест, Загреб, 1974.
Ivan Čizmić, *Jugoslovenski iseljenički pokret u SAD i stvaranje jugoslavenske države 1918* [*Yugoslav Emigration Movement in the U.S.A. and the Creation of the Yugoslav Statehood in 1918*], Institut za hrvatsku povijest, Zagreb, 1974.

Извори и архивска грађа:

- Музеј Војводине – Нови Сад, Збирка „Михајло И. Пупин“.
- Историјски архив Србије – Београд, Фонд „Привредник“, кутија 952.
- Архив Југославије – Београд, Фонд „Поклони и откупи“, 65/61.
- Архив Југославије – Београд, Фонд Краљевине СХС на Мировној конференцији у Паризу 1919–1920, Досије 56.
- Историјски архив – Панчево, Фонд „Васа Живковић“.

Museological & archival sources:

- Museum of Vojvodina – Novi Sad, Mihajlo I. Pupin Collection
- Historical Archives of Serbia – Belgrade, "Privrednik" Fund, Box no. 952.
- Archives of Yugoslavia – Belgrade, Donations and Acquistion Fund, 65/61.
- Archives of Yugoslavia – Belgrade, Fund of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes re Peace Conference in Paris 1919–1920, Dossier 56.
- Historical Archives – Pančevo, Vasa Živković Fund.

M.I. Rahim

ТЕКСТ: Љубица Отић
TEXT AUTHORED BY: Ljubica Otić

ЗА ИЗДАВАЧА: Дуга Радованов
FOR THE PUBLISHER: Duga Radovanov

ИЗДАВАЧИ: „Студио Бечкерек“ и Музеј Војводине
PUBLISHED BY: "Studio Bečkerek" and Museum of Vojvodina

РЕЦЕНЗЕНТИ: др Драгољуб Р. Живојиновић (дописни члан САНУ), др Жељан Трповски
EDITORIAL ADVISERS: Dr Dragoljub R. Živojinović (Corresponding Member, Serbian Academy of Sciences and Arts), Dr Željan Trpovski

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА: Ангелина Чанковић Поповић, Бранка Лугоња
SCRIPT- AND PROOFREADING BY: Angelina Čanković Popović, Branka Lugonja

ПРЕВОД НА ЕНГЛЕСКИ: Ангелина Чанковић Поповић
TRANSLATED INTO ENGLISH BY: Angelina Čanković Popović

ДИЗАЈН: „Студио Бечкерек“
DESIGN AND LAYOUT BY: "Studio Bečkerek"

ФОТОГРАФИЈЕ: Музеј Војводине – Нови Сад, Историјски архив – Панчево, Архив Југославије – Београд, Архив Србије – Београд, Историјски архив – Зрењанин, Народни музеј – Зрењанин, Стална поставка „Живот и дело Михајла И. Пупина“ – Идвор
PHOTOGRAPHS BY: Museum of Vojvodina – Novi Sad, Pančevo Historical Archives, Archives of Yugoslavia – Belgrade, Archives of Serbia – Belgrade, Zrenjanin Historical Archives, Zrenjanin Public Museum, Idvor: Permanent exhibition "Life and Work of Michael I. Pupin"

ПРОЈЕКАТ ПОДРЖАО Град Нови Сад - Градска управа за културу
PROJECT SUPPORTED BY City of Novi Sad - City Administration for Culture

ШТАМПАРИЈА: Ротографика, Суботица
PRINTED BY: Rotografika, Subotica

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

621.3:929 Pupin M.

ОТИЋ, Љубица, 1969-
Михајло И. Пупин = Michael I. Pupin / [Љубица Отић ; превод на енглески Ангелина Чанковић Поповић]. - Нови Сад : Студио "Бечкерек", 2019 (Суботица : Ротографика). - 200 стр. : илустр. ; 28 cm

Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Податак о ауторки преузет из колофона. - Тираж 1.000. - Библиографија.

ISBN 978-86-80120-35-5

а) Пупин, Михајло (1854-1935)
COBISS.SR-ID 328294663

МИХАЈЛО И. ПУПИН
MICHAEL I. PUPIN

Дете моје, ако желиш да пођеш у свет, о коме си толико слушао на нашим поселима, мораш имати још један пар очију - очи за читање и писање. У свету има много чега о чему не можеш сазнати ако не умеш да читаш и пишеш. Знање, то су златне лествице преко којих се иде у небеса; знање је светлост која осветљава наш пут кроз живот и води нас у живот будућности пун вечне славе.

Олимпијада Пупин

My boy, if you wish to go out into the world about which you hear so much at the neighborhood gatherings, you must provide yourself with another pair of eyes; the eyes of reading and writing. There is so much wonderful knowledge and learning in the world which you cannot get unless you can read and write. Knowledge is the golden ladder over which we climb to heaven; knowledge is the light which illuminates our path through this life and leads to a future life of everlasting glory.

Olimpijada Pupin

9 788680 120355